Serie nouă
mai 2016
5
(CLXXVIII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Aniversare Nicolae Coman - 80 de ani
✓*Teatru de proiect* versus *teatru de repertoriu*? (II)
✓Interviu cu Dan Dediu, director artistic SIMN 2016
✓Festivalul internațional “George Grigoriu”
✓Fuego - “Flori de rouă”
✓Moartea Eurovision-ului

În imagine:
Nicolae Coman

Jocul cu istoria

„Nu istoria reală conduce jocul, ci ideologia”. Mai exact, această reflecție a lui Lucian Boia poate fi defalcată în: secolul al XIX-lea a fost al istoriei, iar secolul XX – al ideologiilor. Unul îndreptat spre trecut; celălalt – spre viitor. Funcția politică a discursului istoric a spart toate tiparele, oferind celor ce insistă asupra culpabilităților, prin radicalizarea beneficiilor economico-financiare, un atu de necontestat, ceea ce înclină tot mai apăsat balanța în favoarea mediilor tradiționaliste, puțin dispuse la dialog ori compromis. Lucian Boia spune, în general, lucrurilor pe nume, *Jocul cu trecutul – istoria între adevăr şi ficțiune* (Ed.Humanitas, Bucureşti, 2013) fiind o tribună de la care autorul relativizează aproape totul până când, vorba lui J. Joubert, ceea ce e adevărat la lumina lămpii nu mai e adevărat la lumina soarelui. Citind această carte am avut impresia că ceea ce a fost crezut de toți, şi totdeauna, peste tot, are toate şansele să fie, iată, fals. Nici istoria muzicii nu este înafara respectivului joc. De aproape trei decenii, de când predau această disciplină, ştiu că nu trebuie căutat niciodată consensul. Scenariile s-au multiplicat văzând cu ochii, de unde dezinteresul pentru proiectele integratoare. Se crede mai puțin în istorie pentru că, de câte ori pun întrebări, cei interesați primesc prea multe răspunsuri. Tocirea până la dispariție a doctrinelor estetice ne afectează grav viitorul, imaginarul. Unde sunt disputele estetice din anii 20 ori 60 ai secolului trecut? Pe cine mai interesează azi cum va arăta muzica savantă peste cinzeci de ani? Interesul istoriei artei sunetelor se concentrează pe epocile consacrate, bătătorite, dar nici acolo lucrurile nu par a fi imuabile. Orice izvor înseamnă traducerea istoriei autentice a muzicii într-un anume tip de logos sau de imagine. Întotdeauna am încercat să le induc studenților dorința de a traduce ei înşişi mecanismele evoluției fenomenului sonor. Pe de altă parte, istoria ne oferă tot ceea ce îi cerem: legitimitate, justificări, modele. Ceea ce nu-i putem cere este să stea pe loc. Să fie inertă. Creatorii, operele lor sunt ținta unor mecanisme estruoase de înălțare sau cădere, de slăvire ori adumbrire. Există la nivelul sensibilității noastre o nepotolită foame de istorie, care operează recuperări, reconsiderări, emergențe sau, dimpotrivă, clasări, obnubilări, degringolade valorice în baza unor funcții paralegitime (nu putem exclude posibilitatea impunerii, în conştiința muzicală a viitorimii, a creației unui Salieri, de pildă, alături de cea a lui Mozart, sau chiar ocultarea celei din urmă de către cea dintâi, aşa cum creația lui Bach, bunăoară, a fost uitată câteva bune decenii, timp în care lumea îşi aducea foarte des şi cu mare plăcere aminte de muzica lui Telemann!). Există un festin comun al protagoniştilor şi spectatorilor. Dar nu şi al istoriei muzicii, care poate deveni imprevizibilă prin vărsarea în actualitate a unor opere uitate şi colbuirea altor opere până mai ieri glorificate. Ceea ce rămâne şi nu se poate re-evalua ori transfera este destinația intrinsecă a muzicii. Aici caracterul este pregnant dichotomic: sunt muzici pasive, apatice, indolente chiar şi muzici active, formative. În fața celor dintâi, ființa noastră stă în poziție

de repaus, având independență deplină; muzica nu-l poate anexa pe cel ce o ascultă; ea constituie, în cel mai bun caz, ambientul în care acesta se manifestă. Contactul cu cel de-al doilea tip de muzică ne marchează acțiunile, însăşi existența, având capacitatea de a modela şi chiar determina; în fața ei trebuie să stăm cu smerenie, cu toți porii ființei deschişi. Astfel, muzica ne va pătrunde şi o vom pătrunde. Într-un fel, interferența cu ea seamănă cu un exorcism, indicându-ne calea spre o posibilă redempțiune.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Nicolae Coman - 80!...............................2-6
Teatru de proiect vs. *teatru de repertoriu*...7-8
Muzică românească la Muzeu.....................9
Pe scena Ateneului.............................10-13
Omagiu lui Antim Ivireanu.................14-15
Paolo Isota în România...........................20
Faust la ONB..21
Festivaluri şi concursuri.....................22-27
Festivalul “George Grigoriu”..............30-33
Omagiu artistic.................................36-37
Despărțiri...38-39
Fuego - alături de artişti.....................40-41
Eurovision-ul a murit.........................42-43
Juniorii..46-47

Nicolae Coman
la ceas aniversar

Andra Frățilă: *Stimate Maestre, ați început cariera la Institutul de Folclor din Bucureşti şi abia mai apoi v-ați îndreptat către catedră. Între timp ați publicat studii şi articole, ați scris versuri şi ați compus multe lucrări, îndeosebi în zona miniaturii vocal-instrumentale. Care dintre aceste ipostaze vă este mai aproape de suflet?*

Nicolae Coman: În acea perioadă de început, în afară de preocupările pe care le-ați menționat, am continuat colaborarea la Radiodifuziune, scriind un număr important de emisiuni, în special montaje muzical-literare. Poezie am scris fără întrerupere, între 15 şi 80 de ani. Este domeniul de care mă preocup aproape zilnic. După terminarea studiilor la Conservator, am continuat să compun, în special muzică de cameră, lieduri şi muzică pentru pian. Folclorul a constituit pentru mine o şcoală importantă, o şansă oferită de destin. Am lucrat mai ales capitolul amplu privind jocurile şi obiceiurile, din marea monografie folclorică, nici până azi publicată, a ținutului Pădureni-Hunedoara, culegerile fiind începute de Bela Bartok în anul 1914, urmate de un şir de folclorişti şi încheiate de mine în 1959, în colaborare cu Emilia Comişel şi Ovidiu Bârlea, care s-au ocupat de cântecul propriu zis, respectiv de partea literară. Concomitent, am efectuat peste 30 de culegeri în majoritatea zonelor țării. Din anul 1963 am intrat în conservatorul bucureştean, ca asistent la clasa de armonie a profesorului şi compozitorului Ion Dumitrescu, predând totodată şi contrapunctul. Toate aceste activități au ocupat în viața mea, în perioada începuturilor, locul întâi *ex equo.*

A.F.: *Dragostea pentru miniatură a pornit de la profesorul Dumneavoastră, Mihail Jora?*

N.C.: Această dragoste se datorează maestrului Mihail Jora, care mi-a fost mentor începând de la vârsta de 12 ani. Am avut în Conservator, ca profesor de compoziție, şi pe Leon Klepper, un excelent pedagog. De la maestrul Jora am moştenit în special pasiunea pentru lied şi totodată respectul pentru cele **trei trăsături importante ale creației unui compozitor**, trăsături la care ținea în mod deosebit: **originalitate, monumentalitate şi prolificitate**. Poate că ultima a lăsat întrucâtva de dorit la mine, în acea perioadă extrem de grea a vieții din țara noastră. Am continuat până în prezent să îndrăgesc în special domeniul ciclurilor de lieduri.

A.F.: *La frumoasa Dumneavoastră aniversare, ne puteți împărtăşi ce a însemnat pentru Dumneavoastră muzica?*

N.C.: Muzica, împreună cu poezia şi cu pedagogia, au însemnat pentru mine sensul vieții.

A.F.: *Vă considerați poet sau muzician? Pot încăpea aceste două entități într-un singur om?*

N.C.: Am început să scriu poezie la 15 ani şi, datorită faptului că această activitate a fost ritmică, am scris mult mai multă poezie decât muzică. Este adevărat că pe cele două arte, încă din anii 60 le-am conceput şi separate şi împreună, creând chiar un gen, pe care l-am denumit **poemuzica.** Fără a cultiva în continuare, decât sporadic, posibilitățile oferite de aceasta, (prezente în creația mea, dar şi a altor compozitori, cum s-a întâmplat cu Cantata *Inscripție* de Nicolae Brânduş, a cărui parte mediană e o poemuzică semnată de mine), am căutat să mă preocup de numeroase aspecte ale eufoniei în limba română, care mi-au însoțit permanent versurile şi totodată de o poetică muzicală mereu prezentă în compozițiile pe care le-am realizat. Chiar preocuparea pentru lied s-a legat, pe de o parte, de poezii din topul literaturii universale, pe care le-am purtat în suflet toată viața şi pe care încă din anii 60 le-am preluat pentru lieduri, în limbile originale (vreo şapte la număr), căutând permanent noi corespondențe muzicale. Menționez că am efectuat totodată traduceri în limba română, adaptate liniilor muzicale, ale acestor poeme.

Aş vrea să evoc, în acest context, două colaborări notabile care nu s-au finalizat, dar care sunt foarte bune exemple pentru confluența artelor, în care mă simt implicat dintotdeauna. Prin anii 80, colega şi prietena mea Carmen Petra Basacopol mi-a cerut să-i scriu libretul pentru un balet pe care dorea să-l compună. Am creat astfel povestea lucrării coregrafice *Fata şi masca,* primită cu bucurie de comanditară. Cu toate acestea, baletul care a fost compus şi prezentat la comisia simfonică şi de cameră a U.C.M.R., nu a cunoscut nici o variantă scenică, poate şi din cauza relei primiri a unei asemenea teme de către oficialitățile culturale din acea vreme, care erau opace la orice temă străină realismului socialist. O altă întâmplare se leagă de amintirea lui Aurel Stroe. La un moment dat m-a solicitat să-i fac un libret pentru un balet cu subiect grecesc. Am făcut libretul baletului pe care l-am numit *Comos,* cu gândul la trupa de tineri din antichitatea greacă, din a cărei legendă pare să se fi născut comedia. Lui Aurel i-a plăcut. N-a compus, totuşi, baletul pe care şi-l dorise. Însă această întâmplare i-a declanşat ideea proiectului pentru ceea ce avea să devină opera vieții lui. A început să se focalizeze asupra destinului unui erou

elin, Oreste. E bine să observăm că numele Stroe conține anagrama lui Oreste. Să fie asta semnificativ pentru soarta *Orestiei?!*

A.F.: *Aveți un poet preferat? Cum alegeți versurile pe care scrieți muzica, pe ce criterii?*

N.C.: Cum cred că ați intuit din cele spuse de mine anterior, poeziile au fost cele care m-au ales, mai mult decât să fie dependente de alegerea mea, pe unele dintre acestea purtându-le cu mine în memoria afectivă un număr foarte mare de ani până la momentul realizării muzicale. Şi în prezent sunt asemenea poeme, de care încerc să fiu demn, după mai bine de 60 de ani. De asemenea, am avut şansa să pot realiza lucrări pe versuri proprii, ca o sinteză a celor două domenii care mă definesc. Dintre poemele care au deja o perioadă foarte lungă de incubație, aş cita ciclurile pe texte de Walt Whitman, Shakespeare şi Ion Barbu. Pe versurile mele am realizat încă din anul 1958 cvintetul *Vârsta de bronz, şapte cântece pentru bariton şi cvartet de coarde.* Ciclul de nouă lieduri *Oglindiri* pe versuri de Mariana Dumitrescu a fost început în anul 1954, cam în perioada primelor lieduri ale maestrului Mihail Jora pe versurile aceleiaşi poete, şi s-a încheiat în 1967, la moartea acesteia. Ciclul pe versuri de Mihai Eminescu a fost început în anii 50 şi continuă şi acum. Mai sunt, de asemenea, o serie de cicluri care nu s-au încheiat, atât pe versuri de Robert Desnos, din literatura universală, cât şi pe versuri de Nichita Stănescu, din patrimoniul poetic național. Totodată, cântecele pe poezii proprii reprezintă o temă deschisă continuu.

Lavinia şi Nicolae Coman, Alina Bottez

Foto: Dan Burcea

A.F.: *Unde se situează muzica Dumneavoastră în peisajul cultural actual?*

N.C.: Nu m-au preocupat în mod dosebit orientările stilistice de grup sau poziția mea în muzică, ori succesul, atenția fiindu-mi absorbită de muzica din mine! Principala problemă în ce priveşte liedurile mele, care se apropie de un număr foarte rotund, 100, constă în interpretarea lor adevărată, editarea şi lansarea lor în recitaluri şi prin înregistrări. Procentajul lucrărilor care s-au bucurat de această împlinire este deocamdată mic. N-am solicitat, în acest sens, niciodată, nimănui dintre cei capabili s-o facă, niciun ajutor. Toate "ieşirile la lumină" ale compozițiilor mele au fost rodul inițiativei unor interpreți precum Aloys Kontarsky, Vladimir Cosma, Martha Kessler, Nicolae Rădulescu, Marieta Leonte, Ecaterina Szekely, Virginia Manu, Aurelian Octav Popa, Florian Popa, Ogneanca şi Petre Lefterescu, Lavinia Coman, Georgeta Stoleriu, Verona Maier, Irinel Papadopol, Steliana Calos, Silvia Vasilescu Topală, Sanda Şandru, George Crăsnaru, Ion Baciu, Ovidiu Bălan, Miron Rațiu, Nicolae Boboc, Bianca şi Remus Manoleanu, Pompei Hărăşteanu, Ilinca Dumitrescu, Nicolas Simion, Claudia Codreanu, Diana Vodă Nuțeanu, Inna Oncescu, Dolores Chelariu, Alina Bottez, Emanuela Profirescu Geamănu, Ana Maria Ioan. Fiecăruia dintre aceşti artişti le datorez un gând de caldă recunoştință pentru interpretările lor autentice, creatoare.

A.F.: *Care este raportul dintre muzică şi text? Există un tip de subordonare (pe plan armonic, ritmic etc.)? Dar raportul dintre voce şi pian? Sunt parteneri de dialog?*

N.C.: Muzica şi textul se contopesc, conlucrează, când în dialog, când concurându-se, fiecare cântec prezentând un caz aparte, cu proporția diferită între componente privind proeminența. Relația melodiei vocale cu pianul este una complexă, care se cere înțeleasă în profunzime de către interpreți, într-o ordine ierarhică, pe primul loc fiind spiritul poeziei de dincolo de cuvinte şi al muzicii de dincolo de sunete, pe locurile următoare aflându-se, pe rând, melodia, precum şi armonia care se naşte din conotațiile poetice şi care o reliefează permanent. În afară de pian, care este în sine o orchestră, am folosit în anumite lucrări şi alte instrumente – cvartetul de coarde, flautul, clarinetul.

Bianca şi Remus Manoleanu

Foto: Dan Burcea

A.F.: *Propuneți elemente deosebite de tehnică vocală (vocalize, mordente, triluri, staccato-uri şi fraze dificil de condus). Nu vă e teamă că interpreții se pot speria de aceste lucruri?*

N.C.: Interpreții se pot speria de multe lucruri, ba chiar şi de un singur sunet neadecvat contextului artistic, care poate da peste cap o piesă întreagă. Vorba lui

Goethe: "poezia trebuie să fie perfectă sau să nu existe!" O compoziție adevărată solicită o interpretare adevărată. Din punct de vedere tehnic, liedurile mele au solicitat în permanență o clasă superioară de interpreți, cu o tehnică desăvârşită. Cei foarte performanți s-au apropiat singuri de muzica mea, în care au cunoscut împliniri muzicale călduros apreciate de public. Menționez faptul că, într-o carieră lungă, am căutat să nu-mi fie nimic străin din izvoarele muzicii vocale, din ceea ce este cântare şi din diversele stiluri şi genuri muzicale moderne. Astfel, am studiat pe teren folclorul românesc şi sunt familiarizat cu genurile muzicii uşoare, pop, jazz etc.

Ana Maria Ioan, Mădălina Dănilă, Mihaela Neacşu

Foto: Dan Burcea

A.F.: *Care ar fi, după părerea Dumneavoastră, elementele absolut necesare unui interpret, înainte de a aborda repertoriul Dumneavoastră?*

N.C.: Să iubească ceea ce cântă şi să se identifice în interpretare cu spiritul fiecărei poezii abordate. În ceea ce priveşte partitura pianului, este preferabil ca interpretul să fie conştient că e solicitat ca un om orchestră şi să pună în evidență cele mai subtile conotații poetice ale textului, lucru care cere de la bun început o tehnică de un grad foarte înalt, multă sensibilitate, subtilitate şi inițiativă creatoare.

A.F.: *Care este compozitorul Dumneavoastră preferat şi de ce?*

N.C.: Compozitorii mei preferați sunt mulți şi nu se compară între ei, precum nici dragostea mea pentru ei! În lied, continui să-l iubesc necondiționat pe maestrul meu Mihail Jora, dar şi pe o seamă de alți compozitori. O mare bucurie îmi face apariția unei pleiade de tineri talentați, care se exprimă prin lied, cu multe realizări remarcabile.

A.F.: *Care sunt lucrările cele mai de suflet pe care le-ați compus? Se leagă o poveste anume de acestea?*

N.C.: Fiecare lucrare are povestea ei, uneori lungă, deloc uşor de redat. Caut să nu mă repet, aşa cum nici istoriile lor nu se prea repetă. Fiecare poezie este o lume, fiecare lied are destinul lui, cu început, evoluție şi împlinire, şi trebuie întotdeauna să fie compus ca şi când ar fi ultimul ce ți-e dat să-l realizezi. Cu alte cuvinte, se compune pe viață şi pe moarte.

A.F.: *Ați fost profesorul multor generații de compozitori. Ne puteți da câteva nume care promit să ducă mai departe şcoala românească de compoziție?*

N.C.: Au trecut pe la clasa mea un număr considerabil de compozitori talentați şi n-aş dori să-i citez pe unii în dauna altora. În ultima vreme, unul dintre ei, Matei Gheorghiu, a realizat în Finlanda o cantată, *Zamolxe,* pe un poem comandat mie anume, pe cuvinte dacice! A ieşit un lucru reamarcabil iar interpretarea formațiilor finlandeze a fost foarte convingătoare. Am certitudinea că şcoala românească de compoziție are deja conturat un viitor care anunță realizări importante.

A.F.: *Câteva gânduri, concluzii…?*

N.C.: Cred că sfârşitul răspunsului anterior poate servi drept cea mai importantă dintre concluzii. Ceea ce contează sunt perspectivele, care necesită, totodată, un grad din ce în ce mai ridicat al învățământului muzical, apt să confere înțelegerea şi tehnica pretinse de lucrările deja elaborate, dintre care multe cu oarecare vechime, ca şi a celor care, prin valorificare artistică, să dea aripi orientărilor moderne şi numeroaselor compoziții noi şi valoroase.

A.F.: *Stimate Maestre, vă mulțumesc şi vă doresc o viață lungă şi plină de realizări artistice!*

Interviu de **Andra FRĂȚILĂ**

Nicolae Coman 80
Recital de muzică şi poezie

Luni, 28 martie 2016, în Aula Palatului Cantacuzino, a avut loc *Recitalul de muzică şi poezie, Nicolae Coman 80.* Prin acest Recital – Concert, repede transformat într-o sărbătoare a muzicii româneşti, a fost omagiat, cu prilejul împlinirii vârstei, solemne, de 80 de ani, Nicolae Coman, eminent muzician, compozitor, poet şi profesor universitar.

Nicolae Coman şi-a împărțit viața între muzică şi poezie. Acestora li se adaugă profesorul cu har, creator a mii de teme de armonie, acompaniate de acorduri frumoase prin ele însele, şi mai frumoase prin succesiunile lor; iată haikuul *Armonie*, „compus" de poetul Nicolae Coman , în anul 1994 : „Ce de acorduri, / rugându-se de-un sunet / să le fie Domn!'', a se observa concizia definiției Armoniei, ca ştiință a acordurilor şi obligativitatea celor 17 silabe ... Temele de armonie au fost scrise pentru a le exemplifica şi cânta studenților săi, în cadrul cursului de Armonie (Harmonia este fiica Aphroditei, zeița frumuseții), curs pe care l-a predat vreme de cinci decenii la Universitatea Națională de Muzică Bucureşti.

Studiile muzicale le-a început devreme, la 11 ani era elevul lui Mihail Jora şi al Floricăi Musicescu, şi le-a

continuat la Conservatorul din Bucureşti cu Mihail Jora şi Leon Klepper (compoziţie), Paul Constantinescu (armonie), Zeno Vancea (contrapunct), Victor Iusceanu (teorie-solfegiu), Tudor Ciortea (forme muzicale), Alfred Mendelson (orchestraţie), George Breazul (istoria muzicii), Emilia Comişel (folclor), Ovidiu Drimba (pian).

Trei ani a fost cercetător ştiinţific la Institutul de folclor din Bucureşti şi începând cu anul 1963 şi până la pensionare a fost profesor, după ce a parcurs toate treptele didactice, la Universitatea Naţională de Muzică Bucureşti.

Diana Vodă-Nuţeanu, Claudia Codreanu

Foto: Dan Burcea

A compus muzică simfonică, vocal-simfonică, muzică de cameră. În ansamblul operei sale, liedul, cu alte cuvinte poezia cântată, ocupă un loc central. A scris lieduri pe versurile unor mari poeţi ai liricii universale - Sapho, Michelangelo, Goethe, Rainer Maria Rilke, Arthur Rimbaud, Emily Dickinson, Apollinaire, Montale, Ungaretti, mari poeţi români - Eminescu, Arghezi, Bacovia, Ion Pillat, Emil Botta şi pe versuri proprii. Nicolae Coman este muzician şi poet, un mare poet, i-am citit cu mare încântare volumul de versuri, *Poezii*, publicat la editura Meronia, citez două strofe din poezia *Grădina cu muzică*, inclusă în ciclul „*La Melopolis*": ,,Numaidecât, din frunzişul pomului de alături, / pasărea- liră / şi-a început vocalizele. / După ea s-au luat ciocârliile, / privighetorile, canarii, până şi / vântul şi-a adus aminte / o cântare de băiat frumos.''

Muzica şi poezia sunt arte surori, iar liedul, genul muzical ce porneşte de la poezie şi se întoarce la poezie, este expresia înaltă a contopirii celor două arte, arta cuvântului şi a sunetului. Nicolae Coman este deopotrivă poet şi compozitor, înţelegem deci preferinţa expresă a maestrului pentru lied.

Iată ce spunea Tudor Ciortea (într-o emisiune – portret, difuzată la 21 februarie 1971) despre creaţia de lied a compozitorului Nicolae Coman : „Dintre tineri, cred în viitorul de lidist al lui Nicolae Coman, socotind după primele lui cicluri de lieduri audiate, în ultimul timp la Uniunea Compozitorilor. El ştie să surprindă esenţialul unui mesaj poetic şi să-l transpună în muzică direct şi simplu, fără ostentaţie şi fără îngrămădire de material sonor." Maestrul Mihail Jora scria, despre studentul său, următoarele: ,,Nicolae Coman. Temperament fugos şi sensibilitate, ce dau strălucire lucrărilor sale şi un dinamism rafinat. Personalitatea sa începe să se contureze, în ciuda încă a unor reminiscenţe impresioniste franceze, ce îl urmăreau cu tenacitate până acum, şi de care izbuteşte încetul cu încetul să se lepede."

Programul *Recitalului de muzică şi poezie Nicolae Coman 80* - a început cu *Sensation*, cântec pe versuri de Arthur Rimbaud. Poezia *Sensation*, de dimensiuni restrânse, expune pentru întâia oară motivul rătăcirii, motiv esenţial în opera lui Rimbaud, asupra căruia marele artist va reveni în poemele sale, *Ma bohème* ori *Le bateau ivre*. Linia melodică urmează textul poetic, iar culminaţia se află în finalul cântecului: ''Et j'írai loin, bien loin, comme un bohémien, / Par la Nature-heureux comme avec une femme." Melodia şi acompaniamentul, împreună, au eleganţa şi graţia unui „vals nobil şi sentimental".

Freudvoll und Leidvoll pe versuri de J.W.Goethe este consonant cu liedul *Lachen* und *Weinen* de Schubert, ele se înrudesc spiritual, dar compozitorul, respectă ecartul romantic – modern.

Cântec de zori, pe versuri de Mariana Dumitrescu, are nobile obârşii, în muzica lui Mihail Jora şi George Enescu. Melodia cu motive populare româneşti, acompaniamentul, care o rotunjeşte şi înfrumuseţează, melismele, cadenţele şi vocalizele strălucitoare ale sopranei, din final dau noi valenţe textului poetic .

Emanuela Profirescu-Geamanu, Silviu Geamanu

Foto: Dan Burcea

Cele trei lieduri mai sus menţionate au fost interpretate de Bianca şi Remus Manoleanu ; au fost, ca întotdeauna, excepţionali.

Piesa pentru pian *Ora veche* a fost compusă în urma culegerilor de folclor efectuate de Nicolae Coman în ţinutul Pădurenilor. Cred că şi ciclul de poezii „*În*

dulcele stil folcloric" a început să fie scris cam tot în aceeaşi perioadă. (Sintagma „în dulcele stil folcloric" ne trimete gândul spre „il dolce stil nuovo", creat de Dante şi Guido Cavalcanti, stil cu origini în şcoala siciliană, care a luat fiinţă la curtea lui Frederic al II-lea de Hohenstaufen rege al Siciliei şi împărat al Germaniei, strălucită personalitate politică şi spirituală a Duecentoului italian.) *Ora veche,* piesă ce conţine mari dificultăţi pianistice, a fost interpretată, fără cusur, de talentata pianista Ana Maria Ioan.

Mezzosoprana Claudia Codreanu şi Diana Vodă Nuţeanu – pian , au interpretat *Über allen Gipfeln ist Ruh*, lied pe versuri de Johann Wolfgang Goethe, *S-au aprins rugurile* şi *A coborât despărţirea,* cântece pe versuri de Ioanna Tsatsos şi *Les cloches,* pe versuri de Guillaume Apollinaire.

Adi Stoenescu, Nicolas Simion

Piesele pe versurile poetei Ioanna Tsatsos sunt de un intens dramatism cu cromatisme, disonanţe, armonii complexe, cu o melodică ce parcurge totalul cromatic, cu foarte puternice contraste dinamice. Piesa *Les cloches,* pe versuri de Guillaume Apollinaire se situează într-un univers diametral opus. Este o muzică luminoasă, senină, o ,,habaneră cu clopote'', după cum ne spunea compozitorul însuşi în prezentarea concertului său. Aş adăuga faptul că acest cântec, *Les cloches,* este în fapt o habaneră ce concurează *Rapsodia spaniolă* a lui Ravel.

Mezzosoprana Claudia Codreanu, aflată în zenitul carierei sale artistice, împreună cu Diana Vodă Nuţeanu - compozitoare şi pianistă -, au transmis, cu sensibilitate şi emoţie, sensul şi vibraţiile muzicii comaniene.

Piesa următoare a fost *Anotimpuri*, pentru pian şi recitator. *Anotimpuri* sunt o capodoperă cu frumuseţi şi străluciri unice. Compozitorul – poet a scris 40 de haikuuri pe care le-a grupat în patru anotimpuri : 1 *Semne de verde crud*, 2 *Eufonii de vară*, 3 *Semne de toamnă* şi 4 *Semnele iernii*. Şi *Anotimpuri* au un corespondent în poezia lui Nicolae Coman, este vorba de ciclul „*Grădina lui Li Huang*" ciclu alcătuit din poezii cu rafinate şi splendori extrem – orientale, căruia i-aş pune drept moto, adagiul lui Pitagora „Şi ce! totul e sensibil!", adagiu preluat de Gérard de Nerval pentru *Versurile* sale *aurite* (iată o terţină, din poezia *Cer* : „Zeul împleteşte / cu lână de aur / zborul de cocori").

În Concertul festiv *Nicolae Coman 80* s-au cântat 14 haikuuri din ciclul *Anotimpuri*: *După ploaie, Omagiu lui Bela Bartok, Tulnicăresele, Omagiu lui Skriabin, Lamento* (un fel de bocet românesc), etc. Au fost perfect interpretate de pianista Emanuela Profirescu Geamănu şi actorul Silviu Geamănu.

Se impune următoarea observaţie : dincolo de afinităţile elective ori referirile exprese la muzica unor mari creatori ai secolului XX cum sunt , Ravel, Skriabin, George Enescu, Bela Bartok, Olivier Messiaen, Nicolae Coman şi-a creat o artă poetică personală, un limbaj muzical propriu, cu structuri armonice complexe, originale, cu o melodică neomodală cu inserţii de motive inspirate de cântecul şi dansul popular românesc.

Cu ciclul *L'ombra del Mar*, şapte cântece de Nicolae Coman pe versuri de Miquel Marti i Pol, l-am cunoscut pe compozitorul Nicolae Coman in calitate de poet traducător de poezie catalană (deja a publicat patru volume de poezie catalană). Studiul Laviniei Coman, scris în colaborare cu drd. Lucian Beschiu, pe marginea celor *Şapte cântece* pe versuri de Miquel Marti i Pol, analizează relaţia cuvânt – muzică în viziunea compozitorului – poet Nicolae Coman, analizează tehnicile sale componistice, armoniile originale şi „transpunerea luxuriantă a acestora în plan pianistic'' (citat din studiul mai sus amintit).

Ciclul *L'ombra del Mar*, situat în cele mai avansate puncte ale modernismului muzical, sunt, deopotrivă în plan vocal şi instrumental, extrem de dificile. Interpretele soprana Alina Bottez şi pianista Lavinia Coman, au fost la înălţimea exigenţelor acestor muzici excepţionale.

În încheiere am ascultat *Improvizaţii de jazz* pe teme din piesele pentru pian *Fluturele şi roua* şi *Tunelul oranj*, de Nicolae Coman. Interpreţi au fost Nicolas Simion saxofon, artist ce nu mai are nevoie de nici o prezentare, şi pianistul Adi Stoenescu. Le-am admirat variaţiunile, improvizaţiile, virtuozităţile. A fost şi un bis, o *Improvizaţie liberă,* de Nicolas Simion, care s-a dorit a fi un *Portret muzical al maestrului Coman.* O altă surpriză a serii a fost *Dans pentru Alexandra,* piesă pentru pian la şase mâini, compusă de Nicolae Coman pentru fiica profesoarei de spaniolă a soţilor Coman. Piesa, cu sonorităţi spaniole şi franceze, are eleganţa şi frumuseţea unei pânze de Watteau, vezi *Dansul* ori *Lecţia de muzică;* a fost admirabil interpretată de trei foste eleve ale maestrului, Ana Maria Ioan, Mădălina Dănilă şi Mihaela Neacşu.

A fost un public numeros, Aula Palatului Cantacuzino era neîncăpătoare. A fost, aşa cum spuneam, o sărbătoare a muzicii româneşti.

Veturia DIMOFTACHE

Teatru de proiect versus *teatru de repertoriu*? (II)

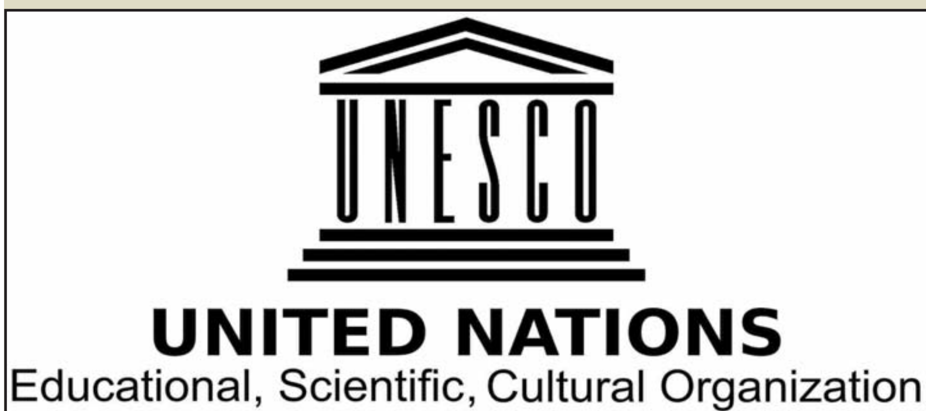
Odinioară, iarmaroacelor şi târgurilor destinate schimburilor de obiecte li se făcea loc într-o zonă dintre sate/aşezări, ceea ce, dintr-o perspectivă cosmologică, ţinea de zona-hotar controlată năstruşnic de zeul Trickster, expresia mitologică a unui complex arhetipal al vameşului, dar şi iluzionistului de circ. Şi atunci, ca şi acum, iarmarocului îi încuba şi o funcţie de *entertaiment*, sub forma *bâlciului*. Laolaltă, iarmarocul şi bâlciul au fost unificate şi internalizate urban prin arhitectonica mall-ului, ca expresie modernă a ceea ce am numi pe româneşte *sat-de-magazine*. Ei, se pare că tocmai asta ni se configurează la orizont: ca, pe traseul-culoar dintre două astfel de „suspensii", să se posteze ici-colo câteva vitrine de agrement pentru pietonul-turist consumator de delicii culturale, precum cel care îşi înfulecă sandviciul pe durata traversării între două maluri/margini, fie ele trotuare sau magazine. Aflat necontenit (aprioric) în mers, pietonul din mall nu va veni niciodată către sau pentru aflarea celuilalt, ci doar i se va *întâmpla* ca, pe traseu, să-l zărească în câte o vitrină, şi, privindu-l cu curiozitatea celui ce-şi doreşte palparea extraordinarului, să catadicsească a-l preţui cu câte o monedă aruncată sonor într-o pălărie totdeauna prea-mare pentru cât se va aduna şi prea-mică pentru ce va încăpoşa. Or, vitrina nu desemnează un spaţiu de rezonanţă ci, după cum îi e numele, unul de aspectare. Pus în vitrină, un colectiv artistic nu se va mai legitima ca *identitate teatrală*, fiind doar o *companie de ambient tranzitoriu* agăţată efemer pe oportunitatea câte unui proiect negociat pe genunchi, căci, după cum se ştie, fiindul românesc se află sub semnul impredictibilităţii. Cu alte cuvinte, să nu-şi imagineze careva că, asociaţi în „facultatea" numită *mall-cultural de spectacol* (aspectare) *muzical* (plăcut-sonoră), cei care se „ocupă" cu arta sunetelor vor mai avea libertatea deliberării asupra unui stil (perspective) interpretativ (e). Nu, şi din simplul motiv că glasul lor, întrucât va fi intermediat şi modificat prin canalele amplificării electronice şi izolat în mediul aseptic al vitrinei, practic nu se va mai putea auzi în mod semnificativ, ca ascultare. Ei vor cânta ca să fie văzuţi şi se vor auzi doar ca o curiozitate a de-văzutului, cultura *reflectării prin muzică* rămânând, jenant-inaccesibil, expresia unui deziderat utopic.

Deşi artistul este definit conform cu recomandarea UNESCO, ca "*orice persoană care creează sau re-creează opere de artă, care consideră că arta sa este o parte esenţială a vieţii, iar opera creată contribuie la dezvoltarea artei şi culturii. Artistul este cel care cere să fie recunoscut ca un atare, indiferent dacă este asociat sau nu unor relaţii de muncă în acest domeniu, şi îşi câştigă cea mai mare parte a existenţei ca urmare a exercitării acestei profesii.*" (Conferinţa generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură, Belgrad - 23 -28 oct. 1980), din acelaşi document oficial fiind citată şi propoziţia: "*Vigoarea şi vitalitatea artelor depinde, printre altele, de bunăstarea artiştilor individual şi colectiv*", paradoxal, nu aceleaşi valenţe sunt recunoscute de către documentul românesc *Proiectul de strategie sectorială în domeniul culturii şi patrimoniului naţional, pentru perioada 2014-2020 (PSSC)* şi pentru artiştii angajaţi în instituţiile filarmonice sau de teatru muzical, acestea fiind receptate doar sub grimasa unei găuri-neagre, vidând seva economiei naţionale. Autorii *PSSC* consideră drept element-frână pentru "modernizarea" şi "demuzeificarea" acestor instituţii *contractul nedeterminat*. Cităm din cap. 7.3.1, menţionând că sublinierile ne aparţin: "***Efectul contractelor pe perioadă nedetermintă este nociv** performanţelor aşteptate şi produce o acumulare constantă care ţine în afara sistemului profesioniştii buni, pe cei foarte tineri, dar **face protecţie socială pentru cei care au reuşit să obţină un astfel de contract**.*[...] *Datorită nepotrivirii din ce în ce mai accentuate dintre sistemul public de reglementare a modului de organizare şi funcţionare a instituţiilor publice şi instituţiile de cultură, este creat mediul propice pentru determinarea unor reglementări-cadru speciale pentru domeniul artelor spectacolului.* [...] *Din păcate, prima încercare operată de legea specială a instituţiilor de spectacole sau concerte, de de-funcţionarizare a artiştilor creatori şi interpreţi, a fost iniţial blocată iar în momentul de faţă, **prin efectul legislaţiei privind salarizarea unitară, s-a revenit la un sistem care ia în calcul exclusiv vechimea în funcţiile respective, o modalitate care coroborată cu contractele de muncă pe perioadă nedeterminată duce la scăderea performanţei şi la blocarea sistemului**.*

Aberaţia afirmaţiilor subliniate în citatele de mai sus vine din neînţelegerea rostului contractului

nedeterminat, prezumat exclusiv ca reziduu al perioadei socialiste. Nicidecum! Deşi este menit să ofere o garanţie de stabilitate (de regulă, în relaţia parteneriatului social stat-cetăţean), cel puţin pentru artiştii instituţiilor de profil muzical, contractul nedeterminat mai comportă o justă motivaţie. Expresia culturală fiind o variabilă pe o linie de continuitate, adică o suită de evenimente creative pe fondul unei tradiţii, în cadrul instituţiilor muzicale "invariabila" se tezaurizează (nu "muzeifică") printr-un meniu de vocabular numit *repertoriu*. Punctual, repertoriul este alcătuit din opere muzicale clasicizate în genurile pentru care, treptat, s-a edificat un anume format de instituţie muzicală. Vorbim deci de un proces istoric, în care teatrul, ca extensie în exterioritate (vizibilitate) a templului (păstrător/adăpostitor al sacrului), este un fundament de ordin centric (nu marginal/opţional), referit dimensiunii spirituale. Privind astfel, opera muzicală reflectă un *mod de problematizare*, ceea ce-o face ireductibilă în raport cu o simplă ilustraţie sonor-nuvelistică. Tot acestei ineluctabile funcţii îi incumbă şi o dimensiune care, deşi cu valenţă simbolică - reflectând principiul ordinii cosmice - este cât se poate de concret-palpabilă: *ritmul*. O operă muzicală nu este doar pe măsura a cât durează, ci şi a câtă vreme revine, într-o conduită ciclică. De altfel, acesta este un principiu elementar de construcţie a "motricităţii" formelor temporale. Revenirile operei (indiferent de gen) în arcul unei stagiuni (ca proiect generic al teatrului de repertoriu) nu sunt simple reluări/rotaţii între garnituri de interpreţi), ci prilejuri de devenire. Numai în acest fel se poate contura unitatea stilistic-interpretativă a colectivului artistic în act. Mai mult, abia în contextul unui repertoriu de gen se formează ceea ce numim *personalitatea interpretativ-colectivă*, definitorie pentru identitatea stilistică a ansamblului muzical. Este foarte important să înţelegem că, în/prin fenomenologia unicităţii punerii în act, opera muzicală nu este un ceva în loc de altceva (un substituent), adică nu este înregistrabilă, tocmai pentru că nu este un dat-de-redat, ci o intenţie-de-făurit, în şi prin prezenţa conştiinţei pe care o exprimă şi modelează, totodată. În substanţa acestei ecuaţii relaţionale (operă-interpret) intră deopotrivă şi publicul, ca martor-mărturisitor, aflat el însuşi în propria-i devenire/problematizare (interogaţie reflexiv-lăuntrică), iar nu proces de consum (necesitate psiho-funciară). Prin urmare, la toate palierele structurării artistice, este inconceptibilă posibilitatea *cântării autentice* a unei opere de ansamblu în genul muzicii înalte (de ordin reflexiv/formativ, nu delectiv/consumist), fără o amplă bază de continuitate (tradiţie). În asta constă particularitatea de conceptualizare formal-organizatorică proprie instituţiilor de profil muzical cult, prin care sunt major diferenţiate de instituţiile divertismentului, ca prestatoare de servicii/bunuri de consum cultural. În cadrul acestora din urmă artiştii sunt sinonimi lăutarilor ca muzicanţi, diferind ca atare de muzicieni.

Este artistul-muzician şi altceva decât lăutarul-muzicant? sau, reformulat, este *omul-marketing* - după cum se exprima Alessandro Baricco (în *„Barbarii: eseu despre mutaţie"*) - acea „strălucire" ecranând lumina discretă a omului-cultural? Poate din orgoliu sau dintr-un reflex intelectual ne vom grăbi să admitem că da, desigur, există o diferenţă, ca de la mic la mare, sau de jos în sus. Vrând însă s-o numim, nu putem decât fie printr-un eseu metaforic (poetic), fie printr-unul filozofic (critic). Semnificativ, muzicantul diferă de muzician precum diletantul de profesionist (comensurabilul de incomensurabil sau necesitatea de transcendenţă). Asta înseamnă că muzicantul este o ipostază de *finalitate* prin redare sau execuţie muzicală, referită competenţei de a presta *servicii de divertisment*, în vreme ce muzicianul (în oricare din cele trei perspective generice - compozitor, instrumentist, ascultător) nu poate fi ipostaziat decât teoretic, aflându-se în continuitatea *devenirii în fapt*, ca fel de a se întâlni pe sine-laolaltă-cu-semenii săi, în planul inefabil/metafizic al spiritului. Aşadar, lăutarul produce şi *re*produce delicii sonore de tip hedonist, ca *bunuri de larg consum*, indiferent de identitatea şi competenţa consumatorului, şi într-un cadru de contract comercial. Practic, el se raportează la o stare de piaţă. Într-un registru complementar, muzicianul propune (nu vinde!), cu lăuntrică modestie, un mod de fiinţare prin deschisul lumii, către un tainic *dincolo*. Cel căruia i se adresează prin cânt este aprioric considerat drept *cineva-anume*. Deschizându-i fereastra auzirii, muzicianul totodată îl şi îndrumă, relevându-i în mod discret un cum de autenticitate (spre a fi el însuşi) în ascultare. (Va urma!)

George BALINT

Concert cameral

În cadrul Stagiunii de concerte a Muzeului Național George Enescu, secțiunea Muzică românească în recital, miercuri 4 mai 2016, în Aula Palatului Cantacuzino, Cătălin Oprițoiu - flaut și Mădălina Claudia Dănilă – pian, au susținut un Concert cameral cu lucrări de compozitori români, rezidenți în țară și străinătate.

Pentru început am ascultat piesa ***Atlantikos***, pentru flaut solo de Roman Vlad. Roman Vlad este un tânăr muzician înzestrat cu talent şi cu mult har, moştenit de la părinții săi, compozitorii Marina şi Ulpiu Vlad. Piesa sa *Atlantikos* are ca puncte de plecare, *Syrinx*-ul lui Debussy şi liedul *Martie* de Marțian Negrea. Şi aici întâlnim o cantilenă simplă, luminoasă, cu sunete prelungi îmbogățite cu ornamente alternând cu pasaje de mare virtuozitate. Pasajele rapide conduc spre culminații, diferite ca intensitate, ce se rezolvă treptat descendent. Înspre final, un episod alcătuit din două voci care, în registrul grav, ori dialoghează, ori se suprapun, creând o atmosferă de inedit, de taină, de mister.

Carmen Cârneci, Roman Vlad, Mădălina Claudia Dănilă, Ulpiu Vlad, Cătălin Oprițoiu, Irina Hasnaş

Apoi, ***Sonatanos***, pentru pian de Horia Şurianu, compozitor şi muzicolog român, stabilit în Franța la Paris. Este o piesă concisă, brillantă, compusă în stilul perpetum mobile, cu un continuum ritmic şi motive pregnante, recurente, care, uneori, întrerup, pentru scurte durate, ostinato-ul ritmic; formulele ostinato se reiau spre a întregi conținutul şi arhitectura lucrării.

A urmat ***Spatium sonans***, pentru flaut, aparținând compozitorului basarabean Ghenadie Ciobanu. Titlul ne face cunoscută "maniera di comporre" a lucrării. Astfel, motivul generator al discursului sonor este un interval muzical (n) căruia i se precizează mai întâi baza şi apoi vârful. În spațiul astfel creat (*Spatium sonans)* compozitorul aşează scurte motive, variantele acestora plus virtuozități. În reluările sale ulterioare, intervalul se amplifică devenind: septimă, dublă octavă, tredicessimă, dar rămâne neschimbat principiul de umplere a noilor spații (intervale) create. În final se aude o muzică spectrală, celestă.

Printre temele preferate ale compozitorului Ulpiu Vlad, alături de *Mozaic,* (lucrare de tinerețe, definitorie pentru formația sa artistică), visul, lumina, rezonanța, ***Sonorități şi flori***, ocupă un loc aparte. Acest ciclu amplu, pentru care compozitorul a scris nu mai puțin de zece lucrări (*Cvartet de coarde, Concert pentru violoncel şi orchestră,* piese pentru, vioară solo, percuție solo, vioară şi pian, etc.) trimite gândul la *Grădina fermecată* a lui Ravel. Ce flori a ales compozitorul spre a le găsi echivalentul musical? Mai întâi, *anemone*, floarea fragilă, efemeră, descrisă de Ovidiu în *Metamorfozele* sale, apoi *floarea albastră* a lui Novalis şi Eminescu, adică floarea de nu mă uita, şi, *gladiola*, "plantă ornamentală cu tulpina înaltă, cu frunze lungi in formă de sabie şi flori mari de diferite culori" (Dex). În Concertul cameral despre care facem vorbire, s-a cântat ***Sonorități şi gladiole multicolore***, pentru pian (2015), piesă complexă, de mare anvergură şi cu mari dificultăți de tehnică pianistică. Lucrarea este alcătuită din mai multe secțiuni, perfect conturate, cum sunt de pildă: o invențiune la două voci cu intonații româneşti (a) un coral (b), o variantă a primelor două seagmente dar într-un tempo mai rapid (a–b), o a treia secțiune (c) cu motive dispuse în structură de mozaic, cu contraste de ritm, parlando rubato şi giusto silabic şi coda finală.

Melismele sunt proprii muzicii, prin excelență, vocală, folclor, cântec gregorian şi bizantin. Irina Hasnas le-a preferat în varianta instrumentală. ***Melismele*** sale sunt invențiuni pentru pian la două voci, interesante, expresive, frumoase.

Concertul serii s-a încheiat cu ***Anamorphosen***, pentru flaut şi pian, de Gabriel Iranyi. Anamorfoza înseamnă imagine deformată care pare normală cand este privita dintr-un anumit punct. Anamorfoza, implicit imaginile deformate, erau la modă în epoca Tudorilor, *Ambasadorii* lui Holbein fiind un exemplu strălucit de imagini–enigme, greu de desluşit. Primele exemple de anamorfoză apar în caietele lui Leonardo da Vinci iar Jurgis Baltrušaitis i-a dedicat o carte. Gabriel Iranyi a transferat această tehnică de pictură şi desen în lumea muzicii. Astfel compozitorul a privit şi dezvoltat "obiectul sonor", respectiv ideea muzicală, din multiple unghiuri de vedere, creând un sistem de imagini perfect coerent şi purtător de sens. Analiza şi audițiile repetate ne-ar înlesni o mai bună înțelegere a partiturii precum şi descifrarea "enigmelor" ei.

Şi acum câteva cuvinte despre interpreți, foarte importanți în triada compozitor-interpret-public. Cătălin Oproiu şi Mădălina-Claudia Dănilă sunt tineri inteligenți, talentati, deosebit de sensibili. Ei probează o virtuozitate de înaltă clasă şi o profundă înțelegere a textului muzical, oricât ar fi de dificil acesta. Concertul cameral din 4 mai a.c. din Aula Palatului Cantacuzino a fost repetiția generală pentru turneul care-l întreprind în Germania şi Franța. Le urez mult succes, le doresc să fie, şi sunt sigură că vor fi, străluciți mesageri ai muzicii şi scolii muzicale româneşti.

Veturia DIMOFTACHE

Arta interpretării creației lui Gustav Mahler

Publicul din zilele noastre al Ateneului Român este în marea lui majoritate receptiv, entuziast, gata să-i răsplătească pe interpreți cu aplauze spontane, dedicând acestora recunoștința pentru strădania de a purta mesajul acelora care au creat muzica, compozitori celebri de ieri și de azi.

Irina Iordăchescu

O atare reacție a avut publicul și vineri, 25 martie 2016, când în calendarul de evenimente al Ateneului Român a fost înscris Concertul vocal-simfonic susținut la Sala Mare de Orchestra Simfonică și Corul Filarmonicii "George Enescu", cu un program cuprinzând *Simfonia nr. 2* a compozitorului Gustav Mahler.

Simfonia, alcătuită din cinci părți, denumită și *Simfonia Învierii,* a cunoscut celebritatea încă din timpul vieții compozitorului. Prima parte (*Allegro maestoso*) poate fi comparată cu un marș funebru, partea a doua (*Andante moderato*) amintește de evenimentele fericite din viața defunctului, finalul – partea a cincea (*Im Tempo des Scherzos*) constituind cea mai lungă parte a simfoniei, cuprinzând și teme interpretate de cor. O tematică similară regăsim în *Simfonia nr. 3* și *Simfonia nr. 8*, ambele având ca nucleu tematic actul Creațiunii.

Întreaga măiestrie a dirijorului Camil Marinescu de a domina și conduce atât de precis un discurs simfonic mi-a stârnit o reală admirație, fapt ce nu se putea realiza decât colaborând cu un aparat orchestral de înaltă calitate așa cum este Orchestra Simfonică a Filarmonicii „George Enescu". Cu intuiție sigură, datorată seriozității cu care se apropie de orice partitură, dirijorul a recreat muzica lui Mahler, redându-i complexitatea cu mare acuratețe.

În consonanță cu concepția dirijorală se remarcă participarea extrem de eficientă a orchestrei, formată din instrumentiști perfecționiști, responsabili, pregătiți cu repertorii diverse stilistic, de la clasici și romantici, la moderni și contemporani, arătându-ne pe lângă disciplina de ansamblu a orchestrei, o disciplină interioară, lăuntrică, ce dovedește că interpreții conștientizează cu adevărat menirea lor în domeniul muzicii. Să nu uităm faptul că dirijorul imprimă orchestrei sensibilitatea necesară interpretării partiturii, fapt ce a contribuit la reușita din această seară.

Cunoscuta soprană Irina Iordăchescu aduce, pe lângă talent, o tehnică vocală deosebită, parcurgând rolul, de altfel dificil, cu siguranța artistului ce-și cunoaște meșteșugul, unind un glas de mare frumusețe și generozitate cu o manieră expresivă, sensibilă, de tălmăcire a muzicii. Același lucru putem afirma și despre mezzosoprana Sidonia Nica, o artistă în adevăratul sens al cuvântului, cu o voce de o agilitate naturală.

Corul Filarmonicii "George Enescu", condus de dirijorul Iosif Ion Prunner, pune în valoare cu succes fațetele multiple ale simfoniei lui Mahler, sub bagheta acestuia corul cântând ca un întreg, ascultătorul fiind antrenat într-o stare de receptivitate maximă.

Iată, deci, eforturi conjugate dirijor - soliști - orchestră – cor, pentru reușita acestui concert!

Adina Mariana POPESCU

Recital Darya Varlamova și Jonathan Zydek

Pe 5 aprilie, la Ateneu, în sala Studio, am auzit recitalul violonistei Darya Varlamova și pianistului Jonathan Zydek, doi muzicieni cu prezență scenică agreabilă – tineri, fermecători, autentici în amestecul de curaj și sfioșenie ce i-a însoțit pe scenă.

Încă studentă la Hamburg, Darya Varlamova a concertat deja în România în 2009 și 2012; cu câțiva ani mai în vârstă, Jonathan Zydek a debutat ceva mai târziu cu orchestra, dar s-a dovedit nu mai puțin temeinic pregătit decât colega sa carismatica.

Cei doi au cucerit publicul cu prospețimea și vitalitatea interpretării unui program alcătuit inteligent, cu potriviri și contraste stilistice bine gândite. *Sonata în Sol Major pentru pian și vioară, KV 301*, de Mozart, prima din program, a fost cântată vioi și cultivat, cu câteva mici imprecizii datorate poate impulsivității violonistei și emoției primelor momente (suprapunerea basului lui Alberti peste a doua expunere a temei I la pian a creat ambiguitate ritmică atât în expoziție, cât și în repetarea acesteia). A fost o interpretare temperamentală, strălucitoare, tinerească.

Sonata în La Major, D 574 de Schubert (Marele Duo) a marcat o schimbare stilistică: sonoritatea generală a fost mai armonioasă, mai echilibrată – e adevărat că la Schubert stările de spirit, nu mai puțin spontane și schimbătoare ca la Mozart tind să se prelungească. Cei doi muzicieni au cântat cu mari subtilități timbrale, cu pianissimo-uri fine și cu un excelent simț al timpului muzical. Scherzo-ul, cu juxtapuneri armonice inedite anunță un Prokofiev reușit (nu o data am constatat cât de bine merg Schubert și Prokofiev împreună: la amândoi întâlnim transpuneri bruște ale aceluiași motiv în tonalități cu totul neașteptate, pregnanță ritmică, pudoare neoclasică și inocență).

Pauza care a împărțit recitalul în două i-a distanțat

însă pe Schubert şi Prokofiev în percepţia publicului; filonul Mozart-Schubert (inepuizabili creatori de melodie) a contrastat cu muzica secolului XX: Prokofiev şi Enescu s-au perceput ca doi mari poeţi hrăniţi din seva naţională. Cele *5 melodii, op. 35 bis* de Prokofiev au atras o binemeritată atenţie asupra pianistului: bogăţia timbrelor, sonorităţile voalate, ceţoase din prima piesa (*Moderato*) au dat impresie de spaţialitate vizuală; trilurile fantomatice ale violinei din secţiunea mediană a melodiei a doua au dat o replică coloristică remarcabilă. Cu lirismul lor reţinut şi cu stranietatea lor neostentativă, piesele lui Prokofiev au adus o altă lume, în care cei doi păreau că se simt pe deplin în largul lor.

Darya Varlamova

Impresiile din copilărie ale lui Enescu au fost punctul culminant al programului, cum era şi de aşteptat. Varlamova a cântat *Lăutarul* capricios şi cu brio (mi-am adus aminte cu nostalgie de o interpretare incredibilă a piesei de către Sherban Lupu, în bis, acum câţiva ani la Ateneu – muzica părea că se năştea chiar atunci); şi *Pasărea în colivie* a captivat prin combinaţia de precizie tehnică cu caracterul improvizat, aparent liber ritmic; unisonul din *Chanson pour bercer* a fost impecabil.

Jonathan Zydek a cântat cu înţelegere deplină un text încărcat de sensuri nu tocmai uşor de descifrat; pianistica sa este elegantă şi de anvergură.

Întregul ciclu a relevat maturitatea celor doi tineri interpreţi, imaginaţia şi rafinamentul lor.

Nu încetează a uimi partiturile lui Enescu, minuţia cu care compozitorul notează toate detaliile, subtilitatea sa, bogăţia lumii sale interioare.

Lena VIERU CONTA

Gladiatorul

Andrei Gavrilov a cântat pentru prima oară la Bucureşti prin 1977-1978; avea în jur de 20 de ani, era proaspăt laureat al concursului Ceaikovski şi a lăsat o impresie de neuitat cu integrala studiilor lui Chopin, cântate toate într-o seară la Sala Mică a Palatului. Îmi aduc aminte că cineva a numit interpretarea sa "shakespeariana". Într-adevăr, ciclul studiilor apăruse în întreaga sa măreţie, în dimensiunea sa epică şi gestuală – eram ca în faţa unui mare actor care, cu nişte mijloace tehnice magistrale, trecea prin toate trăirile umane, transmitea cu o foarte mare putere de convingere cele mai felurite stări interioare şi atingea uneori un nivel transcendental.

Foto: Gunnar Colding

Pe atunci Gavrilov era încă studentul lui Lev Naumov, un profesor şi el de dimensiune "shakespeariană". Naumov nu lucra tehnică cu studenţii săi, pentru că nu avea de ce: ei veneau, spunea el, cu tehnică impecabilă încă din liceu (celebra "Tze -Em- Sha" – T.M.S, Şcoala Centrală de Muzică din Moscova, pe care o absolveau cu studii de Chopin şi Liszt, nu de Czerny… şi unde îi pregătea, pe lângă mulţi alţi profesori, chiar soţia lui Naumov). Naumov lucra interpretare, viziune, asemenea unui mare regizor, în mâinile căruia studenţii pianişti îşi dezvoltau personalitatea, originalitatea, imaginaţia, cultura, mijloacele de comunicare artistică. Cum Naumov nu umbla "cu mănuşi" în aprecierile pe care le făcea de îndată ce auzea pentru prima oară materialul adus la curs – făcea parte din profesorii care trebuie să demoleze mai întâi, ca să poată construi apoi – discipolii săi dezvoltau *volens-nolens* un sistem nervos de oţel; nu puteau supravieţui altfel. Era pe vremea când Richter şi Ghilels cântau des la Sala Mare a Conservatorului din Moscova; Yakov Zak murise de puţin timp, iar memoria lui Sofronitzki, cel despre care Richter nu a vorbit niciodată – din prea mare respect? din orgoliu suprem? – era încă foarte proaspată.

Evident, în cohortele de pianişti excelenţi ce absolveau anual Conservatorul din Moscova, originalitatea, imaginea excentrică erau o condiţie *sine qua non* a "reuşitei" artistice.

Să fie acesta motivul principal care îl mână azi pe Gavrilov, la 60 de ani, să dea concerte cu repertorii de gladiator al pianului, dirijate de el însuşi de la claviatură? Să fie vorba de un pariu cu sine, cu omenirea, cu fantomele celor "super-grei" de odinioară? Să fie poate o lipsă de încredere în dirijor, o neacceptare a ideii de a împărţi viziunea cu un partener-leader?

Toate acestea mă preocupau, pe drumul spre Ateneu, în prima seară, 7 aprilie a.c. Eram entuziasmată de programul concertului, îmi doream din răsputeri o seară de neuitat, fiind vorba de trei concerte pentru pian splendide, de un pianist pe care îl admirasem fără rezerve cu nişte decenii în urmă şi de Filarmonica din Bucureşti, o orchestră excelentă, capabilă de cele mai subtile interpretări.

Dorinţa de a asculta cât se poate de obiectiv, de a savura muzică

se combină cu doza de adrenalină a romanului pe drum spre Colosseum.

Din punct de vedere al senzațiilor tari, spectacolul a fost într-un sens pe măsura așteptărilor: am văzut şi auzit o luptă titanică, am urmărit cu sufletul la gură demonstrațiile de forță, viteză, virtuozitate, depășire din mers a decalajelor cu orchestra, am văzut gesturi mari, grandilocvente, am auzit două seri la rând acelaşi discurs inaintea *Concertului în Re Major* de Ravel (evident, preferatul lui Gavrilov)… Am auzit două cadențe quasi-atonale din Rachmaninov 3, diferite de la seară la seară prin cantitatea disonanțelor întâmplătoare, situațiilor improvizate… nici un “moment de plictiseală”. Totul tare, trepidant, înverşunat. Am văzut descătuşări imense de energie, dar nu m-am putut bucura de nici un moment de visare, calm, nostalgie, atât de prezente şi importante la Rahmaninov. Nici un moment de *piano* (nu mai vorbim *pianissimo*), nici un moment de contemplație, nici vorbă de a transcende un discurs cărnos, musculos, heirupist de

atlet entuziast. Bunăoară momentul dinaintea temei I din repriza părții I din Rahmaninov, cristalin, visător, cumva în expectativă, a sunat tare şi pulpos; valsul din secțiunea mediană a părții a doua a devenit parodic – se auzea un fel de swing la mâna stângă, iar “broderiile” de la mâna dreapta şi notele repetate se înecau într-o masă de sunete care goneau fără sens înainte. Trecerea dintre părțile II şi III a fost total ratată în prima seară; întreg finalul, într-un tempo nebun, a fost brutal şi neclar. *Tempi fulminanti* s-au mai auzit, dar ce sens au, dacă o mare parte din materialul sonor e pe de lături? Şi nu vorbim de tempourile unui Vladimir Krainev, la care, datorită vitezei, începeau să se audă alte sunete, alte relații armonice decât cele cu care eram obişnuiti: ce se auzea exista latent în partitura, ceea ce nu era cazul acum.

Orchestra, beneficiind de prezența foarte activă a concertmaistrului Liviu Câşleanu, a făcut minuni de sincronizare şi de salvare a situațiilor, dar nu avea cum să sune aşa cum ar fi sunat sub bagheta unui dirijor neocupat cu minuni pianistice în acelaşi timp. Naturii extrem de teatrale a lui lui Gavrilov îi convine situația în care corpul e şi mai solicitat, pentru a da orchestrei pulsația; tehnica şi experiența de dirijor lipsindu-i aparent, suplinită de gesturi exagerate, mereu ascendente, nu e de mirare că muzica s-a desfăşurat pe o suprasolicitare permanentă a sunetului. Şi, evident, tipul de efort muscular diferit de la cântat la pian la dirijat (alte mişcări, alți muşchi implicați: degetele desfăcute în aer pe mişcare ascendentă nu mai sunt la fel de agile pe clape o secundă mai târziu, fără o fracțiune de secundă de relaxare) a făcut ca multe detalii şi posibile frumuseți pianistice să se piardă în lupta cu imposibilul. Ce risipă de mijloace tehnice fabuloase, eşuate din dorința de a bate recordurile! Câte sărituri la mână stângă ratate din cauză ca dirija cu mâna dreaptă în acelaşi timp!

Nu pot decât să mă inclin în fata orchestrei, în care violoncelele au reuşit să sune omogen şi frumos, mai ales în partea a doua din Rahmaninov, iar suflătorii nu au ratat intrări date neclar sau deloc. E păcat că pianistul a optat pentru o varianta nearistocratică a concertului lui Rachmaninov, cu atât mai mult cu cât există o variantă de referință, cu însuşi Rahmaninov la pian.

În schimb Prokofiev 1 a sunat fulminant, a avut un panaş extraodinar şi a demonstrat întreaga măsura a posibilităților lui Gavrilov. Doza de brutalitate şi aroganță necesare partiturii au făcut din Prokofiev 1 un moment culminant al serii. Asanarea pianistului se potrivea finalului, chiar dacă în partea a doua au lipsit poate momente mai intime.

Concertul pentru mâna stângă de Ravel a avut din păcate derapaje tehnice inexplicabile (rectific: explicabile prin oboseală şi exces de surescitare) chiar de la prima cadență, în care este enunțată tema I; în a doua seară au fost şi decalaje majore în dezvoltare - partea motrică, “jazzy”. De la bun început, introducerea orchestrală a sunat prea răspicat, în sextolete prea ostentative la corzile mari; pianistului i-a reuşit momentul analog de la începutul marii cadențe de la sfârşit, dar dirijorul nu a ştiut să ceară orchestrei sau să sugereze prin gestică acelaşi caracter misterios; gesturile mereu ample, lipsite de precizie au contribuit la epurarea concertului de celebrele “grafisme” raveliene, de orice urmă de rafinament (cu excepția micului pasaj rapid şi strălucitor de la finalul temei a doua). Necesitatea de a dirija pe alocuri cu capul a produs afectări ale melodiei temei a doua, iar intrarea în forte a orchestrei în repriza pe tema I a fost incertă, din cauza *glissando*-ului cu care era ocupat pianistul.

Ambele seri au avut un succes grandios, pentru că nivelul de surescitare şi personalitatea flamboiantă a artistului se transmiteau publicului avid de senzațional. În a doua seară am auzit în bis *Suggestion diabolique* de Prokofiev (piesa dintotdeauna impropriu tradusă, caci titlul original *Navajdenie* înseamnă “obsesie”), cântată în acelaşi spirit cu *Concertul I* de Prokofiev: feroce, fulminant, copleşitor.

Întreg concertul mi-a lăsat impresia unui fenomen al naturii scăpat din control: artistul a bătut poate un record, dar actorul din el l-a înghițit pe alocuri pe regizorul interior; obstacolele exterioare au fost trecute, dar cu pierderi mari.

Venisem cu o atitudine epicuriană, deloc sceptică; am plecat cu una stoică. Mă gândeam cu oarecare tristețe la ce ar fi spus Naumov, dar nu asta e important. Mă întrebam cum suna înregistrarea *live* şi mă gândeam la cum va canta Andrei Gavrilov când nevoia de a fi supraom se va domoli.

Lena VIERU CONTA

Recital de violoncel

Miercuri, 11 aprilie a avut loc la Sala mare a Ateneului Român un recital de excepție susținut de violoncelistul Dan Cavassi şi de pianistul Viniciu Moroianu. A fost considerată o seară cu totul aparte din mai multe motive şi vom începe cu repertoriul ales care, de ceva vreme, reprezintă *la crème de la crème* a strălucitelor nume care aureolează recitalurile dedicate acestui tip de formație camerală (duo violoncel - pian): Claude Debussy - *Sonata în re minor*, Robert Schumann - *Fantasiestücke op.73* şi Johannes Brahms - *Sonata a II-a în Fa op. 99*. Departe de a specula

presupusa temă a lui *Pierrot fâché avec la lune*, interpreții s-au cantonat pe teritoriul muzicii pure, a unui Impresionism de cea mai bună calitate, speculând cum nu se poate mai expresiv sonoritățile eterate produse de formulările hexatonale sau pentatonice – elemente specifice scriiturii debussy-ene. Tenta monotematică de specific secol XVIII, ne referim la Couprin, a fost ingenios asociată cu problemele tehnice extinse de la violoncel, dublate de efectele pizzicatelor, flageoletelor şi de coloritul generat de flautando. Peste toate acestea trebuie să remarcăm că Dan Cavassi a susținut întregul recital *din memorie*, fapt extrem de rar în practica actuală a vieții de concert. Ceea ce desigur i-a oferit acea detaşare care i-a canalizat întreaga energie spre actul interpretativ: o mare siguranță care a generat naturalețe, frazare exemplară, sunet nuanțat, filaje subtile. Colaborarea cu Viniciu Moroianu a fost una excelentă, pianistul fiind un redutabil solist, cu o vastă experiență scenică, o prezență care s-a distins permanent în dialogul cu violoncelul, fără însă a-l oculta vreun moment. Aceeaşi con-spirare de mare finețe s-a evidențiat şi în mişcarea secundă, *Modérément animé*, scriitura destul de mozaicată fiind foarte sudată, într-o atmosferă misterioasă, urmată de eleganța finalului pe care interpreții l-au construit *con brio* adoptând mijloace de o mare diversitate. Au urmat cele trei piese de Schumann relevante pentru caracteristicile Romanismului promovat de autor, de mare instabilitate emoțională. Deşi indicațiile sunt cu precădere cele de *lebhaft* sau *rasch mit Feuer* sentimentul dominant este cel al unor trăiri dureroase exprimate totuşi cu reținere, un sentiment elevat, rafinat şi plin de noblețe, impus de interpretarea clasicizantă a celor doi interpreți, profundă, cu efuziuni bine strunite, conforme cu eleganța epocii. Sonorități înfiorate, visătoare, explozive, pline de nerv sau de magie, toate sub arcuşul şi tastele celor doi interpreți într-o colaborare unică!

Şi, după Schumann, nu putea să urmeze decât *Sonata op. 99*, un Brahms plenar, de maturitate, o lucrare extraordinară, cu dramaturgia definită şi de expe-riența celor patru simfonii scrise anterior. O muzică supra-solicitantă care canalizează la maximum eforturile interpreților pentru dezvoltările dramatice, pentru dezvoltarea tensiunii sonore aflate într-o continuă frământare, niciodată rezolvată, oscilând între Paradis şi Infern, între sublimele pianissime ale violoncelului şi impresionanta bogăție a pianului. Fără a intra în detaliile textului, se poate afirma că am asistat la un duel al zeilor, Viniciu Moroianu şi Dan Cavassi întrecându-se pe paleta unei coloristici foarte bine gândite, o execuție foarte stăpânită la toate nivelurile, ceea ce denotă o cunoaştere profundă nu numai a lucrării în sine ci a întregului univers brahmsian. *Adagio affettuoso* - mişcare secundă - a relevat deplina măiestrie, rod al maturității celor doi interpreți, prin crearea acelor speciale momente de suspensie în care pare că se pogoară liniştea divină, captivante prin sonoritățile care se eterizează treptat, golite de orice expresie, a evadării din "lumea de forme şi culori". Bineînțeles că marea întindere a sonatei include şi un scherzo, *Allegro passionato* şi un final ceva mai reținut, la fel de elaborat dar "ne-răspuns la întrebare". Intuind acest efect, interpreții au ales două bisuri care au realizat *en maître* acel *éternel retour*, prin misterul edwardian regăsit în lucrările lui Elgar, minunata piesă *Salut d'amour* şi Claude Debussy - *La fille aux cheveux de lin*. Pentru magnifica seară de la Ateneu într-o frumoasă noapte a primăverii bucureştene: aplauze îndelungate la scenă deschisă, flori, public ales....

Corina BURA

«Omagiu lui Antim Ivireanul» Festival de Muzică Bizantină şi Contemporană, ediția a XII-a

Exprimarea prin muzică a iubirii de Dumnezeu şi de fiul său cel preaiubit Iisus Hristos, situarea pe un nivel mistic profund, a constituit frumusețea filosofică şi lirică a concertului pascal *«Omagiu lui Antim Ivireanul»,* susținut de ansamblul *CONTEMPORAN* şi corala *DIVINA ARMONIE.* Anul 2016 ne aminteşte parcurgerea a 300 de ani de la uciderea de către turci a marelui apărător al ortodoxiei Antim Ivireanul, distins cărturar, iubitor şi promotor de cultură şi muzică psaltică românească. A fost cel care, deşi străin de neam, naturalizat român, a mijlocit prin toate puterile pentru introducerea limbii române în biserică şi şcoală, alăturându-se la activitatea de înflorire culturală şi spirituală românească întreprinsă de Constantin Brâncoveanu. A tipărit, printre cele cca. 70 de titluri de carte bisericească, la 1714, *Psaltichia rumânească* a lui Filothei Jipa ieromonahul (1193 imnuri) – prima traducere completă în română a cântărilor anului bisericesc. Tirajul a fost de peste 4.500 de exemplare, iar cărțile trebuiau sa ajungă ... *pre la toate besearicile țării ...*, în mâinile fiecărui preot, sub grea osândă domnească pentru împotrivire. Astfel, a fost implementată cântarea psaltică în limba română, iar ca o consecință, predarea în *tinda bisericii* (N.Iorga) a cititului şi scrisului românesc. Antim Ivireanul a avut o influență covârşitoare asupra culturii şi artei bizantine cât şi a limbii literare româneşti, de pe întreg teritoriul Principatelor Române, de-a lungul secolului al XVIII-lea şi mai târziu. A fost sanctificat de către Biserica Ortodoxă Română în 1992, fiind prăznuit la 27 septembrie. Concertul vocal – instrumental a cerut desigur, o muzică cu sugestii temporale şi atemporale, câmpuri sonore primordiale, primenite printr-un subtil şi bine dozat proces. Devenit tradițional, *al XII-lea Festival de muzică bizantină şi contemporană* a susținut un discurs în care heterofonia, psalmodia de strană în antifonie, suprapuneri magice cu timbruri astrale (Marcel Spinei), sau cântarea de sorginte creştin-ortodoxă culeasă şi prelucrată din spațiul mioritic (Béla Bartók), sau din tradiția psaltică bizantină românească (Doru Popovici), sau, din cântecul lung – bocetul străbun, adunat pe şirul lui Fibonacci (Violeta Dinescu), sau din negurile spațiilor muzicale antice eline (Jannis Xenakis), ş.a., au constituit momente care au stimulat imaginarul, realizând acea transfigurare spirituală, determinată de Înălțarea Domnului, ocrotitoare rază de speranță pentru omenire. Alături de soliştii de talie mondială ai formațiilor noastre, a participat un public ales, cu personalități marcante ale culturii româneşti, precum Preasfințitul Episcop-Vicar Patriarhal Varlaam Ploieşteanul, secretar al Sfântului Sinod - delegat special din partea Preafericirii Sale Daniel - Patriarhul României, academicieni - precum Vicepreşedintele Academiei Române dl. Victor Spinei, ambasadorul poet academician dl. Caius-Traian Dragomir, muzicieni - compozitori, interpreți, muzicologi, scriitori – precum dl. Karen Baboian, preoți, doctori, regizori, matematicieni, oaspeți dragi din familia compozitorului brăilean de talie mondială, colos al culturii secolului XX, Jannis Xenakis – dna Roxana Xenakis cu soțul Sorin Bichel, dl. Ioan Condor, preşedintele Societății Culturale „Avram Iancu", melomani, iubitori de cântare bizantină, de eternitatea sunetelor ... În ordinea desfăşurării Programului, consemnăm următorii compozitori - **din prima parte**: Marcel Spinei, *«Omagiu lui Antim Ivireanul»* op.107, pentru ansamblu vocal-instrumental, p.a.a., cu sonorități bizantine de la finele secolului al XVII-lea. Béla Bartók, *10 cântări religioase populare româneşti,* pentru

Ansamblul Contemporan

voce, fl, vla, vlc, p.a.a., aranjament de Marcel Spinei, colinde populare culese din Transilvania de către compozitor şi soția sa Ditta, pe care acesta le-a prelucrat pentru pian; în ediția din 1915 autorul a publicat pe prima pagină şi originalul cules: melodie şi text, pe care Marcel Spinei le-a folosit orchestrând lucrarea, şi păstrând tonalitatea pe care a dorit-o autorul, de multe ori nu cea din culegere. Doru Popovici, *Imn pentru Sfanta Fecioara Maria – Rugăciune, pe teme vechi bizantine* op.125, pentru voce, vioara, violoncel şi pian, p.a., pe care Marcel Spinei a aranjat-o pentru ansamblu vocal-instrumental mai complex. Violeta Dinescu, *Dona nobis pacem*, pentru voce, vlc, perc, p.a., în care muzica este construită pe un bocet, peste care se suprapun elemente ritmice realizate de percuție: cinele, clopote, toaca, bici. Iannis Xenakis, *Theraps*, pentru contrabas, p.a., titlul conține un joc de cuvinte din mitologia greaca între: Theras = monstru / Terra = pamant / Theraps = terapeut, compozitorul pedalând între două entități sonore: glissando barbar - ruvido şi sonorități serafice, pe sunete în flaggeolete naturale şi artificiale, într-o sferă sonoră, specific teoriei

sale compoziționale (cu Jannis Xenakis am colaborat mulți ani buni, în Grecia). Lucrările de Marcel Spinei: *Olympus* op.32, pe foneme de Marcel Spinei, pentru voce, fl, vlc, p.a.a., cu o muzica construită pe module din cântarea vechilor elini; *Sonata «Byzantion»* op.8, pentru vna solo, p.a., şi *Sonata «Bizantină»* op.40 pentru vla solo, p.a., sunt lucrări adunate din filonul bizantin, tălmăcit prin sufletul compozitorului; *Cantus Planus* op.37, pentru fl, perc, vla, vlc, pno, p.a.a., cu o muzica, pe o temă de influență medievală, şi *Meditatio* op.4, pe Psalmul 19 de David - cor, ansamblu instrumental, C.D., / recită actrița Athena Demetriad, voce înregistrată, p.a., lucrare construită pe o Fugă la 8 voci, cu sunete ireale, preparate pe un Korg Wavestation, care este un poem simfonic simbolizând o călătorie în spațiul cosmic, alături de Dumnezeu. Din **partea a doua** a Festivalului notăm compoziții din repertoriul coral clasic românesc de tradiție autohtonă, dar şi unele de influență rusească: Mihai Berezovschi, *Tatăl nostru*, Gheorghe Cucu, *Doamne Iisuse Hristoase*, Teodor Teodorescu-Iaşi, *Rugăciune*, Nicolae Lungu, *Cămara Ta, Mântuitorul meu*, Cântare tradițională, *Iubite-voi Doamne*, aranjament Nicolae Lungu - solo tenor Gheorghe Vîrban, Nicolae Lungu, *De Tine se bucură*, Cântare tradițională, *Pre Tine te lăudăm*, aranjament Cristian-Marius Firca - solo soprană Elena Dincă, Gheorghe Cucu, *Miluieşte-mă Dumnezeule*, Gheorghe Mandicevschi, *Oratoriu*, Gavriil Musicescu, *Concert nr. 1* (p. 1, 2), Gheorghe Danga, *Fie Doamne, mila Ta*, aranjament Cristian-Marius Firca, Marcel Spinei, *«Omagiu lui Antim Ivireanul» Concert* op.107 nr.2, p.a.a. Concertul a început şi s-a sfârşit cu o lucrare de Marcel Spinei *«Omagiu lui Antim Ivireanul»*, în varianta vocal-instrumentală în prima parte, şi numai corală – alături de toacă şi clopote, în partea finală. Cea de-a XII-a ediție a Festivalui nostru a avut solişti de talie mondială, pe care îi amintim. Din cadrul ansamblului CONTEMPORAN: Nicolae Maxim - *solist flautist de excepție al Filarmonicii "George Enescu"*, Ionel Toma – *un talentat interpret al saxofonului*, soprana Simona Jidveanu - *o voce tânără, cu mari speranțe de viitor*, Sanda Spinei - *maestră în arta contemporană a pianului*, Marcel Frandeş - *un violonist solist eclatant, maestru al cântării psaltice şi moderne*, Ştefan Gheorghiu - *un artist înnăscut al violei, solist internațional de excepție al muzicii bizantine şi contemporane,* Marcel Spinei - un *mega epistimis-synthetis*, cu violoncelul său de 5 corzi model Bach - Spinei, Iustin Carp - *un tânăr contrabasist virtuoz de talie europeană*, percuționistul de la Cluj, Marian Micu - *un interpret deosebit al instrumentelor de percuție* – cu grupul său *Percussionisti* format din Bogdan Andrei, Mihai Constantin, Claudiu Agreci. Din cadrul coralei DIVINA ARMONIE, amintim *prestigioşii solişti ai scenei operelor din România*: tenorul Gheorghe Vîrban şi soprana Elena Dincă, alături de un cor de mare rafinament, căldură şi frumusețe timbrală, cu o omogenitate şi amplitudine a unui sunet catifelat specifice marilor ansambluri corale ale Europei.

Ansamblul Contemporan şi Divina Armonie, dirijor Marcel Spinei

Ansamblul Divina Armonie, dirijor Cristian-Marius Firca

Toți muzicienii noştri au cântat cu bucurie, dăruire şi plăcere !

Universul muzical-spiritual al concertului a dăruit publicului acea transfigurare spirituală înălțătoare, specific lumii nevăzute - Epifaniei Pascale.

În finalul Concertului – Festival, Preasfințitul Episcop-Vicar Patriarhal Varlaam Ploieşteanul a adresat artiştilor calde mulțumiri pentru momentele emoționale spirituale dăruite şi a făcut urări credincioşilor, de bună sănătate şi curățire spirituală, în aşteptarea Sfintelor Sărbători de Paşte.

Concertul s-a bucurat de sprijinul: Asociației Culturale *Marcel Spinei*, UCIMR, Asociației Corale *Divina Armonie* - manager diplomat Ionel-Ilie Ciuclea şi prof. Paula Ciuclea, *Inspectoratul Muzicilor Militare*, Revistei *Actualitatea Muzicală* şi Reviste *Diplomat Club.*

A fost un minunat dar de Sărbătorile Pascale!

(M. S.)

Concert regal

Organizat cu ocazia aniversării celor 150 de ani de la instaurarea regalităţii în România, concertul din 6 mai 2016 de la Sala Radio i-a avut ca protagonişti pe dirijorul Nicolae Moldoveanu, pe violonistul Gabriel Croitoru şi Orchestra Naţională Radio. Prin conotaţiile istorice şi, mai ales, prin nivelul înalt al performanţei artistice, manifestarea muzicală a întrunit atributele unui eveniment de referinţă. În debutul concertului a fost interpretat ***Imnul Regal al României***, scris de Eduard Hübsch cu prilejul încoronării Regelui Carol I. Pentru spectatorii prezenţi în sala de concert (dar şi pentru miile de ascultători de la radio), *Imnul Regal* a transmis un mesaj cu o vibraţie patriotică puternică, evidenţiind caracterul festiv şi importanţa evenimentului.

Gabriel Croitoru a ales pentru acest eveniment ***Concertul pentru vioară şi orchestră în Re major, opus 35*** de Piotr Ilici Ceaikovski, capodoperă a genului, care continuă să fascineze publicul actual de pretutindeni; împreună cu orchestra şi dirijorul, solistul a realizat o variantă de excepţie a lucrării. Despre Gabriel Croitoru şi despre remarcabilul său aport în arta interpretativă contemporană s-a scris mult şi se va mai scrie în viitor;

Gabriel Croitoru

fiecare apariţie pe scenă constituie o manifestare a personalităţii sale generoase, active şi pasionate. Prestaţia sa artistică, susţinută de talentul viguros, de elanul sentimental, de măiestria proprie, de o spiritualitate vie şi de o impresionantă forţă energetică, facilitează comunicarea cu dirijorul, cu orchestra şi cu publicul şi conferă fiecărui concert valore de unicat. În partea I, *Allegro moderato*, solistul a evocat cu nobleţe şi dăruire lirismul generos al temelor şi ritmica lor vie, a ingemănat original momentele de maximă vibraţie emoţională, de strălucire, de graţie şi bravură. Demersul său a fost susţinut şi completat de orchestra care are un rol important în desfăşurarea acţiunii. Partea a doua, *Andante* (scrisă în formă tripartită, în sol minor), celebra *Canţoneta*, a emoţionat profund publicul prin lirismul interiorizat şi melancolia pe care solistul le-a întruchipat cu multă emoţie şi dăruire. Am admirat subtilitatea cu care a realizat metamorfoza atmosferei meditative în iluminare şi înviorare în secţiunea mediană (în Mi bemol major). Finalul, *Allegro vivacissimo* a constituit pentru solist, dirijor şi orchestră o probă de măiestrie, de virtuozitate şi de excelentă colaborare artistică; remarcabilă prin strălucirea, dinamismul şi optimismul debordant, muzica evocă atmosfera unei sărbători populare. Interpreţii au redat cu fantezie şi entuziasm caracterul dansant, elanul şi verva imaginilor muzicale. Deţinător al unei arte instrumentale impecabile şi a unui har inegalabil, Gabriel Croitoru a transmis într-o manieră cuceritoare frumuseţea acestei partituri atât de bogate în conţinut şi în mijloace de exprimare. O menţiune aparte trebuie acordată contribuţiei dirijorului, care a ştiut să susţină eficient această impetuoasă derulare cinematografică de imagini muzicale şi să realizeze cu atenţie momentele orchestrale, precum şi dialogul cuceritor cu solistul. La bis, Gabriel Croitoru a prezentat ***Recitativ şi Scherzo*** de Fritz Kreisler, miniatură fascinantă, ce îmbină original expresivitatea cu virtuozitatea instrumentală.

În partea a doua a programului, orchestra condusă de Nicolae Moldoveanu a interpretat ***Simfonia a IV-a în La major, opus 90 „Italiana"*** de Felix Mendelssohn-Bartholdy. Ca notă generală, menţionăm preocuparea pentru realizarea logicii şi perfecţiunii formei – în ansamblul lucrării şi în părţile ei componente. Artiştii au pus în valoare claritatea şi frumuseţea discursului simfonic, au reliefat cu rafinament elementele limbajului muzical, au realizat gradaţii dinamice şi agogice subtile, conturând tablouri muzicale pline de culoare, de bravură şi strălucire; în acelaşi timp, au evidenţiat cu ingeniozitate anumite sugestii programatice. Dacă în prima parte *Allegro vivace*, au fost întruchipate imagini diverse, marcate de lirism, de strălucire şi impetuozitate, în partea a doua *Andante con moto*, muzicienii au reliefat - expresiv şi sugestiv - unele elemente cu aspect narativ; au evocat cu rafinament atmosfera melancolică, plină de candoare şi vibraţie lirică, specifică unor „cântece fără cuvinte" ale compozitorului. Partea a treia, *Con moto moderato*, ce aminteşte graţia şi eleganţa menuetului, se caracterizează prin originalitatea formei şi prin anumite trăsături programatice. Publicul a fost fascinat de calitatea sonoră şi expresivitatea discursului muzical, în care a perceput semnalele cornilor, integrate firesc în ambianţa pastorală senină. În partea a IV-a, *Presto*, muzicienii au redat cu măiestrie şi dezinvoltură ritmul trepidant specific dansului *Saltarello*. Muzica sugerează cu claritate atmosfera caracteristică şi expansivitatea meridională. Elaborat într-o formă originală ce îmbină două episoade prezentate alternativ, finalul transmite o

forţă energetică şi un dinamism fără egal, La pupitrul Orchestrei Naționale Radio, maestrul Nicolae Moldoveanu – dirijor cu o activitate internațională unanim apreciată -, a realizat o variantă cuceritoare a simfoniei, plină de vervă şi fantezie, în acelaşi timp, echilibrată şi armonioasă. Viziunea sa interpretativă a îngemănat firesc expresivitatea cu efectele sonore ingenioase. Dirijorul a pus în valoare nu doar o creație genială, ci și calitățile incontestabile ale ansamblului orchestral, evidențiind originalitatea sonorității fiecărei partide instrumentale. Cunoscător în detaliu al partiturii și emoționat el-însuşi de frumusețea muzicii, maestrul Moldoveanu a emulat, a entuziasmat şi a înflăcărat orchestra, sugestionând şi dezlănțuind viguroase energii, sau, dimpotrivă concentrându-le în subtile estompări dinamice; a ştiut să mențină viu entuziasmul pe parcursul serii, aflându-se într-o perfectă comuniune cu muzica interpretată, cu colaboratorii săi şi cu publicul. Evenimentul omagial de la Sala Radio a încântat publicul, care a vibrat împreună cu artiştii de pe scenă; cu toții au petrecut momente de emoție autentică, de bucurie şi de înălțare spirituală. Concertul Regal s-a bucurat de o participare record a publicului şi de aprecierile elogioase ale acestuia.

Nicolae Moldoveanu

Carmen MANEA

Festivalul Iosif Ivanovici

Compozitorul care supraviețuieşte printr-o miniatură muzicală unicat

În viața muzicală românească de acum 130 de ani, un şef de muzică militară cucerea lumea prin prolificitatea talentului său componistic: Iosif Ivanovici, supranumit de criticul revistei Berlineze *Die Musik* (1903), *„rege al valsului românesc"*. Scrisese în 1880 un şlagăr care avea să facă o carieră fulminantă şi fulgerătoare, nu mai puțin de 50 de edituri din Europa şi America înghesuindu-se să-i tipărească *Valurile Dunării*, valsul care îşi disputa întâietatea cu *Dunărea albastră* de marele Johan Strauss-fiul, *„regele valsului vienez"*. Copilul minune al şcolii muzicale româneşti, George Enescu, încă nu se născuse... Dar, după numai 5 anişori, avea să reproducă refrenul fără greşeală, cu un singur deget pe coarda Re a minusculei sale violine, valsul celebru al lui Iosif Ivanovici. Încântat de performanța fiului său, Costache Enescu avea să-i dea „certificatul" de profesionalitate: *„Vei fi muzician*!" Două nume de legendă: Ivanovici şi Enescu.

Biografia viitorului capelmaestru militar a fost dramatică. Născut – se pare – în Banat, în 1844 – Iosif Ivanovici a rămas orfan de părinți de la o vârstă fragedă, astfel încât la 14 ani, copilul a trecut munții Carpați în România, angajându-se într-o fanfară militară. A învățat să cânte la instrumentele de suflat din lemn (flaut, clarinet) sub îndrumarea şefilor de muzică Alois Riedl şi Emil Lehr.

Ivanovici a peregrinat prin fanfarele din Tulcea, Focşani, Iaşi şi Galați, portul unde a cunoscut împlinirea carierei mult visate. Pornit de la soldat şi sergent, până la subofițer şi ofițer/capelmaestru, I. Ivanovici a parcurs pe cale ierarhică toatre treptele militare până la gradul de maior. Moartea primului inspector al muzicilor armatei, Ed. Hübsch, l-a propulsat pe tânărul I. Ivanovici în post de şef al formațiilor militare. În 1885, a debarcat în Bucureşti, părăsind portul dunărean Galați, unde devenise o vedetă militară adorată pentru marşurile, valsurile, polcile, cadrilurile, mazurcile, gavotele, serenadele, galopurile şi romanțele sale. Marşul „Soseşte garda" poartă numărul de opus 344. Aşadar, compozitorul militar publicase în jurul anului 1900,

Premiul 1, înmânat de prinţul Radu de Romania

peste 350 de piese de promenadă, de salon, de instrucție, de paradă, de concerte. Muzicianul român participase în turnee peste hotare în Franța, Austria, Rusia şi Turcia. Obținuse la *Expoziția universală de la Paris* (1889), premiul I din 116 concurenți, cu marşul de defilare *„Alexandru"*, fiind felicitat de țarul Rusiei şi invitat să concerteze la Petersburg şi Moscova. La Bucureşti şi Sinaia, I.

Ivanovici devenise un răsfăţat al curţii regale al României, marşul *Carol I,* valsul şi cadrilul *Carmen Sylva*, aducându-i medalia *Bene-Merenti* şi alte distincţii.

>Viorel Cosma vorbind despre personalitatea lui I. Ivanovici

Poposit în Capitala ţării la 1890, dirijorul/inspector a organizat la *Marele Stabilisment Edison,* celebrele sale concerte de promenadă cu partituri de Mozart şi Beethoven, Weber, Rossini, Verdi, Bellini, Strauss, Ziehrer, Suppé, Puccini, Saint-Saëns, Gounod. În 1895, când s-a inaugurat podul de la Cernavodă, inginerul Anghel Saligny i-a comandat piesa *Galopul sirenelor*. Erau locomotivele de încercare a rezistenţiei construcţiei.

Dar, întrecerea muzicală cea mai spectaculoasă s-a petrecut în SUA. Fratele lui Johan Strauss, violonistul şi dirijorul Eduard Strauss, răsfăţatul *Coloniei Române* din Viena şi animatorul balurilor Societăţii *România Jună,* a fost rugat de public să cânte *Valurile Dunărul* de autorul... *Liliacului* şi *Voievodul ţiganilor. „Acest vals nu aparţine fratelui meu, ci românului Iosif Ivanovici”* – a fost răspunsul lui Eduard Strauss, care – după *Dunărea albastră* a lui Johann – a dat glas şlagărului capelamaestrului Regimentului 6 Linie Siret din Galaţi!

Popularitatea muzicii lui I Ivanovici prin *Valurile Dunării* a fost atât de mare în secolul al XX-lea încât multe filme italiene, cehe, sârbeşti şi japoneze au apelat la fundalul sonor al celebrului vals românesc. Nu este mai puţin adevărat că prestigioasele case de discuri *Polydor, EMI*, *MarcoPolo, Naxos* au popularizat prin compact/discuri creaţia lui I. Ivanovici.

Din păcate, moartea timpurie a fiului său, munca istovitoare cu nopţile pierdute în baluri mascate, dar mai ales tuberculoza – l-au ucis la vârsta de numai 57 de ani, în ziua de 16 august 1902. Un voluntar din muzica lui Ivanovici care i-a purtat perna cu decoraţii la înmormântare i-a adus un balon de oxigen în ultimele clipe de viaţă. A fost prea târziu, în casa din Strada Toamnei s-a instalat liniştea veşnică.

Astăzi, compozitorul I. Ivanovici reprezintă muzicianul militar *etalon* care a deschis calea afirmării mondiale a muzicii româneşti din sec. al XIX-lea , pregătind terenul generaţiei enesciene care a semnat majoratul şcolii noastre naţionale în creaţia universală.

Trebuie amintite aici şi premiile festivalului:
Secţiunea compoziţie: 1. Marele Premiu - Valentin Mandric; 2. Premiul II - Marius Cristian Firca; 3. Premiul III - Gheorghe Vulpe; Secţiunea aranjament-orchestraţie: Premiul I - Eugen Nicolae

Viorel COSMA

Seară de prime audiţii în versiunea ARCHAEUS

Aşa cum afirma compozitorul Liviu Dănceanu în deschiderea concertului susţinut de către ansamblul Archaeus la Centrul Naţional de Artă “Tinerimea Română”, “în cazul primelor audiţii, interpreţii n-au decât presiunea partiturii, nu există o tradiţie, nu există o istorie a interpretării acelei partituri”. Iar pentru autor, acel prim contact cu publicul, prin intermediul restitutorului-interpret, reprezintă întâiul său dialog cu publicul, al cărui orizont de aşteptare şi-l doreşte a fi cât mai apropiat de propriul crez artistic. Evident, prima “confruntare” cu publicul din acest punct de vedere este, pentru orice creator, cea mai importantă, pentru că îi motivează nu doar programările ulterioare ale aceleiaşi lucrări, ci chiar şi raţiunea de a crea, necesitatea de a se implica în actul artistic pentru a-l oferi, ca dar inspirator, celor din jurul său.

Fie că a fost vorba de o primă audiţie absolută, fie că a fost doar o primă audiţie românească, cele nouă piese incluse în programul “Archeilor” din 9 mai s-au succedat sub semnul unui cert profesionalism componistic, certificând atât valoarea materialului muzical propriu-zis cât şi pe cea a intermediarilor comunicării artistice: cei şapte componenţi ai formaţiei, respectiv Anca Vartolomei – violoncel, Rodica Dănceanu – pian, Dorin Gliga – oboi, Ion Nedelciu – clarinet, Şerban Novac – fagot, Sorin Rotaru – percuţie şi Marius Lăcraru – vioară.

Scrisă în momentul despărţirii de un prieten drag, *Broken Bond*, op.26 pentru ansamblu, reprezintă o muzică ce, după spusele compozitoarei Veronica Anghelescu, “contemplă trecerea de la viaţă spre moarte si propria viziune despre ceea ce întâlneşte sufletul Dincolo, în cazul în care acest Dincolo există”. În interiorul acestui cortegiu melodic funerar impregnat de o ritmică specifică, spectrul melodic evoluează de la unu la multiplu, întâlnirea dintre diferitele instrumente transformându-se în tentativa de căutare a unei armonii abia la final acceptată: simplul acord minor, sub semnul unei fuziuni instrumentale ce pare perfectă.

Prima dată interpretate în România, cele două piese ale lui Juan Perez Berna: *A Costa dos Indios Tonicos* şi *A Illa das Pembranzas*, ambele pentru oboi şi pian, s-au dovedit ancorate într-un minimalism esenţializat ce reflecta o atitudine nostalgică a rostirii sonore, delicat nuanţate de către instrumentele soliste: oboiul lui Dorin Gliga şi pianul Rodicăi Dănceanu.

Saxas, op.60, lucrare compusă pentru clarinet la începutul anilor '90 de către Liviu Dănceanu, a adus în prim plan permanenta concurență a parametrilor melodie-ritm, exploatând din plin resursele tehnice ale instrumentului lui Ion Nedelciu şi capacitatea sa expresivă.

Îndelung elaborată de către Elena Apostol, partitura piesei *MH17*, pentru ansamblu, a fost dedicată (ca şi cea a Veronicăi Anghelescu) Atelierului de Muzică Contemporană "Archaeus". Profund impresionată de tragedia prăbuşirii în Ucraina a cursei Malaysia Airlines Flight 17 (doborâtă de o rachetă sol-aer în timpul confruntărilor armate din 2014, proveniența rachetei fiind neasumată de nici una din cele 2 părți beligerante), Elena Apostol a conceput această lucrare motivată de propria speranță că "asemenea crimă nu se va mai întâmpla niciodată". Sonoritățile acestei pagini dramatice prefigurează, printr-o derulare sinuoasă cu trimiteri expresioniste, momentele acestei tragedii de proporții, depăşind sugestia descriptivă a căderii avionului prin metamorfoza aspectului evenimențial *tel quel* într-un *lamento* instrumental. Convingătoare ca structurare stilistică, ascensiunea finală către registrul acut expune firesc ideea ratării unei potențiale armonizări în favoarea heterofonizării vocilor solistice care ies, gradual, din scenă, lăsând loc tăcerii.

Foto: Marius Văjoaica

Schimbând registrul emoțional, haiku-urile pianistice ale lui Vladimir Beleaev extrase din albumul "*Cu trenul la bunica*" ("*Două vrăbiuțe*", "*Motănaşul siamez*" şi "*Zâna viselor*", selecția, pentru acest concert, a celor trei miniaturi aparținând Rodicăi Dănceanu) au schițat o poetică aparte; aici, programatismul titlurilor s-a regăsit, cu finețe, în arhitectura materialului fonic prin intermediul ornamenticii, al jocului dinamico-agogic şi al varietății ethosului în funcție de imaginea virtuală a fiecărui tablou în parte – ciripitul păsărilor, transformările bruşte din atitudinea puiului de pisică ori expresia rubato, de factură improvizatorică, a ultimei piese. Atinse de către degetele Rodicăi Dănceanu, clapele au reconfigurat sensibil poveştile din paginile partiturii, investind sunetele cu o putere egală celei a cuvintelor.

În continuare, *Valsul ingenuu*, pentru fagot al lui Francisco Mignone s-a pliat aceluiaşi lirism predominant poetic ca cel al paginilor anterioare, reflectând însă – în ambianța regăsirii funcționalității tonale – zona soledado-ului, a dorului portughez. Ca întotdeauna, fagotul lui Şerban Novac a răspuns cu căldură provocării emoționale a spiritului partiturii, dând prilej ascultătorilor să se bucure de contactul cu un peisaj cultural dintr-o zonă geografică aparent mai îndepărtată, dar în fapt destul de apropiată ca expresivitate sentimentală.

Construită pornind de la un text propriu pe nucleul unui descântec arhaic, lucrarea *Buciumu' d'a Soarelui ş'a Lunii, pentru Sol-ist şi percuție* de Laurențiu Ganea a propus o reîntoarcere în timp către începutul creionării creştinismului încă legat de tradiții şamanice. Dramaturgia cu aspect ritualic a acestui eşafodaj sonor ce îmbracă forma unei incantații – de tip parlando-rubato – la adresa Soarelui (*Sol* reprezentând concomitent şi Soare dar şi denumirea notei respective de pe portativ) readuce în atenție nu doar simbolistica tradițională cu tot arsenalul său de accente dramatice ci, mai ales, o anumită atitudine, personalizată, privind procesul de creație în complexitatea sa. Şi-au dat reciproc replica, pe întregul traseu structural al partiturii, oboistul Dorin Gliga (prefigurând sonorități de bucium ce alunecau melismatic către staze melodice, la limita atemporalului), percuționistul Sorin Rotaru (care a adăugat, întregii curgeri, semnele de punctuație necesare traiectoriei tensionale) şi actorul Ion Chelaru (cel care a dat viață textului original, semnat de acelaşi Laurențiu Ganea – un subtil exercițiu prozodic cu rezonanțe muzicale şi o ritmicitate extrem de concentrată).

În încheierea serii, ironizând volumele-rețetă adresate, la nivel de masă, nouă, tuturor acestor "dummies" anonimi ai secolului XXI, A.G. Weinberger a imaginat, în *Waltzing Dummy* (pentru ansamblu cameral), un dans parodic cu iz stravinskian, marcat de discontinuități voite în ambianța unei efectologii sonore mânuite cu inteligență şi inconcestabil meşteşug componistic. Ghidat cu abilitate – conform psihologiei maselor – spre un virtual succes, dansul zig-zagat al oamenilor-manechine ascunde în sine metafora întregii comunități apartenente erei postindustriale pe care, cu simplitate nedisimulată, o traversează.

Prefațându-şi propria piesă, autorul constata cu franchețe: "În această lume în care suntem puşi la încercare cred că sarcasmul e un lucru care ne poate asigura supraviețuirea. Conjugând sarcasmul ajungem la cinism, pe care dacă-l luăm în serios s-ar putea să ne conducă spre umor, şi atunci avem de ce şi cum să râdem de tot ceea ce se întâmplă în jurul nostru."

Şi, privit ca într-o oglindă, sugestia instrumentală a frullato-ului sub forma unui hohot de râs final ar putea fi însuşi semnul unei dorite treziri. Nu doar virtuale…

Loredana BALTAZAR

Paolo Isotta în Aula Palatului Cantacuzino

Paolo Isotta, celebrul muzicolog, criticul muzical timp de două decenii şi jumătate, până în toamna trecută, al cotidianului milanez *Corriere della Sera* şi-a prezentat la Bucureşti ultima carte, *Altri canti di Marte*. Operă care în numai câteva săptămâni de la lansare în Italia, în toamna trecută, a pulverizat multe dintre valorile artificial impuse, comercial şi mediatic, obligând la o nouă lectură a istoriei muzicii.

Altri canti di Marte : un alt cânt al lui Marte, Zeul războiului, de data aceasta un cânt de iubire, ca în faimoasa lucrare a lui Canova reprodusă pe coperta cărții, şi în care acesta e sedus de Venus.

În centrul seducției pe care marea muzică o exercită asupra reputatului autor, alături de Scarlatti, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Ceaikovski, Verdi sau Wagner, aşa cum a precizat şi în conferința sa de la Bucureşti, se află George Enescu, Karol Szymanowski, Franco Alfano, Ottorino Respighi, Gino Marinuzzi.

Muzicologul Paolo Isotta şi soprana Mariana Nicolesco, baritonul Alexandru Constantin, mezzosopranele Florentina Soare şi Oana Andra, pianistul Matei Varga, soprana Irina Baianţ şi maestrul acompaniator Alexandru Petrovici

Cartea lui Paolo Isotta e un *imn de iubire pentru muzică şi pentru viață,* iar pasionanta şi originala "lectură" a operei lui George Enescu,"una dintre cele mai singulare personalități din întreaga istorie a muzicii", nu e singura referință la țara noastră, care - de la începutul secolului trecut - "pătrunde în mod copleşitor în concertul cultural european şi aduce o notă nouă şi puternică, născută din tradiții şi din Tradiție".

Pagini sau rânduri extraordinare sunt închinate autorilor români, de la Eminescu la Emil Cioran, ori sculptorului Constantin Brâncuşi. Iar din împărăția muzicii sunt remarcabile analizele şi evocările întregii creații a lui George Enescu şi a capodoperei sale *Oedip*, lui Pascal Bentoiu, care "numai pentru modul în care a completat opera lui Enescu merită un loc în Paradis", lui Dinu Lipatti, "unul dintre cei mai fascinanți pianişti din toate timurile", sau lui Constantin Silvestri, amintind că la prima audiție în România a *Simfoniei de cameră* compusă de Enescu în 1954, el se adresa publicului declarând că acea lucrare e cea mai mare creație a Maestrului şi cea mai greu de înțeles; de aceea, fără ezitare, o executa încă o dată. Iar despre soprana Mariana Nicolesco, Paolo Isotta în cartea sa scrie: "una dintre cele mai mari artiste lirice în viață", iar la Muzeul Național "George Enescu" preciza că este azi unica soprană *drammatico di agilità* din lume.

Marianei Nicolesco îi datorăm de altfel prima afirmare a marelui muzicolog în spațiul nostru cultural, odată cu textul pe care l-a scris acum un an şi l-a publicat împreună cu traducerea unui remarcabil articol al lui Paolo Isotta apărut în *Corriere della Sera* la 60 de ani de la trecerea la cele veşnice a lui George Enescu.

Ambasada Italiei la Bucureşti, Institutul Cultural Italian şi Fundația Internațională Ateneul Român au făcut din prezentarea cărții lui Paolo Isotta *Altri canti di Marte*, în prezența autorului, o mare sărbătoare a culturii şi a muzicii. Au luat cuvântul E.S. Diego Brasioli, Ambasadorul Italiei la Bucureşti, soprana Mariana Nicolesco şi, bineînțeles, Paolo Isotta, după care a urmat un entuziasmant *Recital de lieduri enesciene* la care s-au remarcat soprana Irina Baianț, mezzosopranele Oana Andra şi Florentina Soare, baritonul Alexandru Constantin şi maestrul acompaniator Alexandru Petrovici. Seara s-a încheiat cu participarea extraordinară a pianistului Matei Varga, care a strălucit la rândul său în interpretările sale enesciene..

Prin grija sopranei Mariana Nicolesco a fost oferită publicului o superbă broşură de 16 pagini cuprinzând extrase despre cultura românească din cartea lui Paolo Isotta. (**Red.**)

Faust în umbra Margaretei

Evenimentul sonor de la O.N.B. din seara zilei de 26.05.2016, cu atmosfera, calitatea, şi ineditul lui, a fost poate cel mai potrivit început de epilog pentru întotdeauna prea apropiată Încheiere a stagiunii în curs. Realizat după toate regulile, de fapt secretele unui spectacol de succes: *o veche poveste* frumoasă de iubire, eternizată în mit – cu tot ce implică ea ca trăire, de la sublim la dramatism, de la bucurie la durere, de la dăruire la disperare; *o muzică splendidă*, grea, complexă, monumentală, lirică, dramatică, veselă, melancolică, visătoare, copleşitoare pe alocuri, fără transparenţe iniţiale; *interpreţi valoroşi* a căror virtuozitate şi expresivitate se pliază perfect pe subiect şi *inspirate decoruri*, costume, efecte de lumini, *Faust* de Charles Gounod s-a înscris în acel gen rar întâlnit de Operă în care protagoniştii se înţeleg prin antene numai de ei ştiute, oferind publicului o fermecătoare seară, plină de emoţie, şi duios confort. Am ascultat un *cor, de mult recunoscut ca Perla instituţiei* în cauză, dotat cu toate calităţile muzicale, tehnice şi emoţionale posibile (graţie legendarului deja Stelian Olariu); *o orchestră bună*, care sub bagheta dirijorului Adrian Morar s-a depăşit pe sine, evidenţiind în tălmăcirea ei acurateţe, omogenitate, forţă, sensibilitate şi o impresionantă paletă de nuanţe; am admirat *excelenta regie* a lui Alexandru Tocilescu – plină de rafinate efecte sugestive ca şi *eleganta* şi vioaia *coregrafie* semnată de Alexa Mezincescu ce a făcut din Noapte Valpurgiei o plină de culoare şi explozivă pagină coregrafică. M-au emoţionat şi chiar amuzat pe alocuri *evoluţiile convingătoare* şi sensibile ale soliştilor vocali; dar m-a întristat profund – excepţia -. Este vorba tocmai de tenorul Alexandru Badea, aflat cu siguranţă într-o zi proastă pentru vocea sa, care l-a personificat pe Faust într-un stil inegal, oarecum bulevardier, părând astfel rătăcit într-un subiect şi o muzică care nu i se potrivesc. Noroc că la polul opus, partenera sa Crina Zancu a realizat o Margaretă de zile mari, încântând prin jocul scenic şi mai ales prin vocea ei catifelată, clară, caldă, cu un remarcabil ambitus, mergând, pe tot parcursul celor aproape 4 ore, într-un crescendo emoţional până la apoteotica scenă din Catedrală, cu care a subjugat definitiv publicul. Bravo, bravo, bravo! Mi-au mai plăcut: Marcel Roşca în Mefisto, care, deşi a fost puţin prea explicit în jocul său de scenă, şi-a păstrat linia pozitivă a evoluţiei, devenind ce-i drept mai convingător, muzical vorbind, după Actul I, când calităţile-i vocale şi-au regăsit farmecul şi forţa recunoscută; Vincenţiu Ţăranu (Valentin) mai ales în scena morţii pe care a realizat-o deosebit de frumos, Adriana Alexandru în Martha, Florin Simionca în Wagner şi Sidonia Nica în Siebel, cu partiturile lor conturate îngrijit, sensibil şi artistic. Aşadar, după vizionarea remarcabilei opere a lui Gounod, mă alătur celor mulţi, cu aplauze la scenă deschisă, pentru acest foarte bun spectacol care m-a bucurat nespus, în pofida umbrei lăsate de ”performanţa” personajului principal.

Crina Zancu

Bravo încă odată!

Doina MOGA

Robert Schumann între viaţă şi artă

"…interferenţele între viaţă şi artă sunt, în cazul său, mai elocvente decât la oricare alt compozitor al secolului XIX, muzica devenind confesiune autobiografică."
(Valentina Sandu-Dediu)

După cum ştim, s-a scris şi s-a vorbit mult despre Chopin cel sensibil şi naţionalist, despre virtuozul Franz Liszt, sau despre cel ce ar putea fi catalogat drept părintele liedurilor, Franz Schubert, şi ale sale „schubertiade" care aveau loc în vremurile romantismului timpuriu. Toţi aceşti compozitori reprezintă embleme ale diferitelor perioade ce alcătuiesc romantismul muzical. Ce se întâmplă însă cu Robert Schumann? Care este imaginea lui? Ce anume reflectă lirismul lucrărilor sale? Şi mai ales... ce se ascunde de fapt dincolo de existenţa unor păreri contradictorii, superficiale sau chiar a indiferenţei exprimate (în perioada respectivă) la adresa stilului său componistic?

Toate aceste întrebări îşi află răspunsul în cartea intitulată *Robert Schumann* (Editura didactică şi pedagogică, 2014, Colecţia Muzica Viva) scrisă de prof.univ.dr. Valentina Sandu-Dediu. Conţinutul acestei cărţi cuprinde desfăşurarea cronologică a evenimentelor din viaţa compozitorului, surprinzând elemente detaliate atât sub aspect biografic cât şi în privinţa genurilor muzicale pe care le abordează, fiind evidenţiate particularităţile ce definesc stilul acestuia.

În notările introductive ale volumului se observă existenţa câtorva remarci cu privire la „Schumann şi romantismul", prin prezentarea a două aspecte, respectiv: „Ironia romantică: de la literatură spre muzică" şi „Teme ale muzicii romantice în creaţia lui Robert Schumann". În cadrul acestora aflăm despre existenţa unei posibile interpretări a imaginii compozitorului în două ipostaze celebre (*Florestan* şi *Eusebius*) precum şi detalierea ironiei romantice – prezenţa umorului şi a conceptului de ”Witz” (agerime a minţii) ca factor determinant pentru evidenţierea melogramelor A.(E)S.C.H.; spre exemplu dualitatea şi contrastul care conturează o imagine ascunsă a suferinţei în *Humoreska*. Urmează desfăşurarea respectivelor „Fragmente romantice despre Robert Schumann" (ce cuprinde o serie de subcapitole) în care autoarea prezintă derularea cronologică a episoadelor sub aspect biografic şi detaliază, în acelaşi timp, modalitatea de construire şi stilizare a discursului muzical în cadrul fiecărui gen abordat de către compozitor. Această parte reflectă impactul pe care l-au avut diverse circumstanţe din cursul vieţii sale (în special cele ce o includ pe Clara Wieck, multe dintre lucrări fiind compuse sau dedicate pentru ea) precum şi personalităţile care l-au marcat (Schubert, Brahms etc.) sau care l-au influenţat sub anumite aspecte (scrierile lui E.T.A. Hoffmann).

În completarea ultimelor pagini este subliniată înrâurirea pregnantă pe care a avut-o acest romantic asupra câtorva compozitori de-a lungul vremii, precum şi o „Listă selectivă" a lucrărilor sale. Capitolul „Noua viaţă a lui Robert Schumann" cuprinde nume precum Brahms, Mahler, Hugo Wolf, Debussy, Alban Berg, György Kurtág, ca fiind doar câţiva din rândul celor ce au arătat admiraţie şi respect pentru stilul schumannian, acest lucru reflectându-se în câteva dintre creaţiile lor. Cartea se adresează atât celor care se află specialiştilor cât şi melomanilor sau persoanelor care au o afinitate anume pentru acest compozitor şi pentru opera sa.

Eliana ZAH

Filarmonica "Mihail Jora" la 60 de ani

Inițiativa creării Filarmonicii băcăuane a fost, înainte de orice, un act de credință. Credința în posibilitatea constituirii unei formații profesioniste; credința în susținerea unui astfel de demers de către autorități și public deopotrivă; credința, în sfârșit, în rolul pe care arta de oriunde trebuie să-l joace într-un loc lipsit de tradiții culturale sau muzicale. Acum, la

Mihail Jora

împlinirea a șase decenii, putem scrie despre repertoriul abordat în stagiunile tot mai complex și tot mai variat alcătuite, cu lucrări din Baroc și pînă la cele contemporane și de formații camerale care au dus numele Bacăului pe cele mai importante scene muzicale.

La sărbătorirea de 60 de ani, se cuvine să reamintim că, în 1991 – acum 25 de ani, orchestra simfonică își va lua ca patron spiritual pe Mihail Jora-compozitor legat de meleagurile moldovene, născut la Roman în 2 august 1891, creatorul baletului și liedului românesc. Orchestra ce-i poartă numele a intrat în constelația instituțiilor de cultură națională, a colectivelor artistice de marcă, unul dintre aceste merite fiind invitația de a participa la Festivalul Enescu, certificare și recunoaștere peremptorie a calității spectacolelor.

După deschiderea festivă, cei mai valoroși instrumentiști ai secției de alămuri ai Filarmonicii "George Enescu" din București reuniți în ansamblul de suflători *ROMANIAN BRASS* dirijat de Adrian Petrescu – au cântat la Catedrala Catolică "Sf. Petru și Paul", pagini din creația lui G. Fr. Handel, J. S. Bach, E. Elgar, A. Bruckner, M. Ravel și G. Mahler - au urmat concertele și recitalurile de la Sala "Ateneu". Cvartetul *VOCES*, a interpretat trei lucrări de Joseph Haydn, într-un recital *„In memoriam Adrian Diaconu"*, vioara a II-a a ansamblului din 1973 până în 2012.

Patru seri de convingătoare densitate și calitate sonoră, o provocare pentru publicul meloman băcăuan. Una dintre muzicienele prezente ca spectator, violonistă peste patru decenii la Filarmonica "George Enescu", Gyongyver Bacs remarca calitatea sonoră a discursului formațiilor camerale: *DUO CAPRICCIO* - pianistele Mihaela Spiridon și Ozana Kalmuski, *TRIO*-ului de coarde *ATENEU*: violoniștii Alexandra si Andrei Onofrei și violă – Mihai Epuran, *TRIO SYRINX*: flaut - Dorel Baicu, oboi - Dorin Gliga și fagot - Pavel Ionescu, *CVARTETUL* de coarde *CONSONANȚE*: Ștefan Epuran, Mădălina Lohan, Iulian Bolog, și Alexandra Elefterescu, *CVARTETUL FAGOTISSIMO*: George Hariton, Mihai Timofti, Mihai Badiu, Pavel Ionescu.

ORCHESTRA de cameră *TESCANA*, prima formație a Filarmonicii, cronologic vorbind, a fost înființată de dirijorul Ovidiu Bălan în 1975, cu scopul declarat de a se dedica cu precădere muzicii enesciene care avea să se cânte în edițiile succesive ale Festivalului Enescu - *Orfeul Moldav*, la Tescani. Foarte repede, formația se impune în viața muzicală, aprecierile favorabile constituind un motiv pentru a fi invitată în 1979 la *Festivalul internațional de Tineret de la Bayreuth*, la *Vara muzicală din Obermain* (Germania), la prima ediție a *Festivalului interbalcanic de muzică simfonică de la Atena* în 1989. Prestațiile sale au întrunit sufragiile criticii de specialitate și ale publicului meloman din țările unde orchestra a concertat.

Orchestra de cameră dirijată de Valentin Doni – al doilea dirijor permanent al Filarmonicii Mihail Jora, i-a avut ca soliști pe doi binecunoscuți muzicieni - tată și fiu: Marin și Ștefan Cazacu.

Înființată în 1956, de muzicieni preocupați de viitorul artistic al urbei, Orchestra băcăuană a "crescut"

Ovidiu Bălan

și a ajuns la maturitate, grație eforturilor dirijorului Ovidiu Bălan.

Aș aminti regretații profesori de orchestră Eugen Pricope, Igor Ciornei, Emanuel Elenescu, Ludovic Bacs, care au inoculat colectivului artistic microbul calității și al valorii.

Sute de concerte, turnee în străinătate, evenimente muzicale create cu dăruire, sunt imposibil de cuprins și enumerat. Ele au făcut cartea de vizită a prestigiosului colectiv cu care se mândrește Bacăul. La finalul celor patru seri, Ovidiu Bălan l-a acompaniat pe Dan Atanasiu, pianist stabilit în Canada și *CORUL "ATENEU"*, ansamblu condus ani de zile de Ion Bănică, actualmente de Gheorghe Gozar.

Ozana KALMUSKI ZAREA

Festivalul internaţional „Timişoara muzicală" Ediţia XLI-a

Nu mi-am propus să vorbesc în detaliu despre profilul repertorial al acestei ediţii a festivalului Filarmonicii "Banatul" în integralitatea sa dar, privind calendarul evenimentelor muzicale, am observat cu bucurie că arta interpretativă şi componistică românească este generos reprezentată de solişti şi compozitori consacraţi.

Mi-a reţinut atenţia concertul din 8 aprilie a.c. având ca protagonişti pe membrii formaţiei *TRIO CONTRASTE* condusă de pianistul Sorin Petrescu, solist al filarmonicii bănăţene şi pe dirijorul francez de origine greacă Alexandre Myrat. Programul a cuprins două

prime audiţii absolute a căror orchestraţie poartă semnătura pianistului Sorin Petrescu. Este vorba de D. Şostakovici – ***Concertino pentru flaut Muramatsu, pian, percuţie şi orchestră de coarde***. Versiunea originală a lucrării compusă de Şostakovici în 1953 era concepută pentru două piane soliste şi orchestră de coarde (*Concertino pentru două piane şi orchestră de coarde în la minor*, op.94). Sorin Petrescu însă a dedicat noua sa versiune membrilor formaţiei *TRIO CONTRASTE* - flautistului Ioan Bogdan Ştefănescu, percuţionistului Doru Roman şi lui însuşi, pianistul Sorin Petrescu. Publicul a răsplătit cu aplauze generoase evoluţia soliştilor şi a orchestrei, bucurându-se de ingenuitatea jocului de timbre imaginat de orchestrator. Fascinaţia culorilor instrumentale, ca şi conservarea în plan componistic şi interpretativ a stilului cvasi-ludic a lui Şostakovici au menţinut la cote înalte tonusul discursiv.

Concertul a urmărit în prima parte un crescendo ironizant, în care se remarca o imensă pasiune, obsesie pentru teze şi antiteze, atât în ceea ce priveşte dialogul consonanţă-disonanţă, cât şi în cel simbolic, alternanţa serios-burlesc. Tezele şi antitezele s-au manifestat aproape cu ostentaţie în cea de a doua lucrare din program, prezentată în primă audiţie absolută. Ea beneficiază de semnătura compozitorului Andrei Tănăsescu şi a lui Sorin Petrescu în dubla sa calitate de pianist şi orchestrator. Climatul expozitiv-ideatic este sugerat chiar de titlul lucrării ***Burlesca după un vals de Chopin*** pentru flaut, pian şi percuţie. Ascultând lucrarea m-am surprins amuzându-mă copios alături de ceilalţi "partners in crime" din public, plonjând într-o dimensiune juvenilă pe care o părăsisem de foarte mult timp şi pe care am recucerit-o cu un sentiment de complicitate premeditat cu ceilalţi, agreând datele jocului propus de creatorii înşişi.

Nu aş putea să mă apropii de epilogul critic fără să vă fac cunoscut şi gândul lui Sorin Petrescu, cel care alături de colegii săi din *TRIO CONTRASTE* promovează cu credinţă şi asiduitate marea muzică a secolelor XX şi XXI:

"Varianta originală a lucrării se numeşte *Lumea de ieri* şi a fost compusă de Andrei Tănăsescu pentru trei piane în anul bicentenarului Chopin - 2010. Este o parafrază a faimosului "Grande Valse Brillante" op.18. Am găsit în lucrarea lui Andrei Tănăsescu o ameţitoare bogăţie de trasee melodice plămădite din materia chopiniană, structuri ritmice ataşante dar, mai ales, densitatea şi varietatea scriiturii care îmi defineau partitura ca pe o variantă preliminară a unui opus concertant. "Paşii" orchestratorului păreau deja făcuţi de Andrei Tănăsescu în trioul său pianistic şi nu-mi rămânea decât să le respect natura. Chiar şi ceea ce am" îndrăznit" părea să fi aşteptat să se întâmple aşa, odată şi-odată... Cel mai emoţionant aspect a fost să ader la parcursul psihologic al acestei muzici care suna când "bine", când "rău". Andrei Tănăsescu jonglează cu aparenţele sonore mergând pe sârma bunului gust şi spune adevărul fără să-şi dea cuvântul de onoare. Consonanţa poate înveli şi fiorul chopinian dar şi kitschul asumat în chip tragicomic iar îndărătul disonanţei putem găsi nu numai pulsiuni telurice ci chiar şi adevărul gol-goluţ. Tot ce este sau se chinuie să pară bun se deteriorează, se pierde, se uită, istoveşte. Totuşi, viziunea lui Andrei Tănăsescu nu este de loc fatalistă. Omul are de fiecare dată şansa de a se ridica şi are şi de ce. Poate? Andrei Tănăsescu crede că da. Happy end cu trei sunete repetate, sprintene, scăpărând la unison. Atât şi nimic mai puţin!."

Andrei Tănăsescu

Mihaela Silvia ROŞCA

Festivalul şi Concursul Național de Interpretare a lied-ului "Ionel Perlea" - 25

Un Festival dublat de Concurs care-şi păstrează de bune decenii – două şi jumătate (!), tinerețea, prospețimea, atracțiozitatea, are o formulă a lungului parcurs pe care, iată, autoritățile administrative din Slobozia - sub patronajul **Consiliului județean Ialomița**

şi culturale – Centrul Cultural UNESCO şi Asociația criticilor muzicali "Mihail Jora", o dețin cu autoritate.

A fost de la început, un proiect solid construit cu răspundere, simț civic şi respect pentru uriaşa personalitate care a plecat de acolo, din proximitatea municipiului Slobozia – satul Ograda, către gloria obținută pe meridianele lumii: **IONEL PERLEA**, dirijorul, compozitorul, căruia i s-au recunoscut pe înalte podiumuri de concert, pe multe continente, talentul, personalitatea şi calitatea de român. Transformarea locuinței natale din Ograda în casă memorială, integrarea ei în circuitul turistic, îmi demonstrează calitatea spirituală a celor din Fundația "Ionel Perlea", ai celor din Primăria Ograda. Mă gândeam, participând la vizita organizată anual în Ograda, ce emoție trebuie să o fi cuprins, mereu, pe distinsa Doamnă KLEINE STOIAN – nepoata lui Ionel Perlea (cu asemănare fizică izbitoare), energică şi energizantă la cei 95 de ani ai domniei sale, revenind pe locul de obârşie al înaintaşului său!

Ce festival se mai poate lăuda cu o asemenea prezență?

Ideea construirii unei manifestări cu trimitere peste vremi s-a datorat şi Prof. Univ. Dr. **Grigore Constantinescu**, co-fondator al festivalului şi Preşedinte al juriului de 25 de ani! Cu merite alături de autoritățile județene, ale municipiului, conştienți de AURA pe care o asemenea ctitorie muzical-culturală avea să o resfrângă asupra locurilor... S-a petrecut!

Centrul cultural, gazdă, a fost preluat sub egida UNESCO.

Structurarea galelor a fost de asemenea un atu important pentru longevitatea ideii inițiale: JURIUL, alcătuit din personalități marcante ale vieții naționale şi internaționale, reinvitate peste timp (la început s-a consemnat şi numele **Emiliei Petrescu**), i-a alăturat şi pe maestra **Maria Slătinaru Nistor**, **Bianca şi Remus Manoleanu**, **Florența Nicoleta Marinescu**, **Ionel Voineag**, **Ana Rusu**, **Claudia Codreanu** ("specialistă" în descoperirea unor zone neştiute de repertoriu din istoria lied-ului); din internațional, şi **George Crăsnaru**.

Recitaluri pilduitoare, înnobilând programele şi istoria Festivalului, iată altă virtute a concepției, a managementului cultural. Ataşamentul, respectul pentru Festival, au determinat o altă idee **emoționantă**: membri ai juriului, plecați dintre noi, au cerut Uniunii Criticilor muzicali, atribuirea unor premii care să le poarte numele, acordate tinerilor merituoşi (lăsând, desigur şi contribuția materială necesară): **Mihaela Agachi**, **Steliana Calos**, **Doina Micu**, **Martha Joja**, **Suzana Szoreny**. Premiul **Theodor Grigoriu** pentru interpretarea lied-ului românesc este acordat de Doamna **Mihaela Marinescu Grigoriu**.

Lied-urile impuse, au constituit prin benefice emulații, stimularea fanteziilor creatoare. S-au ascultat aici lied-uri de **Ede Tereny**, **Sabin Păuța**, **Valentin Timaru**, **Nicolae Coman**, **Dan Voiculescu**, **Cornelia Tăutu**, **Felicia Donceanu**, **Carmen Petra Basacopol** ş.a. În acest an, **GEORGE BALINT** este cel care şi-a oferit creația: *TRISTEȚI RĂSTURNATE - SCENE LIRICE PENTRU DIFERITE VOCI*, pe versuri de GEORGE BACOVIA. Nu mică a fost şi satisfacția muzicienilor prezenți, a publicului meloman, de a asculta lucrări inedite.

Bianca şi Remus Manoleanu, Liliana şi Grigore Constantinescu, Doina Roşca, Vasilica Nedelcu

La Concurs au participat constant, reprezentanți ai marilor centre universitare româneşti, fiecare cu personalitatea şcolii de proveniență: Clujul, Constanța, Braşovul, Timişoara, Iaşul, Bucureştii. Bucuria tuturor, inclusiv a organizatorilor, a fost şi intrarea deținătorilor premiilor în circuitul național şi internațional al muzicii: Irina Iordăchescu, Oana Andra, Ana Maria Ştefănescu, Stanca Maria Bogdan, Marius Brenciu, Diana Țugui, Iuri

Țiple, Iulia Maria Dan, Florin Estefan, Iustinian Zetea sunt deja cântăreți consacrați. În 2016, Marele Trofeu i-a revenit lui **Ionuț George Godja** din Cluj Napoca. Prestigiul, pretențiile de înaltă calitate a interpretării cerute la Concursul "Ionel Perlea", au devenit cărți de vizită notorii, împodobesc acum biografii artistice de rezonanță.

Mai notez o unicitate pentru Festival: membrii ai juriului au dorit să-şi lege numele, în timp, de ediții: nu doar prin participare, jurizare ori evoluții în recital, ci şi prin lansarea unor volume proprii. A fost **Remus Manoleanu**; a fost şi subsemnata… În anul acesta, Prof. univ. dr. **Grigore Constantinescu** a pus în circuit monumentala lucrare **Patru secole de lied**: Prof. univ. dr **Florența Nicoleta Marinescu – Principii fundamentale în studierea disciplinei Canto**, metode şi practici uzuale (tipărită la Editura muzicală), de o importanță covârşitoare pentru studenții din specialitate.

Nu în ultimul rând, notez şi mă înclin ideii de integrare în Festivaluri a programelor cu caracter duhovnicesc, susținute în lăcaşurile de cult ale Sloboziei: Bianca şi Remus Manoleanu (mare afluență de tineri la recital), Corala Marele Mucenic SF. Mina, dirijor Cătălin Stanciu, Corala Armonia, dirijor Iulian Dumitru, Corul *Preludiu* condus de Voicu Enăchescu (la Catedrala Episcopală din Slobozia). Şi Festivalul 2016 s-a încheiat asemenea, cu recitalul distinsei **Ana Rusu**, acompaniată de pianista **Iulia Suciu** cuprinzând *10 cântece biblice* de Dvorak. Sunt afirmări ale spiritualității transmise în cultura, în istoria muzicii româneşti.

Nimic din cele relatate nu ar fi fost posibile, fără contextul de maximă ospitalitate, al organizării fără cusur, oferite de echipa condusă de **Doina Roşca**, Directoarea Centrului Cultural UNESCO „**Ionel Perlea"**. Domnia sa, am mai spus-o, a înnobilat permanent calitatea de Manager.

Daniela CARAMAN FOTEA

Timpul linişteşte şi lămureşte

(Thomas Mann)

- simpozion de muzicologie -

"Muzica este o lege morală. Ea dă suflet universului, aripi gândirii, avânt închipuirii, farmec tinereții, viață şi veselie tuturor lucrurilor. Ea este esența ordinii, înălțând sufletul către tot ce este bun, drept şi frumos."

Cu acest moto, dedicat de Platon muzicii a debutat simpozionul de muzicologie, organizat de Departamentul de Muzicologie, Direcția de Cercetare, Inovare şi Informare a Universității Naționale de Muzică Bucureşti, vineri, 15 aprilie 2016 Sala Lipatti, eveniment organizat în cadrul Festivalului CHEI, ediția a VIII-a.

Protagoniştii simpozionului au fost, aşa cum era de aşteptat, nume cu greutate din cadrul Universității Naționale de Muzică Bucureşti, ce au prezentat teme variate, de mare actualitate.

Simpozionul a debutat cu prezentarea prof. univ. dr. Lavinia Coman despre *Constanța Erbiceanu – unul din primii promotori ai creației lui Max Reger în spațiul european.* Considerată întemeietoarea şcolii pianistice româneşti, Constanța Erbiceanu a stabilit o relație de prietenie cu compozitorul german Max Reger la începutul secolului al XX-lea, în timpul aprofundării studiilor de muzicologie de la Berlin. Apoi se focalizează pe muzica scrisă de Max Reger, pentru a-l face cunoscut, lansând astfel un proiect de mare anvergură, ce consta în concerte susținute în toată Europa, în special în Paris.

Următoarea temă a avut în centru abordarea unui artist neobişnuit, *Carlo Gesualdo da Venosa, un creator în oglinda posterității*, opera sa remarcându-se prin folosirea armoniilor cromatice în mod îndrăzneț şi printr-o expresivitate muzicală deosebită, temă argumentată de prof. univ. dr. Grigore Constantinescu.

Comunicările simpozionului au continuat cu expunerea prof. univ. dr. Pavel Puşcaş despre *Paradoxul aforismului abisal* (Győrgy Kurtág).

Manifestarea ştiințifică de astăzi a cuprins şi teme de interes general din domeniul muzicologiei, ca de exemplu, *Dihotomia formă – conținut ca principiu generativ al conceptelor muzicologice*, lucrare de lect. univ. dr. Oleg Garaz.

Am avut privilegiul să asist la expunerea unuia dintre profesorii dragi mie, conf. univ. dr. Dragoş Călin despre *Moştenirea lui Constantin Bugeanu*, dirijor, compozitor, profesor, muzicolog de renume în lumea artistică românească.

Prima parte s-a încheiat cu prezentarea comunicării ştiințifice a conf. univ. dr. Marcel Frandeş, *Câteva considerații asupra artei interpretative a violonistului Yehudi Menuhin*.

Partea a doua a simpozionului a avut în centru dezbateri despre viața şi creația lui Anatol Vieru: *Anatol Vieru şi lumea copilăriei* – autor conf. univ. dr. Sanda Hîrlav Maistorovici, *Anatol Vieru şi gândirea muzicală matematică* – autor lect. univ. dr. Adrian Leonard Mociulschi, *Anatol Vieru Chaconna pentru orgă* – autor dr. Tudor Moisin, *Aspecte ale comicului în creația lirică a lui Anatol Vieru* – autor dr. Ioana Marghita, *Armonizarea contrariilor în creația lui Anatol Vieru* – autor prof. univ. dr. Olguța Lupu. Dr. Monica Isăcescu a prezentat o temă aparte: *Milton Babbitt şi aplicarea teoriei mulțimilor în muzică.*

Profesionalismul, seriozitatea, numeroasele intervenții din partea asistenței au condus la reuşita simpozionului, manifestare instructivă şi în rândul studenților UNMB, punct de plecare pentru cercetări muzicale viitoare.

Adina Mariana POPESCU

Concursului internațional "Suzana Szorenyi"

În luna mai a avut loc Concursului internațional de duo "Suzana Szorenyi", desfășurat la Universitatea Națională de Muzică București și organizat de Steluța Radu și Viorica Rădoi, foste discipole și prietene ale reputatei pianiste. Îmi amintesc cu emoție de personalitatea acestei minunate muziciene, care a fost unul dintre profesorii cu cea mai îndelungată carieră didactică în Universitatea națională de muzică, socotind de la înființare și până astăzi.

Acest tip de concurs, care vizează o zonă aparte a interpretării, cea a cuplurilor camerale, era cu adevărat

Rodica-Ștefania Butu (voce), Andra Demidov (pian)

necesar, într-un peisaj dominat covârșitor de concursuri care pun accent numai pe individualitate și numai pe performanța personală. Duo-ul, inclusiv la secțiunea voce-pian, la care am fost în juriu, cere în primul rând calități interpretative complexe, cum ar fi muzicalitatea, capacitatea de realizare a unui parteneriat artistic, gândirea camerală, pregătirea în comun a concepției și a intențiilor etc.

M-am bucurat să constat că nivelul acestei ediții a fost unul bun și că a evidențiat o direcție promițătoare pe care se înscriu tinerii participanți.

De asemenea, a fost o mare satisfacție faptul că juriul a avut opinii omogene și congruente, judecățile maeștrilor, reflectate în note și comentarii, convergând către rezultate foarte strânse și către un clasament agreat 100% de toți membrii juriului, care au avut deci opțiuni similare și care au dovedit și ei un "spirit de echipă", chiar și în condițiile în care notarea a fost individuală și confidențială.

Celor două secțiuni (duo pianistic și duo voce-pian), au beneficiat de jurii constituite din: pianiștii Steluța Radu, Viorica Rădoi, Silvia Sbârciu și Tamás Vesmás, sopranele Ioana Bentoiu și Georgeta Stoleriu, baritonul Vasile Martinoiu și muzicologii Dumitru Avakian, Mihai Cosma și Valentina Sandu-Dediu.

Palmaresul concursului:

Secțiunea Duo liric cameral-dramatic: Premiul II - Butu Rodica-Ștefania (voce), Demidov Andra (pian); **Premiul II -** Coltan Ioan-Sergiu (voce), Murariu Bianca-Elena (pian); **Premiul III** – Bucșan Daniela (voce), Malanețchi Valentin (pian); **Premiul III** – Gheorghișor Adriana (voce), Căldare Tudor (pian).

Secțiunea Duo pianistic - 4 mâini, categoria A, profesioniști: Premiul pentru cei mai tineri concurenți – Dorcioman Larisa-Emanuela, Moț Darius-Emanuel.

Secțiunea Duo pianistic - 4 mâini, categoria B, profesioniști: Premiul I – Piórkowski Adam, Sikała Mikołaj Andrzej; **Premiul II** – Dascălu Vasile-Daniel, Ochescu Iulian; **Premiul III** – Munkacsi Dora Krisztina, Bordos Nagy Kinga Borbala.

Secțiunea Duo pianistic - 4 mâini, categoria B, amatori: Premiul "Debut" – Ghemigian Marius-George, Dalea Anca-Lucia.

Secțiunea Duo pianistic - 2 piane: Premiul I – Piórkowski Adam, Sikała Mikołaj Andrzej; **Premiul II** – Mihart Cristiana, Corban Abel-Edison; **Premiul III** – Vețean-Muntean Ioana, Oláh Boglárka-Eszter.

Premii speciale:

Două premii speciale din partea Universității Naționale de Muzică din București, destinate celor mai bune duouri participante în concurs, compuse din studenți ai instituției: Marin Andreea-Carmen (voce), Gîțan Gabriel (pian); Mihart Cristiana, Corban Abel-Edison - duo 2 piane

Premiul special "Pascal Bentoiu" oferit de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România: Bucșan Daniela (voce), Malanețchi Valentin (pian)

Premiul special oferit de Institutul Maghiar Balassi: Coltan Ioan-Sergiu (voce), Murariu Bianca-Elena (pian)

Două premii speciale din partea Juriului consultativ al studenților: Bucșan Daniela (voce), Malanețchi Valentin (pian); Dascălu Vasile-Daniel, Ochescu Iulian - duo 4 mâini

Mult succes în continuare acestui concurs, care are toate premizele de a se dezvolta într-o manifestare de mare importanță și de binemeritat prestigiu!

C. MIHAI

Interviu cu compozitorul şi prof.univ.dr. Dan Dediu – directorul ediției a XXVI-a a SIMN (Bucureşti, 22-29 mai 2016)

George Balint: *În peisajul cultural românesc, Festivalul anual „Săptămâna Internațională a Muzicii Noi" (SIMN) am putea spune că reprezintă un flux de continuitate al celei mai importante formule exprimând vocația şi conținutul activității creatoare şi interpretative pe care principalul organizator – Uniunea compozitorilor şi muzicologilor din România (UCMR) – le-a promovat cu consecvență şi rigoare începând cu 1991...*

Dan Dediu: Aflat la ediția a XXVI-a, festivalul *Săptămâna Internațională a Muzicii Noi* a intrat într-o nouă fază a existenței sale, încă de anul trecut, când formatul său a fost primenit sub conducerea artistică a domnului Dan Buciu, incluzând un accent absolut necesar: portretizarea anuală a câte unui compozitor român. Anul trecut a fost portretizat Ştefan Niculescu, anul acesta am propus portretizarea lui Anatol Vieru. Pe de altă parte, SIMN se redefineşte continuu, sub presiunea schimbărilor din societate şi artă din aceşti ani, dar misiunea sa rămâne una clară: sprijinirea şi încurajarea creației muzicale savante, precum şi coroborarea liniilor de forță existente în muzica contemporană. UCMR a continuat acest proiect ca pe unul de maximă importanță strategică în politica sa culturală, pentru menținerea unui standard ridicat al culturii componistice şi interpretative româneşti, aflată în permanent dialog cu alte culturi muzicale ale contemporaneității.

G.B.: *Dan Dediu, eşti deja o personalitate proeminentă pentru viața muzicală componistică, interpreatativă şi educativă din România. În mod fericit, acestor dimensiuni de notorietate profesională li se adaugă şi o vocație managerială probată cu succes în pozițiile de rector al UNMB (vreme de două mandate, între 2008 – 2016), de coordonator al Secției de muzică instrumentală şi multimedia din cadrul UCMR şi, în câteva rânduri, de director şi codirector al unora dintre edițiile SIMN. În pragul asumării ediției a XXVI-a a SIMN şi prin prisma consistentei experiente artistice si organizatorice ce-ați acumulat, cum trăiti şi cum conceptualizați ideatica şi posibilitatea realizării SIMN, raportat, desigur, şi la contextul de exprimare şi receptare publică a muzicii noi, cert diferit față de anii '90.*

D.D.: Eu urmăresc acest festival încă de la înființare, cum mulți dintre noi o fac. Sigur că ar fi interesantă o istorie a acestui festival, iar această inițiativă există şi se desfăşoară în colaborare cu muzicoloaga Antigona Rădulescu. Pentru această ediție, după un travaliu de reflecție adâncită, mi-a venit ideea propunerii conceptului de *limită* şi a atitudinii de a o depăşi, drept care am ales un slogan puternic: *Limite...şi dincolo de ele*! A trece dincolo de limită e un act de îndrăzneață, de curaj. Or, ce e muzica nouă fără îndrăzneală şi curaj? Mai departe am focalizat mai rafinat, alegând patru tematici diferite pentru patru cicluri de concerte şi manifestări muzicale. Am dat fiecărei tematici câte un nume, astfel încât să aibe pregnanță şi "lipici". Le-am spus: *Ulise* – peregrinul în prezent, dincolo de cultură, *Gulliver* – arheologul trecutului, dincolo de istorie şi tradiție -, *Matrix* – hibridul bio-tehnologic, dincolo de natură – şi *Nirvana* – eutopia atemporalității şi eternității. Mi se pare că aşa festivalul capătă un profil limpede şi publicul îşi poate alege, după afinități şi interes, concentrarea pe unul sau mai multe cicluri tematice de concerte. Ofera este generoasă şi circumscrie cam toate direcțiile celor douăzecişicinci de ani de SIMN: diversitatea geografică (Ulise), recuperarea (Gulliver), experimentalismul (Matrix), spiritualitatea (Nirvana).

G.B.: *Care ai considerat a fi accentele specifice istoriei SIMN, meritorii spre a fi reintegrate actualei ediții şi, formal sau informal, prin ce anume speri la dobânda unor noi perspective asupra a ceea ce, dacă admitem categoria de muzică „grea", prin noutatea limbajului (esteticii) şi a formei (sintaxei), constituie un repertoriu de muzică „super-grea". De fapt, interpretând oarecum în termenii lui Antonio Damasio (din volumul Sinele), genericul pe care l-ai formulat pentru proiectul/ideatica acestei ediții SIMN - „**Limite...şi dincolo de ele**" - poate să sugereze, mai întâi, o orientare dinspre „sinele-obiect" (conformat ca eu material între limitele standard deja acceptate de o comunitate, drept reper de legitimitate) către „sinele-subiect-şi-cunoscător" (insurvolabil în totalitate, ca eu complex, quasi-imaterial). Dacă aici (între limite) este ceea ce deja-ştim, cel puțin de ordinul unei materialități sonore, merită să fim curioşi întru aflarea unui „dincolo" (lipsit de orizontul oricărei limite)?*

D.D.: Întrebarea pe care mi-o pui are mai multe ramificații şi nu sunt sigur că pot să răspund la toate. O să încep cu sfârşitul şi o să spun că mi se pare că muzica nouă este o rezultantă a *îndrăznelii compozitorilor* şi *curiozității publicului*. Avem o şansă imensă în actualitate, pentru că eu cred că o parte din public suferă de o formă de *neofilie* – o apetență imensă pentru nou -, dar canalizată numai în anumite zone, precum cea a internetului şi a ştirilor senzaționale. Prin strategia de concepție a programului şi tematicilor, am încercat să creez anumite vârteje de pregnanță, folosind onomastica drept "cârlig" de marketing (Ulise, Gulliver, Matrix şi Nirvana sunt "meme" la care m-am gândit mult şi care sper să atragă şi să rămână în memoria unui public interesat).

Sigur că se regăsesc aici accentele specifice ale SIMN, aşa cum au fost ele prezente, alternativ sau simultan, în programele de concert ale festivalului: tradiție *versus* inovație, local *versus* global, elaborare *versus* improvizație, analog *versus* digital.

Iar în ceea ce priveşte speranța, sper într-un mod pragmatic că vom putea rămâne cu câteva lucrări întipărite în memorie, că vom putea redimensiona capodopere uitate ale muzicii româneşti (precum *Simfonia I* de Olah şi *Simfonia a V-a* de Vieru), că piesele vor fi bine interpretate, că ne vor influența şi vor genera întrebări şi comentarii seminale şi germinative, că vor fi puține bâlbe organizatorice şi puține disfuncții şi nemulțumiti. Trag nădejde că e tot ceea ce putem spera.

Interviu de **George BALINT**

Aspirația spre perfecțiune

Lăudam într-un articol publicat cu un an în urmă în paginile „Actualității muzicale" ținuta punerii în pagină organizatorică a unei manifestări muzicale devenită după şapte ani tradițională, **„International Student Jazz Festival"** de la Tg. Mureş. Ne-am bucurat să constatăm că cea de a opta ediție a acestei sărbători artistice, derulată în perioada 8-12 mai 2016 în primitoarea incintă **Jazz & Blues Club**, s-a vădit încă mai performantă din punctul de vedere al funcționării complicatelor resorturi structurale pe care le incumbă un atare eveniment cultural. Concretizată ca şi anterior prin eforturile reunite ale **Casei de Cultură a Studenților Tg. Mureş**, ale **Asociației Culturale „Partitura"** şi mai ales ale **Clubului Jazz & Blues**, noua ediție competițională / festivalieră a corespuns în manieră ireproşabilă exigențelor, comandamentelor proprii manifestării, principalele merite revenind aceluiaşi împătimit manager al amintitului club, mereu eficientul, competentul, infatigabilul **Demeter Jozsef,** nu doar gazdă ospitalieră dar şi garantul tuturor solicitărilor legate de locație, sonorizare, backline scenic, cazare, catering, promoție media, relații interne şi internaționale cu membrii juriului, cu concurenții, cu muzicienii invitați să concerteze. Nu în ultimul rând a-toate-realizatorul **Döme** şi-a asumat şi atât de dificila misiune a aflării / angajării sponsorilor!

La fel ca şi anul trecut, ***juriul concursului*** – alcătuit din **Alex Man**, **Gyárfás István**, **Virgil Mihaiu**, subsemnatul, **Sárik Péter, Szabó Peter** dar îmbogățit şi cu participarea unei certe personalități interpretative, pianistul **Ion Baciu Jr.** – a avut mult de lucru: în diminețile de 10, 11 şi 12, de la ora 11, membrii săi au susținut interesante, utile ***workshop-uri*** destinate îndeosebi participanților la concurs dar şi marelui public, în aceleaşi zile, de la ora 16 s-au derulat reprizele concursului propriuzis, urmate de oportune discuții între jurați şi competitori cu privire la calitățile şi minusurile prezentării în concurs (inițiativă benefică, funcțională doar la manifestarea târgumureşană). De la ora 21, publicul a aplaudat recitalurile consacraților în „secțiunea festival". Şi bineînțeles, zilele / serile / nopțile au culminat cu incitante ***jam sessions***! Judicios conceput, regulamentul derulării a prevăzut obligativitatea includerii în microrecitalurile concurenților a unei ***teme impuse*** (dintre cele zece standarduri prestabilite), temă aleasă de preşedintele juriului prin tragere la sorți. totodată pentru grupul câştigător acordându-se dreptul de a compare în viitor alături de recitalurile rezervate consacraților. La ediția a VIII-a, primul recital din seara de 8 mai a fost susținut de un quartet din Ungaria condus de un talentat ghitarist originar din Târgu Mureş, **Bende Zsolt**, în grup figurând **Balázs Elemer** - baterie, **Orbán György** - bas, **Balázs József** - pian. Între artiştii de marcă ale scenei internaționale şi româneşti de jazz să-i menționăm pe **Slawek Pezda** - saxofon tenor, **Frank Parker** - baterie şi **Mike Parker** - contrabas, din 2011 reuniți în **„Mike Parker's Trio Theory"** (SUA) care a concertat luni 9 mai, **Potesz Balázs** - baterie, **Latmann Béla** - bas, **Nagy János** - pian alcătuind **„Nagy János Trio"** (Ungaria) aplaudat marți 10 mai, frații **Ciprian** (contrabas) şi **Tudor Parghel** (baterie), **Puiu Pascu** - pian, **Irina Sârbu** - vocal, laolaltă **„Irina Sârbu Band"** (Bucureşti) evoluând miercuri 11 mai, iar în ultima seară, joi 12 mai, **Lászlo Czizi** - baterie, **Balázs Horvath** - contrabas, **Winand Gábor** - saxofon alto, flaut, pian, vocal şi **Elsa Valle** - vocal, compozitoarea pieselor din program, grup numit **„Elsa Valle Y Sus Hermanos"** (Cuba & Ungaria).

În încheierea rândurilor consacrate reuşitului **Festival-Concurs Studențesc de Jazz** de la Târgu Mureş, prezentat în formulă bilingvă de **Mike Godoroja** – iată

Florian Lungu, Jozsef Demeter, Ion Baciu Jr.

palmaresul competiției recompensând generos prestațiile creative ale tinerilor muzicieni: ***Premiul pentru cel mai bun grup*** a fost atribuit ex aequo formației budapestane **„D.A.S. Trio"** (care a fost invitată odată în plus să susțină un concert în cadrul **Festivalului de Jazz de la Miercurea Ciuc** din perioada 28-31 iulie a. c.) şi combo-ului internațional **„Zoltán Rugovics Trio"** (Ungaria, Austria, Marea Britanie) reprezentând apreciata Universitate de jazz din Graz; ***Premiul pentru cel mai bun instrumentist*** i-a revenit admirabilului pianist ungar **Binder Norbert**; ***Premiul pentru cel mai bun vocalist*** a fost primit de cântăreața **Nagy Lily** de la colegiul Kodolanyi; ***Premiul pentru prezență scenică*** a fost adjudecat de vocalistul **Sandu Bantaş** reprezentând Universitatea de Arte „George Enescu" din Iaşi, clasa profesorului **Romeo Cosma**; iar premiul ***Revelația concursului*** a fost conferit de juriu tandemului instrumental **„Alex & Vlad Guitar Duo"** din Bucureşti (**Alex Petre** şi **Vlad Chiurlea**, 16 şi respectiv 18 ani, elevi ai profesorului **Alex Man**). Un palmares prestigios, ce ar putea face obiectul unei ***Gale a premiaților*** de sine stătătoare...

Florian LUNGU

LADIES IN JAZZ

Lansat la librăria Open Art-Casa Scriitorului şi relansat la Club A în seria tradiţionalelor sărbători ale Cafenelei critice marca Ion Bogdan Lefter şi invitaţii săi, volumul **Ladies in jazz** este o premieră absolută pe piaţa editorială românească!

Prin subiectul, cu gentileţe închinat eternului feminin dar, mai cu seamă, prin cele 26 de unghiuri diferite din care, atenţie!, cei **26 de co-autori**, doamne şi domni foarte speciali, s-au lăsat împinşi de imaginaţie să abordeze tema **galaxiei jazz&blues a vocilor feminine**. Spărgătoare de frontiere, mentalităţi, bariere rasiale!

…A-propos de plagiatomanie! Ca să nu mă potcovesc cu te miri ce acuze în materie… declar, din start, ca surse de inspiraţie ale prezentei cronici de carte **Ladies in jazz** mi-au fost metaforele veteranului HOMO PHYLOJAZZUS **Dr. Pitty Vintilă** şi fiului său spiritual, bluesmanul **Alex Tomaselli**, doi dintre, repet, cei total 26 de co-autori ai aceleiaşi culegeri de eseuri şi gânduri răzleţe , omagiu feminităţii.

Şi-acum, hai cu cronica! Să-ncepem cu definiţiile.

Ce este **JAZZ**-ul? Expresia supremă a inteligenţei sonore.

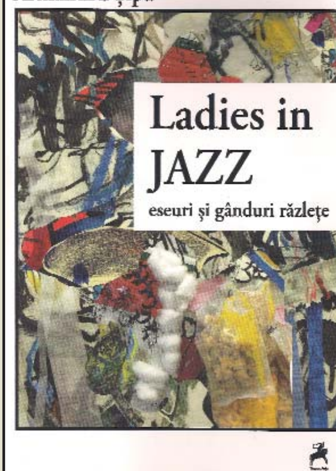
În termini biblici zis **GRĂDINA EDENULUI PĂMÂNTESC**. Iar **Alexandru Şipa?!** Păi, ce altceva decât însuşi grădinarul acestei curţi terestre a RAIULUI!

Ca un teren imaginar de tenis pe care, de-o parte a fileului, în **zona yang** joacă **Adamii**, adică jazzmanii iar de cealaltă parte, în **zona yin**, evoluează partenerele lor egale de joc din sexul frumos, **Evele**, vasăzică jazzmeniţele.

Am făcut precizarea pentru cei care percep eronat feminismul drept un fenomen de ultimă oră când, de facto, după primul război mondial, odată declanşată (de Coco Chanel, inclusiv) emanciparea femeilor şi-a cam câştigat toate bătăliile. Adio patriarhat, misoginism, inhibiţii!

Dar întorcându-ne la grădinarul raiului, **Alex Şipa** (campion fără rival în crearea evenimentelor!) ce joc credeţi că a mai inventat Şipa ca să ia naştere colecţia **Ladies in jazz**?!

Provocarea ochelarului cu o singură lentilă! Mă refer la acea unică lentilă prin care, pe terenul jazz-ului , să vizualizezi, exclusiv, zona yin, unde stabilisem ca joacă Evele. Seducătoare. Puternice. Atitudine şi mesaj!

Iar cum Şipa are o agendă telefonică mai plină ca oricine de nume celebre de jazzologi şi jazzofli, feminişti convinşi, le-a făcut tuturor invitaţie să intre-n acest **joc de-a privitul prin ochelarul cu o singură lentilă.**

Fiecare, pe rând, iaca, să se uite şi să descrie ce vede el.

Hai, puneţi-vă imaginaţia la bătaie! Improvizaţi pe această **temă cu variaţiuni: Femeia în jazz, Femeia şi jazz-ul, Jazz-ul şi femeia.**

3,2,1-Brainstorming-ul începe! Contra cronometru pentru că până în martie volumul trebuie editat deja. Sub forma celor **26 de imagini optice complementare** care, ca tot atâtea piese de puzzle, puse cap la cap, au ca intenţie a alcătui **PORTRETUL JAZZMENIŢEI (respectiv, prin înrudire de sânge albastru, BLUESMENIŢEI !) UNIVERSALIS. De la ei şi de la noi. De la Billie Holiday şi Bessie Smith la Aura Urziceanu şi Anca Parghel.**

Inutil să vă precizez cam ce furtună neuronală a provocat toată nebunia asta ludică în rândul intraţilor în joc, la întrecere, fie ei promotori de jazz, diplomaţi de carieră, scriitori, jurnalişti, oameni de radio sau muzicieni.

Cheia în care fiecare a atacat subiectul?! Metaforică, narativă ori enumerativă, tip ierarhii omagiale (dicţionar subiectiv de poche) vă invit s-o descoperiţi lecturând **culegerea Ladies in jazz**. Dar ştiţi cum?! Sfatul meu! Pe îndelete. Ca la o degustare de delicatesuri alese. Şi din scoarţă în scoarţă. Coperta însăşi fiind un fel de bis , desert cromatic pe care retina adoră să staţioneze sau , de ce nu, poate chiar cea de a 27-a imagine optică fără cuvinte, menită să le rezume pe toate cele 26 din cuprins. Semnată, na, ca să nu fie un singur **Şipa** celebru în familie!, **Andreea Alexandra Şipa.**

Anca ROMECI

Maria Stoianov: "Şi îngerii ca omul plâng..."

Violonistă, cadru didactic la Academia de muzică din Chişinău, Maria Stoianov, Artistă a poporului din Republica Moldova, a condus multă vreme excepţionalul grup Ethnos. Are la activ 6 CD-uri, 3 volume de poezie şi peste 400 de compoziţii, la care semnează atât muzica, precum şi versurile, aşa încât nimic mai firesc că a reunit în cartea recenzată aici de faţă, editată de Grafema Libris, parte din textele, adevărate poezii, scrise pentru compoziţiile sale. În cazul celor mai mari şlagăre, lansate de vedete din Basarabia, cum ar fi Olga Ciolacu, Anişoara Puică, Ion Suruceanu, Irina şi Anatol Bivol, Anatol Mîrzencu, Natalia Dilan, Akord, Rycu Vodă, Vitalie Dani, dar şi din România – Fuego (o putem admira adesea în emisiunea acestuia de la TV Favorit, "Familia Favorit") sau Silvia Chifiriuc, găsim în volum şi partiturile cântecelor. Avem aşadar de-a face cu o colecţie de versuri puse inspirat pe muzică, cu titluri fredonate de toată lumea, cum ar fi "Viaţa mea", "Iubirea mea-i o lacrimă de ploaie", "Trandafiri în trei culori", "Doamne, ce frumoasă este viaţa!", "Ce înseamnă fericirea oare?", "Adio", "Crede-mă", "Scrisoare mamei", "N-am să te las"... (**O. G.**)

Sanremo la Brăila

Cum se spune, tot răul spre bine! Se ştie, după tragedia de la clubul Colectiv din Capitală, ISU, în loc să sporească măsurile de prevenire şi de siguranţă, a ales calea cea mai comodă, aceea de a... închide săli de spectacol cu dotări moderne şi în care nu s-a întâmplat niciodată nimic rău. La fel ca şi în alte localităţi, aşa a păţit Casa tineretului din Brăila, drept care organizatorii, Consiliul judeţean şi Centrul creaţiei populare, au fost nevoiţi să mute locul de desfăşurare

Alexandra Costache, Marius Ţeicu

a Festivalului internaţional de muzică uşoară "George Grigoriu" la Sala sporturilor, mult mai încăpătoare şi cu posibilităţi de parcare superioare. Chiar dacă specialiştii de la Stage Expert s-au străduit, sonorizarea (e drept că şi volumul a fost exagerat, ca la un concert rock), inevitabil, a avut de suferit, fiind vorba de o incintă ne-antifonată, dominată de beton, metal şi sticlă. În schimb câştigul, ce se va vedea cu siguranţă de ediţiile următoare, ţine de numărul de spectatori, cel puţin la Gala laureaţilor, în ciuda unei publicităţi mai slabe ca în alţi ani, tribunele primind totuşi o cifră dublă faţă de capacitatea maximă a Casei tineretului. În ideea că în 2017, cu bannere, afişe, reclame, flyere, mediatizare radio-TV mai susţinută şi vedete de calibru Sala sporturilor va fi arhiplină, anticipăm de pe acum un adevărat Eurovision la Brăila, fiindcă nu ştim dacă vom mai ajunge vreodată în finala europeană, mai ales dacă nu se schimbă nimic în fruntea TVR!

Ajuns la ediţia a 12-a, festivalul de la malul Dunării (se ştie, George Grigoriu a fost brăilean) a devenit internaţional după câteva ediţii, în schimb încă de la prima a avut pe scenă cea mai redutabilă orchestră de acompaniament din ţară, cea condusă de compozitorul Ionel Tudor. După un timp a fost imitat de festivalul internaţional "Dan Spătaru" de la Medgidia şi, de curând, şi de longeviva manifestare de la Amara (49 de ediţii anul acesta, în august!), acesta fiind doar unul din motivele pentru care putem vorbi de "triunghiul de aur" al festivalurilor de muzică uşoară din România. Celelalte: două din ele sunt internaţionale; Amara este cel mai mare în aer liber, cu peste 2000 de spectatori;

Finaliştii

premiile sunt foarte consistente, cu mult peste ce se alocă în alte părți; și, în fine, toate trei sunt transmise în direct pe micul ecran, în ultimii ani de harnicul post Neptun TV. Cum exemplul celor trei este molipsitor, aflăm că și în alte părți a început a se recurge la acompaniament orchestral, cu formații conduse, de pildă, de valoroșii compozitori Viorel Gavrilă sau Dan Dimitriu, ceea ce este foarte bine, dar drumul până la manifestările-fanion este încă foarte, foarte lung, fiindcă la Brăila, Medgidia sau Amara avem ceva din "Cerbul de aur" sau Mamaia (competiții din păcate dispărute) și câte puțin din Sanremo sau Eurovision...

Argumente legate de superioritatea acestei a 12-a ediții sunt extrem de numeroase, în primul rând participarea internațională, cu 9 finaliști de peste hotare, dintre care nu mai puțin de 4 foarte buni soliști italieni, care și-au disputat frumosul trofeu realizat de artistul plastic Mihai Hlihor alături de 12 interpreți români. Apoi a existat un sponsor, Carrefour, datorită și căruia, probabil, distincțiile au totalizat circa 13000 de euro, doar Trofeul însemnând 5000, nivel la care alte competiții nici nu visează! Din rândul celor 12 parteneri media s-au detașat și de această dată "Actualitatea muzicală", "Ultima oră" (chiar dacă omise absolut surprinzător, alături de alte nume importante, din programul de sală, altminteri elegant), Radio România. Juriul a fost alcătuit din 6 specialiști autentici, cu un profesionalism dincolo de orice îndoială, de aceea opinăm că trebuie neapărat să se renunțe la modalitatea de jurizare secretă, care nu se practică nicăieri în lume: prin consultări, cu siguranță ierarhia ar fi fost mai apropiată de realitatea scenică, iar soliști cu prestații foarte bune, cum ar fi Valeria Papish (Ucraina), Cristiano Turrini (Italia), Mane Bischof (Elveția, cu un "Amurgul" de mare finețe), Elena Petcu ar fi intrat în palmares în locul unora a căror apariție în Gală a fost cam forțată. De asemenea, în regulament se cuvine introdus Premiul de popularitate, localnicul Doru Ciutacu, ovaționat, fiind un candidat autorizat. Componența juriului: Marius Țeicu (președinte), Horia Moculescu, Andreea Andrei, Titus Andrei, Eliane Dambre (Elveția), Rumiana Naceva (Bulgaria), pe viitor sugerând și cooptarea unei vedete de muzică ușoară în activitate. Pe lângă cei trei membri ai UCMR din juriu, au mai fost tot pe atâția în orchestră: Ionel Tudor (conducerea

Miruna Diaconescu (premiul UCMR)

Marco Sentieri

muzicală, orchestrații, pian), Andrei Tudor (claviaturi), Marian Georgescu (chitară), acestor respectați profesioniști adăugându-li-se alți instrumentiști de clasă: Laurențiu Zmău (baterie), Marin Ioniță (saxofon, percuție), Daniel Bouroșu (chitară), Eugen Tegu (chitară bas), Daniel Pirici, Gilberto Ortega Asen Torres (percuție). Membrii orchestrei au repetat cu răbdare la București la Brăila, zile și nopți, au orchestrat ingenios, în formule total diferite, titlurile care se repetau obsesiv (trebuie făcut ceva în acest sens, fiindcă George Grigoriu a compus sute de melodii minunate!), ajutându-i să se descurce de minune pe tinerii care cântau pentru prima dată alături de o orchestră. Iar totul a decurs perfect!

Că festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila este net superior celui de la Mamaia, dar și altor competiții de gen, desfășurate la Focșani, Călărași, Caracal, Corabia sau Alexandria, o dovedește din plin faptul că solista Rodica Elena Tudor din Mărginenii de Jos, jud. Prahova, 26 de ani, elevă a Viorelei Filip, care a câștigat trofeul manifestărilor amintite (la Mamaia în 2012), n-a obținut aici decât o mențiune! Tot o mențiune (merita evident mai mult) a primit italianul Luis Navarro, 26, care a dat viață impecabil piesei "Grido d amore", compuse de Piero Cassano pentru formația Matia Bazar. În sfârșit, a treia mențiune a plecat la doi pași,

la Galați, ea revenind studentei în anul II la UNMB (Compoziție) Alexandra Penciu, 21. Premiul UCMR a fost de această dată mai mult unul de încurajare (au existat finaliști cu punctaje superioare), pentru mezina competiției, Miruna Mihaela Diaconescu din Bârlad, 16 ani, aceasta interpretând în Gală "Dor de viață" de Aura Urziceanu. După premiul I la "Dan Spătaru", la Medgidia, anul trecut, constănțeanca Eliza Nirlu, 23 de ani, actriță și cântăreață, a obținut pe merit "medalia de bronz" cu o rafinată versiune, în care a făcut dovada culturii sale vocale jazz-istice (se pregătește cu Ozana Barabancea), a piesei "Te știu de mult" de George Grigoriu, lansate cândva de Mihaela Runceanu. Originară din Roman, Ana-Maria Roșu, 19, nu se putea mândri până acum decât cu faptul că a cântat în grupul de backing vocal al Loredanei Groza, nereușind să intre în palmares la vreo competiție importantă, cu atât mai surprinzătoare fiind recompensarea ei cu premiul II. În fine, pentru Trofeu lupta s-a dat între un valoros cântăreț profesionist italian, Marco Sentieri, 31 de ani, și tânăra Alexandra Roberta Costache, 17, din București. Solist al unei formații cu contracte permanente, cu turnee în Elveția, SUA, Mexic, italianul, către care înclinau multe preferințe, a afișat o experiență evident superioară, impresionând cu piesa lui Pino Daniele "A mé me piace ò blues". Dar ne bucurăm că distincția supremă a revenit, după mulți ani, unei frumoase reprezentante a țării noastre. Alexandra studiază naiul (pe care l-a și utilizat pe scenă) la Colegiul național de arte "Dinu Lipatti", cu prof. Georgiana Pană, profesorul său de canto fiind Adrian Daminescu, căruia i-a cântat compoziția "România", cealaltă melodie aleasă fiind "Amurgul". Câștigătoarea mai trebuie să lucreze puțin la intonație și frazare, dar evident are viitorul în față, în plus combinația cu naiul este de mare efect.

Eliza Nirlu

Regulamentul prevede ca, pe drept cuvânt, fiecare finalist să dea viață unei creații a compozitorului omagiat, așa încât am reascultat, dintre titlurile semnate George Grigoriu, "Eternitate" (de 5 ori!!), "Nu suntem îngeri" (de 2 ori), "Orgolii", "Te știu de mult" (de 2 ori), "Nu se poate trăi fără dragoste", "Niciodată, niciodată" (de 3 ori), "Doar băieții sunt de vină!", "Amurgul" (de 2 ori), "Să iubim muzica!", "Cui îi pasă de mine?", "Marea mea iubire, marea", "Speranțe vis, speranțe flori". Cum spuneam, e foarte puțin în raport cu numărul mare de șlagăre purtând marca George Grigoriu, nemaivorbind că repetarea cel puțin de 2 ori a unui număr de 5 titluri duce la oboseală și plictis. Oricum, e păcat că, în loc de a invita în recitaluri artiști care nu l-au cunoscut în viața lor pe George Grigoriu, organizatorii (mai ales că festivalul nu depinde de încasări, sala nefiind în nici una din seri plină...) nu programează în micro-recitaluri interpreți care au colaborat cu compozitorul și i-au lansat șlagăre, cum ar fi Marina Voica, Luminița Dobrescu, Cristian Popescu, Mihaela Mihai, Stela Enache, Alexandru Jula, Mihai Constantinescu și alții... Fiind un festival de muzică ușoară (ceea ce nu se regăsește întotdeauna, regretabil, în programul recitalurilor), au mai fost cântați, înafara celor deja amintiți, creatori cum ar fi Ion Cristinoiu, Florin Bogardo, Laurențiu Profeta, Ionel Tudor, Andrei Tudor, Aura Urziceanu, Paula Seling, Marian Ionescu-Răzvan Mirică, Marian Stârcea (pe versurile poetei basarabene Radmila Popovici-Paraschiv, nepoata... actriței și cântăreței Ileana Popovici!), Pasha Parfeni.

Luis Navarro, Eliane Dambre

Maria Puşcaciu, admirabila directoare a Centrului de creaţie Brăila, la cârma festivalului, avându-i alături pe Andreea Andrei şi Ionel Tudor, încă de la prima ediţie, poate confirma cât de greu, tot mai greu, este să pui cap la cap toate detaliile unui asemenea eveniment complex. Cu o echipă mică şi ambiţioasă, dânsa n-a lăsat însă nimic la voia întâmplării, rezultând o nouă ediţie remarcabilă, în care recitalurile au completat secţiunea de concurs. Formaţia Talisman a aniversat, practic, 20 de ani de la lansarea marcată de câştigarea Trofeului festivalului folk "Om bun". La scurtă vreme apărea marele hit "Atât de singur" (disc, mai bine zis... casetă, de platină într-un răstimp record), cu un triumf la Sala Palatului, la concursul "Top Model România", cu celebrul actor italian Franco Nero reluând încântat refrenul împreună cu sala. Lider, solist vocal şi compozitor, originar din Turda, Alin Oprea cântă la pian şi vioară, a colaborat un timp cu Phoenix şi a demarat anul trecut unicul turneu caritabil din România, "Talisman Tour-Îngeri pentru îngeri". Având experienţa festivalului de muzică uşoară de la Amara, cu 2500 de spectatori la Gala laureaţilor, în Grădina Cinemascop, şi posedând dotări de sunet şi lumini excepţionale, am propune apelarea la formaţia Talisman anul viitor, pentru partea tehnică. Artistic vorbind, din sute de piepturi au răsunat acum "E ziua ta", "Numai una", "Fără tine" şi chiar că pletele pe umeri le curgeau râu! Programat la Gală, Connect-R (pe numele real Ştefan Mihalache) a evoluat alături de formaţia proprie, în care a înglobat şi doi instrumentişti din trupa lui Ionel Tudor: show energic, plin de vitalitate şi antren, cu mega-hit-uri ("Eu vara nu dorm", "Noi ne potrivim", "Dacă dragostea dispare"), Connect-R fiind un adevărat entertainer, şarmant şi simpatic, cu experienţa micului ecran. I-am recomanda totuşi ca la festivalurile de muzică uşoară să renunţe la accentele manelistice şi la piesele lăutăreşti ("Şaraiman"), neavând nevoie de aşa ceva în contextul respectiv. Şi cum popularitatea sa este uriaşă şi în sală erau mulţi copii (l-au aşteptat cu sutele la final şi au plecat dezamăgiţi, fără o fotografie sau un autograf...), n-ar fi rău să ocolească şi piesa "Mai dă-te-n dragostea mea!"... E o sugestie amicală, pentru că îl preţuim sincer.

Ionel Tudor, Titus Andrei

Legat 100% de specificul manifestării a fost recitalul exemplar al Monicăi Anghel, posesoare a unei voci de excepţie, dar şi a unui repertoriu perfect pus la punct alături de orchestra Ionel Tudor, căruia i-a cântat formidabil, împreună cu Marcel Pavel, piesa "Tell me why?" la Eurovision 2002. Nu putem uita cum a... fentat Monica regulamentul festivalului de la Mamaia, cucerind premiul I, deşi nu împlinise 15 ani (a cântat atunci "Vin' la mama de mă cere" de Laurenţiu Profeta). A mai cântat de-a lungul timpului piese de Dan Iagnov, Dragoş Docan, a avut duete cu Ştefan Iordache, Aurelian Temişan, Gabriel Cotabiţă, întâlnirea decisivă pentru cariera ei fiind cea cu Cornel Fugaru: în 1996 cucereşte "Cerbul de aur" cântând compoziţia acestuia, "Spune-mi" (precum şi "Dau viaţa mea pentru o iubire" de Marius Ţeicu), cu care în anii următori avea să câştige nu mai puţin de 11 trofee internaţionale, în Australia, SUA, Germania, Macedonia, Finlanda! Actriţă de real talent (alături de grupul Divertis), om de radio (Europa FM), Monica Anghel a încântat la Brăila cu un recital al cărui "clou" a fost (jos pălăria pentru idee!) un potpuriu reunind refrene ale unor mari şlagăre româneşti de muzică uşoară. A fost momentul în care toţi spectatorii s-au ridicat în picioare şi au cântat împreună cu ea! O lecţie pentru artiştii care neglijează repertoriul autohton, dar şi pentru organizatori... (Foto: Marius Cotescu)

Ana-Maria Roşu

Octavian URSULESCU

STELA

Teatrul de Revistă *"Constantin Tănase"* găzduieşte unul dintre cele mai noi şi mai aşteptate evenimente dedicate marii actriţe Stela Popescu:

Al. Arşinel, Șt. Popescu

spectacolul aniversar *"Stela"*, la 80 de ani de viaţă şi peste 55 de ani de carieră.

Regia este semnata de binecunoscutul Gelu Colceag, iar scenografia şi costumele senzaţionale de Theodora Boby Dinulescu.

Chiar dacă personajul principal este *"Stela"*, îndrăgita actriţă a Teatrului de Revistă este sărbătorită pe scenă de partenerul său de–o viaţă, Alexandru Arşinel. Cu momente comice, cuplete si *quiproquo-uri* savuroase, cu monologuri şi momente muzicale, cei doi mari actori dovedesc încă odată că, fără ei, Revista nu ar exista. Şi că îşi merită pe deplin superlativele acordate de marele public: *"Cei mai iubiţi actori"*, *"Cei mai de încredere români"*, *"Cei mai iubiţi români"*…

Stelei Popescu si lui Alexandru Arşinel le dau replica tinerii şi talentaţii actori Ana Maria Donosa şi Cristian Simion, care la rândul lor au momente comice foarte reuşite. Asemeni recitalurilor celor doua soliste de muzică uşoară, Sanda Ladoşi şi Bianca Sârbu.

Momentele de dans ale baletului Teatrului de Revistă *"Constantin Tănase"* (coregrafia Cornel Popovici, solişti Valentin Roşca, Iulian Scripcă, Roxana Deatcu, Ştefan Tănase, Alexandra Iosib) fac ca *"tabloul"* acestui spectacol să fie unul special, cu toate ingredientele succesului unui show care va ţine multă vreme de-acum încolo capul de afiş al stagiunii curente şi al celor ce vor urma. Pentru că *"Stela e Stela"*… E unică şi irepetabilă! (Foto: **Cristina Ardelean**, **Dragoş Constantin**)

Oana GEORGESCU

Sanda Ladoşi

Margareta, alături de #Colectiv

La 58 de ani de la debutul său precoce (cum trece vremea!), Margareta Pâslaru nu încetează a ne uimi prin energia sa creatoare, dublată de gesturi

caritabile unice în muzica uşoară românească. La comemorarea lunară a victimelor inocente de la clubul Colectiv, artista a lansat un nou concept discografic, al patrulea de acest gen în cariera sa, în beneficiul acestora, cedând în întregime drepturile care i s-ar cuveni. Margareta Pâslaru a demarat conceptul ajutorării prin muzică în 1993, cu LP-ul "Un pod peste Ocean", cu orchestrații semnate de Adrian Antonescu şi Antony Petosa, toate producțiile sale ulterioare, inclusiv cartea "Eu şi Timpul", având această finalitate umanitar-caritabilă. La 7 luni de la drama #Colectiv, Margareta a acordat chiar în fața clubului autografe pe albumul de autor "Cum să te las?", piesa titulară, pe versurile poetului Virgil Carianopol, fiind în primă audiție. A fost o lansare sobră, atipică, neostentativă, tulburătoare, mulți dintre cei de față, unii veniți de la Galați, Brăila, Craiova, Giurgiu, ținând să cumpere câte 10-15 CD-uri. Aşa cum foarte sugestiv declară autoarea: "Fiecare CD vândut alină o suferință. Să nu ne pierdem şansa de a face un bine prin muzică!". De asemenea piesa în premieră "Cum să te las?" se vinde foarte bine şi on line. Discul, realizat în condiții excepționale de casa Eurostar (felicitări, Venera şi Paul Stîngă!), include 16 compoziții ale interpretei, unele apărute deja pe albume al căror tiraj s-a epuizat şi în consecință solicitate de melomani care doreau să-şi completeze colecția. Aceştia îşi pot cumpăra CD-ul şi la magazinele din Suceava, Bacău, Iaşi, Galați, Constanța, Braşov, Cluj-Napoca, Timişoara, înafara magazinului "Muzica" din Capitală.

Album de amintiri

Era prin 1981, când Gică Petrescu dădea o petrecere (vorba vine, se ştie că era ceva mai... economicos, ca să folosim un eufemism, festinul fiind oferit de un sponsor generos) după lansarea unui disc LP, la care artistul invitase colaboratori, prieteni, dar şi câțiva dintre instrumentiştii cu care înregistrase (în imagine îl recunoaştem pe saxofonistul Miky Ampoițan). Nu lipsesc compozitorul George Grigoriu şi fiica sa Andreea, viitoarea textieră de renume, şi, se înțelege, soția lui Gică Petrescu, Cezarina Moldoveanu. În imagine apare şi realizatoarea TVR Ioana Bogdan, care ne-a trimis fotografia şi care lucrează la o carte despre marele

artist, cu care a fost în relații de strânsă prietenie. Ea ne-a relatat amuzată că la respectivul ospăț, asezonat cu mâncăruri alese şi băuturi fine, sfidând lipsurile epocii, a cedat tentației şi a dat iama în platoul cu mult-râvnitele banane, pe care nu le lua nimeni în seamă...

Pagină de Ortansa MANTA

Omagiu artistic

Pe scena Operei Naționale din București, în fața unei săli arhipline, a avut loc un spectacol muzical emoționant, în public, alături de personalități (prim-ministrul Dacian Cioloș, ministrul Apărării Naționale, Mihnea Ioan Motoc), aflându-se numeroși veterani și eroi din teatrele de operațiuni. Gazdă, am putea spune, închizând și deschizând concertul, a fost Orchestra reprezentativă a Armatei, dirijată de col. Aurel Gheorghiță. Primă formație de suflători a țării, orchestra activează în cadrul Serviciului muzicilor militare, sub conducerea muzicală a col. Valentin Neacșu, șef al acestui serviciu și inspector pentru arma Muzici militare. După uvertura ”Ardealul” de Iacob Mureșianu a fost oferită o suită de lucrări patriotice, creații de tradiție, ale căror acorduri trezesc și astăzi aceleași ecouri în sufletele noastre: ”Treceți, batalioane române, Carpații!”, ”Drum bun!”, ”Marșul lui Iancu” (în prelucrarea lui Timotei Popovici), ”În numele guvernului” de Pascu Purcărea, ”Pui de lei” de Ionel Brătianu. După un film evocator, regizorul Cristian Mihăilescu a invitat în scenă pe micuții cu care a realizat atâtea spectacole memorabile la Opera comică pentru copii, instituție unică în lume (directoare este soprana Felicia Filip), talentații artiști oferind un moment de poezie și puritate în coregrafia semnată Jacqueline Bratu. Elevă a Cellei Delavrancea, pianista Carmina Sârbu a confirmat succesele internaționale cu un program ce a inclus ”Rustle of Spring op. 32, no. 3” de Christian Sinding și ”Fantaisie impromptu op. 66 (posh)” de Frederic Chopin, după care a rămas în scenă pentru a-l acompania pe fratele său, violonistul Eugen Sârbu, venit special de la Londra cu vioara sa Stradivarius din 1729. Deținător al nu mai puțin de 33 de medalii de aur la concursurile internaționale, reputatul instrumentist n-a ocolit ”Cantabile” de Niccolo Paganini (să nu uităm că a avut ocazia de 2 ori să cânte pe faimoasa vioară a acestuia, ”Il cannone”) sau ”Balada” lui Ciprian Porumbescu, în repertoriul său mai figurând ”Rondino op. 32, no. 2” de Henri Vieuxtemps, ”Chanson de matin, op. 15, no. 2” de Edward Elgar, ”Bagatela” de Ion Scărlătescu. O apariție îndelung aplaudată a fost cea a actorului Dan Puric, fiu de veteran de război, tatăl său fiind medic militar.

Orchestra reprezentativă a Armatei

Adevărat etalon al muzicii corale mondiale, Corul național de cameră ”Madrigal-Marin Constantin” a dat viață, sub bagheta dirijoarei Anna Ungureanu, doctor în muzică, câtorva lucrări reprezentative din vastul repertoriu ce acoperă Renașterea europeană, creația bizantină și cea contemporană românească și universală. Înființat de Marin Constantin în 1963, corul Madrigal a susținut în acest răstimp peste 4100 de concerte în întreaga lume și a editat 50 de albume, fiind răsplătit cu prestigioase distincții. În 1992 a fost declarat la Paris

Madrigal

Viorel Cosma decorat de ministrul Mihnea Motoc

”Bun al Patrimoniului Cultural Universal UNESCO”. Din 2011, anul dispariției lui Marin Constantin, fiul său Ion Marin a devenit director de onoare, iar Anna Ungureanu este director artistic şi dirijor principal al Programului național ”Cantus Mundi”, inițiat de Ion Marin în scopul promovării mişcării corale la nivelul instituțiilor de învățământ. În interpretarea corului Madrigal-Marin Constantin am ascultat ”Trompetele răsună” de Gavriil Musicescu, ”O, ce veste minunată/ Plecarea magilor” de D. G. Kiriac, ”Joy to the world” de G. Tr. Handel, ”Mărire-ntru cele-nalte” de Nicolae Lungu şi ”Dech the Hall” de John Rutter.

Discipol al lui Gheorghe Zamfir la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, naistul Nicolae Voiculeț este în egală măsură compozitor, dirijor şi dascăl, în 1993 inaugurând la Chicago prima şcoală de nai din SUA. Abordează toate genurile muzicale, susține concerte caritabile şi a cântat înaintea a 65 de lideri ai lumii. Alături de Orchestra reprezentativă a Armatei a cântat ”Ave Maria” de Franz Schubert, după care ansamblul a încheiat spectacolul ”Sacrificiul impune respect” cu două lucrări maiestuoase. Mai întâi ”Call of the music”, tema centrală a lucrării ”Call of the champions” - fundalul sonor al ceremoniei de la Jocurile Olimpice de iarnă de la Lake Placid din 2002, în viziunea orchestrală a prof. Eugen Nicolae. Lucrarea aparține dirijorului, pianistului şi mai ales celebrului compozitor John Williams, cel mai titrat autor de muzică de film din istorie, cu 5 premii Oscar, 3 ”Globuri de aur” şi 17 premii Grammy pentru coloanele sonore ale unor pelicule cum ar fi ”Star Wars”, ”Superman”, ”Lista lui Schindler”, ”Jurassic Park”, ”Indiana Jones”, ”Harry Potter”. Finalul, apoteotic, ne-a reamintit de asemenea tema dintr-un film celebru dedicat descoperirii Americii: ”Conquest of Paradise” a compozitorului grec Vangelis Papatanasiou. Dar nu putem încheia aceste rânduri fără a aminti emoționanta festivitate în care ministrul Mihnea Ioan Motoc a conferit distincția ”Emblema de merit pentru Apărare clasa I”, tuturor artiştilor din acest spectacol, în frunte cu un veteran şi al armatei (este general în rezervă), şi al muzicologiei româneşti, Viorel Cosma, implicat din start în concepția concertului.

Eugen şi Carmina Sârbu

Nicolae Voiculeț

Octavian URSULESCU

Despărțiri

Percy Sledge

A lucrat ca infirmier, face parte din grupuri vocale, apoi imprimă solo “When a Man Loves a Woman”, hit în 1966, urmat de “Warm and Tender Love” şi “It Tears Me Up”, considerate piese clasice ale manierei deep southern soul, înregistrate în Alabama: balade interpretate cu patos şi fior, cu tremolo sfâşietor .

Popularitatea-i scade în anii ’70, doar concerte de club - două decenii, dar “When a Man Loves a Woman” re-apare în filme şi reclame – loc 2 în top. Va

primi în 1989 Rhythm and Blues Foundation’s Career Achievement Award, apoi un loc în galeria Rock and Roll Hall of Fame. Revine în prim plan, concerte numeroase şi albume..

A fost însurat de două ori şi are 12 copii. Moare (cancer la ficat) în aprilie 2015 la casa sa din Baton Rouge: avea 73 de ani.

Ben E. King

Benjamin Earl Nelson (n. 1938), cântă în corul bisericii, lucrează în restaurant şi devine component al unor grupuri vocale. Cu The Drifters, în 1959, imprimă “There Goes My Baby”, pentru prima oară el fiind voce principală, cu acompaniament de corzi - inedit pentru stilul smooth/uptown soul. Vor urma marile hituri “Dance with Me”, “This Magic Moment”, “Save the Last Dance for Me”. In 1960 porneşte solo cu noul pseudonim şi are succes cu balada “Spanish Harlem,” urmată de memorabilul “Stand by Me”, odă prieteniei, clasic al stilului R&B, şi de “Don’t Play That Song (You Lied)”. Apoi este uitat, dar în 1975, revine cu un hit disco (!) “Supernatural Thing, Pt. I”. În 1986, filmul “Stand by Me” îl readuce în prim plan, lansează albume de jazz sau R&B, face turnee, înființează Stand

by Me Foundation, pentru educația copiilor nevoiaşi. Moare la 30 aprilie 2015, după o scurtă suferință.

Vocea sa baritonală era potrivită pentru gospel, dar prin frazarea clară şi pasională a dovedit că stilul R&B poate fi sofisticat şi accesibil auditorilor albi de muzică pop.

Keith Emerson

Keith Noel Emerson (n. 1944), claviaturist şi compozitor englez, s-a remarcat cu formația the Nice, orchestrând rockeristic muzică clasică. După 1970 formează super-grupul Emerson, Lake and Palmer (ELP), progressive rock, cu albume de mare impact Tarkus (1971) sau Trilogy (1972), combinând rock şi clasică.

După destrămarea ELP, scrie muzică de film, formează Emerson, Lake and Powell, dar ELP se

reformează pentru încă două albume şi spectacole, ba chiar reuneşte the Nice în 2002 pentru un turneu. Apoi concertează cu Keith Emerson Band (Album live - “Moscow”), reuneşte ELP pentru un show marcând

40 de ani de carieră şi lansează albume solo (The Three Fates Project – ultimul, în 2012), scrie autobiografia Pictures of an Exhibitionist, în 2004. Se pare că suferea de depresie, îngrijorat că o afecțiune a nervilor face imposibil controlul degetelor de pianist. S-a împuşcat în cap la 11 martie 2016 la locuința din Santa Monica.

Cronicarii îl consideră cel mai valoros şi tehnic claviaturist al rockului, cu mari merite de inovator şi show-man al clapelor.

Prince

Prince Rogers Nelson (n. 1958), cântăreț, compozitor, multi-instrumentist, producător, talent singular care a reuşit să combine pop, funk, folk, rock, un adevărat inovator, cu o voce versatilă şi o prezență scenică extravagantă.

Lansează primul album - For You - în 1978, urmat de Prince, Dirty Mind, Controversy, 1999 – succese enorme. În 1984, cu formația sa the Revolution imprimă Purple Rain, album şi film. După 3 albume solo, cum ar fi Parade, cu “Kiss” sau muzica filmului Batman, înființează grupul the New Power Generation în 1991 şi-şi schimbă numele cu un simbol grafic. În 2000, revine la numele “Prince” şi mai lansează 16 albume, printre care The Rainbow Children (2001), în 2003 - Musicology ocupă locul 1 în top, ca şi albumul 3121 - în 2006, LotusFlow3r, set triplu - în 2009, locul 2, ultimul fiind Hit n Run Phase Two. În 2016, inițiază turneul solo “Piano and a Microphone”, întrerupt din cauze de sănătate. La 21 aprilie 2016, moare la Paisley Park (locuință şi studio) - Chanhassen, la 57 de ani. A doua zi, albumele sale sunt pe primele 4 locuri în topul Billboard.

Are o sută de milioane de discuri vândute global, a câştigat 7 premii Grammy şi Academy Award pentru filmul Purple Rain. A lansat albume de referință, a scris cântece pentru alți artişti, a experimentat mereu cu stiluri şi sonorități diverse, are sute de melodii necercetate în arhive. Revista Rolling Stone l-a plasat pe locul 27 pe lista 100 Greatest Artists – “the most influential artists of the rock & roll era”.

George Pătrănoiu

Născut la 4 august 1973 (Bucureşti) primeşte prima chitară de 9 ani, devenind treptat un instrumentist de valoare: interpretează Simfonia nr. 40 (Mozart) cu Orchestra Simfonică la Teatrului Muzical “Nae Leonard” în Galați, susține workshop

pentru “Jackson’s Guitars”, este unul din cei 4 chitarişti participanți la show-ul “Guitaromania” - 2011. Face parte din formațiiile Schimbul 3, Metrock, Raza, Act, colaborează la albumul “Rugina nu moare” by ‘MS’, co-fondează Taxi în 1999, cu care lansează “Criogenia salvează România”, “Luna” (loc 17 la Eurovision Song Contest la Stockholm - 2000), “Trag un claxon”. Părăseşte grupul din cauza sănătății precare în 2006 - cancer la gât. Două operații, remisie, revenire, operație finală: moare la Bucureşti la 19 decembrie 2015, la 42 de ani. Rockul nostru pierde un muzician de clasă.

Pagini de
Florin-Silviu URSULESCU

Alături de artişti

După Cornel Constantiniu, Lucky Marinescu, Ilie Micolov, George Nicolescu, iată că generozitatea

Paul Surugiu, Cornel Constantiniu

lui Paul Surugiu se îndreaptă nu numai către artişti în vârstă, cu probleme de sănătate, ci şi către autentice speranțe ale muzicii. Foarte tânăra naistă Mădălina Lupu, care a şi cântat la vernisajul expoziției "Flori de rouă" alături de compozitorul Jolt Kerestely, un maestru al pianului (evident, acesta n-a ocolit nici piesele născute din colaborarea cu Fuego şi premiate de Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România), a primit în dar un nai performant, pe care nu şi-l putea permite. Iar exemplul cel mai recent este al elevei în clasa a VII-a, în vârstă de 13 ani, de la Colegiul "George Enescu" din Capitală, Daria Cristina Văcăroiu. Aceasta cântă la harpă şi pian, dar posedă şi o voce de înger, iar prin intermediul lui Paul Surugiu şi al programului său "Artă pentru suflet" va putea participa la marele concurs "Voice Kids Germania". Introducerea aceasta era absolut necesară, pentru că ea se leagă de succesul fulminant al expoziției amintite, toate fondurile rezultate din vânzarea tablourilor (aproape o sută până în prezent!) fiind dirijate către actele de binefacere de care aminteam, venite din partea unui artist (interpret, actor, compozitor, poet, regizor şi acum artist plastic) care n-a împlinit încă 40 de ani! Cu rădăcini moldave, născut la Turda şi stabilit la Bucureşti, Fuego se poate lăuda pe drept cuvânt până acum cu realizări cu adevărat de excepție: 30 de albume de studio (între care 10 de colinde), distinse cu 5 discuri de aur şi 2 de platină, şi cu nominalizarea de trei ori în clasamentele "Cel mai iubit artist". În 2012 preşedintele Nicolae Timofti i-a conferit titlul de Artist al Poporului Republicii Moldova, în cadrul unei ceremonii oficiale la Chişinău. Lansat de compozitorul George Grigoriu la festivalul de la Mamaia în 1993, în acest răstimp a bătut toate recordurile de popularitate, în țară şi peste hotare, şi iată-l acum dovedind respect şi prețuire față de artişti aflați în situații limită, dirijând către ei toate încasările rezultate din proiectul atât de special "Art by Fuego". Inițiatorul declara cu modestie la vernisaj (a expus 40 de tablouri, câte unul pentru fiecare an de viață) că nu este vorba doar de un simplu proiect umanitar, cu suport financiar, ci de implicarea sa emoțională în adevărate poveşti de viață pe care le doreşte cu final fericit, pentru a transforma visele în realitate. Participarea a fost una pe

Irina Loghin, Mădălina Lupu, P. Surugiu

Jolt Kerestely, Mirabela Dauer

măsură, susţinerea colegilor de breaslă, dar şi a specialiştilor în artă fiind exemplară. Cuvântul de deschidere a fost rostit de Radu Boroianu, preşedintele Institutului Cultural Român, secondat de gazdele de la Goldart, Luminiţa şi Alexandru Ghilduş şi de alţi critici de artă (Marius Tiţa, Geta Deleanu), cuvântul de ordine fiind acela că artistul transpune pe pânză "culoarea" atât de atractivă a spectacolelor sale. Practic, am asistat la un adevărat spectacol de sunet, lumină şi culoare, pe fondul acordurilor pianistice ale lui Jolt Kerestely, participarea (toţi invitaţii venind pe rând la microfon) fiind cu adevărat de clasă. N-au lipsit compozitorii Jolt

I. Gauzin, Carmen Aldea Vlad, J. Kerestely, Elena Stoica

Oana Georgescu, Radu Boroianu, P. Surugiu

Kerestely (care definitivează în prezent un al doilea album pentru Fuego) şi Horia Moculescu, interpretele Mirabela Dauer, Stela Enache, Irina Loghin, Silvia Chifiriuc, Mioara Velicu, Ozana Barabancea, duetul Alesis (Alina şi Romeo Negoiasă), actorii Stela Popescu, Alexandru Arşinel, Anca Pandrea, Doina Ghiţescu, personalităţile TV Teo Trandafir, Marina Almăşan şi Carmen Movileanu, poetele Carmen Aldea Vlad şi Rodica Elena Lupu, promotorii Elena şi Florin Stoica ("Tricotton Junior" Panciu fiind ca de obicei partener de bază al evenimentului), Livia şi Ioan Gauzin. Mai este nevoie să precizăm că încă din primele momente pe ramele multor tablouri a apărut eticheta "Reţinut"? Dacă şi alţi oameni, cu posibilităţi mult mai mari, i-ar urma exemplul lui Paul Surugiu, care şi-a transformat o pasiune din copilărie într-o formă de a-şi ajuta colegii artişti, am trăi cu siguranţă într-o lume mai bună şi mai frumoasă... (Foto: Sebastian Oros)

Simina GRAMA

Eurovision-ul a murit...

Nu-i vorbă, asta s-a întâmplat de câteva ediții, dar ultima le-a pus capac ("la sicriu", cum spunea cu umor cineva). Aproape că nu ne mai vine a crede că acesta a fost lansat ca un concurs MUZICAL! Cu ce melodii triumfau pe vremuri ABBA, Johnny Logan, Sandie Shaw, Gigliola Cinquetti, Cliff Richard, Toto Cutugno, Mary Hopkin, pentru a ne rezuma doar la câteva exemple! Măcinată de jocuri geo-politice nici măcar ascunse, competiția a decăzut an de an din punct de

Ucraina

Foto: Andres Putting (EBU)

vedere muzical, câştigătoarea de la actuala ediție fiind departe de a fi pe poziția meritată. Juriile din cele 42 de țări (dar o jurată dintr-o țară nordică a mărturisit cu sinceritate a fi punctat...exact pe dos!) dăduseră următoarea ierarhie: Australia (?? - ce fel de concurs european mai este?) - 320 de puncte, Ucraina 211, Franța 148, Malta 137, Rusia 130 (foarte bună piesa "You Are The Only One", cîntată de Serghei Lazarev), tocmai la coadă fiind Germania, cu un singur punct. Apoi publicul ar fi decis prin SMS melodia câştigătoare, "1944", cîntată de Jamala, Ucraina reeditând victoria din 2004 ("Wild Dances", Ruslana). Cîntecul evocă deportarea străbunicii solistei, tătăroaică de origine, exploatînd problema delicată a Crimeei. Iată însă că deşi solista declară a fi fost influențată de celebrul film "Lista lui Schindler", jurnalistul Ionuț Țene precizează că nu există nici o similitudine cu drama evreilor, deportările din 1944 venind ca o pedeapsă pentru înrolarea voluntară a localnicilor, în timpul celui de-al doilea război mondial, alături de trupele naziste de tristă amintire Waffen SS, în aşa-numita "Wolgtatarische Legion", care a făcut sute de mii de victime nevinovate – evrei, ruşi, francezi (satul Dortan a fost ras de pe fața pământului), polonezi (peste două sute de mii). E trist, afirmă istoricul, că realitatea este uitată şi, mai mult, modificată, totul petrecându-se la un concurs care ar trebui să fie eminamente muzical, pentru că tinerii de azi nu cunosc aceste drame ale trecutului. De 2 ori pe scena finalei Eurovision, o dată ajungând chiar pe locul 3, alături de Paula Seling, cu piesa "Playing with Fire", interpretul Ovi crede, absolut surprinzător, că România ar trebui să se inspire din succesul Ucrainei, dar ne punem întrebarea, pe drept cuvânt: ce "subiect" ar trebui să alegem din tragediile istorice prin care au trecut românii, pe cele din Ardealul ocupației horthyste sau epurările din Bugeac şi Bucovina de Nord? Evident, este doar o constatare tristă, sperând că de la ediția viitoare Eurovision va redeveni ceea ce trebuie să fie, un concurs al cântecelor frumoase şi atât. Iată ce declară Ovi ziarului "Ring": "Piesa câştigătoare are un puternic mesaj politic, s-a simțit asta chiar şi la interpretare. Anul viitor ar trebui să ne gândim şi noi la un astfel de mesaj cu impact. Personal, mi-ar fi plăcut să câştige Australia, dar chiar şi aici e o problemă: mă întreb ce caută această țară într-un concurs european? Eurovision a devenit o scenă pe care fiecare vine şi-şi spune oful, fie că vorbim de anumite orientări sexuale, cum s-a întâmplat în anii trecuți, fie că vorbim despre mesaje politice. Unitatea concursului s-a pierdut, dar România merită să fie pe acea scenă". Un alt reprezentant de seamă al țării noastre la Eurovision, Mihai Trăistariu, cel care ne-a adus cel mai mare punctaj obținut vreodată de România, e şi mai categoric, declarând aceluiaşi cotidian bucureştean: "Războiul dintre Rusia şi Ucraina s-a mutat la Eurovision!". De altfel, scandalul după ediția 2016 este imens şi nu s-a potolit nici acum: Ucraina a câştigat în

Australia

fața Australiei, deşi voturile au fost eronate, Hilda Heick, membră a juriului danez, recunoscîndu-şe greşeala chiar a doua zi după finală. Artista a votat exact pe dos, în loc să acorde punctajul maxim piesei "Sound of Silence" (Dami Im, Australia) i l-a dat Ucrainei!! Cotidianul "The Independent" relatează că ruşii, la nivel înalt (purtătoarea de cuvânt a Ministerului de externe, dar şi vice-premierul), precum şi la acela al fanilor, i-au acuzat pe organizatori de politizarea evenimentului şi de

manipularea rezultatelor votului (nimic nou sub soare...), amenințând că anul viitor vor trimite un cântec despre...dictatorul sirian Bashar al-Assad! Trăistariu e de părere că Eurovision-ul s-a transformat enorm şi se gândeşte serios dacă mai merită participarea: "A fost cel mai politic vot dintotdeauna, un război între Rusia şi Ucraina. Ucrainenii chiar au declarat că dacă va câştiga Rusia ei se retrag de la Eurovision şi nu vor mai participa niciodată!! M-a mirat şi votul juriilor. Eu urmăresc în fiecare an şi în trecut îmi era foarte ciudă că Rusia primeşte 12 puncte de la toate țările vorbitoare de limba rusă, ori anul acesta m-am mirat să văd că au acordat 0 puncte Rusiei! A fost o răzbunare, cred, fiindcă în toate sondajele Rusia era pe locul I. Mie mi-au plăcut enorm Australia şi Polonia. Legat de mesaj, cred că dacă reuşeşti să stârneşti vâlvă în jurul tău, ai mai multe şanse, e o rețetă să naşti controverse, fie politice, fie sexuale. Personal, îmi place Eurovision-ul, dar mă gândesc dacă mai are rost să intru în aşa ceva...".

Rusia

Organizația europeană a televiziunilor publice, EBU, a scăpat total competiția din mână, aceasta e părerea generală, iar noi putem pe drept cuvânt să fim nemulțumiți după ce i s-a refuzat participarea lui Ovidiu Anton, deşi TVR plătise tot ce ținea de Eurovision, datoriile istorice referindu-se la transmisiunile sportive. Acum aflăm că Guvernul a decis să plătească datoriile TVR, dar până la următorul Eurovision mai e...

Lelia PRUNDU

Formații noi şi... nu prea

La prima vedere, există multe titulaturi noi în rockul nostru, dar apoi se observă că mulți dintre componenți nu sunt adolescenți, ci au spre 30 de ani şi peste, trecând între timp şi prin alte formații. De pildă. **UP TO ELEVEN**, care a lansat melodia „Drum Bun", omagiu pentru Laurențiu Vârlan. „În seara de 30.10.2015, membrii trupei Up To Eleven se aflau în Clubul Colectiv pentru a-şi susține colegii de scenă şi prietenii din Goodbye to Gravity. În urma tragicului incendiu, Leo şi-a pierdut viața, iar Bobo şi Liviu au fost grav răniți. Această piesă, ultima în vechea formulă, a fost înregistrată cu câteva săptămâni înaintea accidentului din Colectiv. „Drum Bun" este un omagiu adus colegului, fratelui şi prietenului nostru Leo şi este dedicată tuturor celor 64 de victime ale incendiului. Povestea Up To Eleven va merge mai departe". 12 ani are **TIARRA**, înființată în anul 2004, în Bucureşti. S-a stabilizat la o formulă de 8 membri: Anda Pomponiu (voce), Alex „Indianu" Pantea (voce), Ionuț „John" Pomponiu (clape), Tudor Scânteie (chitară), Iuliana Gheorghe (violoncel), Corina Gheorghe (vioară), Adi Comoraşu (bass), Cristi „Wracka" Racasanu (tobe). Gothic metalul stă la baza stilului Tiarra, formația foloseşte instrumente specifice metalului şi instrumente clasice. Grupul a lansat până în prezent trei materiale discografice - "Drama Per Musica" (2005), "Post Scriptum" (2008) şi "Le Monde Des Tenebres" (2012). Şi mai veche este formația **KRATOS**, cu un stil pretențios - symphonic dark metal – care anunță apariția noului material.. Înființată în 1996, trupa a înregistrat în 1999 primul LP, "Looking Behind The Mirror…". În 2016 Kratos devine prima formație românească produsă de o casă de discuri finlandeză - Inverse Records, care a lansat noul album: "Arlechino". Muzica de pe noul material este dominată de voci teatrale susținute de pasaje simfonice. În concert muzica metal a fost contopită cu muzica clasică, prin participarea cvintetului de coarde "Bella Musica". Experimentatul Silviu Sanda a fondat formația de indie-alternativ **STEMA**, cunoscută prin piese precum "Fiecare Om", "Bestial" sau "Outro" şi care revine în atenția publicului cu un nou single – "Ignoranța". Acesta este cel de-al doilea single (după "Outro") de pe albumul "Vicii, talente şi patimi". STEMA înseamnă Silviu Sanda – voce, chitară; Dan Stoica – chitară, claviaturi, lap steel, voce; Tudor Rotăruş – bass; Vlad Toma – tobe. Cunoscuții Artan (Partizan), Dan Byron (byron) şi Narcis Axinte

Kratos

(Harlequin Jack) au fost invitații trupei STEMA la lansarea albumului "Vicii, talente şi patimi".

Există, desigur, şi noi veniți. **RIOT MONK** a lansat materialul de debut "EP1". Formația din Baia

Mare declara: "Ne-am format din dorința de a ne exprima pasiunea pentru muzică şi de a readuce în spotlight sound-ul rough al metalului alternativ într-o lumină nouă şi fresh. Influențele noastre se regăsesc în stilurile cu care am crescut, Metal, Grunge, Groove. Experiența muzicală a fiecărui membru în diferite trupe din trecut ne-a ajutat să ne închegăm şi ne-a determinat să ne construim drumul comun - drumul Riot Monk". Pe "All4One", primul EP al formației de **RAP METAL MARKONE1 & THE BROTHERS** se regăsesc piese ce abordează şi subiecte sociale („Tâlhărie pe față", „Baricadați intrarea"). Trupa MarkOne1 & The Brothers s-a înființat la sfârşitul anului 2014 şi este compusă din cunoscutul rapper MarkOne1 şi chitariştii Flavius Suciu şi Toni Dijmărescu (ambii ex. Screaming Heads). Mai puțin obişnuit este faptul că tot ce ține de partea de compoziție şi producție muzicală se face online, deoarece MarkOne1

locuieşte în România, iar Flavius Suciu şi Toni Dijmărescu în Spania, respectiv Germania. Formația **DAYS of CONFUSION** lansează „Eternal Summer", al treilea single extras de pe primul album de studio, ce urmează să apară în toamna acestui an, sub egida Universal Music Romania. Days of Confusion, stil alternative metal/post-grunge, a fost înființată in 2010 de Cezar Popescu (chitară), Cosmin Lupu (voce, chitară), Dan Ionescu (chitară) şi Andrei Ilie (tobe). În 2013 a fost cooptat Andrei Zamfir (chitară bas), iar în 2016 Cristi Dumitrescu (tobe) l-a înlocuit pe Andrei Ilie. 2012 a marcat lansarea materialului discografic de debut, „Seeds" (6 tracks EP), premiul Best Romanian Metal Newcomer. **WITHIN the NOVA** a lansat în format digital single-ul de debut "Forsake the Crown". Este o formație de industrial metalcore din Timişoara înființată în decembrie 2015 de Alex (ex Raven Tears, Pandora), Diana, Akos, Zsolt şi Cezar (The Faceplant). Trupa îşi trage seva de inspirație din diverse stiluri muzicale (industrial, metalcore, electronic). Mesajul pe care doresc să îl transmită este că trăim într-o realitate cu multe fețe, fiecare dintre ele încercând să ne distragă atenția de la lucrurile importante din jurul nostru. Formația **LUPU' CEL RĂU** a lansat în format digital

Within the Nova

materialul de debut "Poveşti din pădurea de metal". S-a înființat în 2012 ca un side-project al lui Bogdan Costea (Magica) şi al lui Cristian Popescu (Siaj PM, Hangover) pentru a cânta heavy-metal clasic mixat cu puțin umor. Formula trupei s-a stabilizat prin venirea lui Marian Mihăilă la baterie şi a lui Emilian Burcea la a doua chitară şi a început activitatea live, cu piese proprii şi cu cover-uri. Urmarea firească a fost intrarea în studio şi înregistrarea albumului. Pentru prezentarea grafică a albumului, Lupu' a apelat la Costin Chioreanu.

Formațiile noi au un motiv de bucurie: s-a lansat compilația Global Battle of the Bands 2015 în format digital. În 2015, Asociația Sunetul Muzicii a relansat concursul internațional GBOB (Bătălia mondială a formațiilor) în România. După nouă etape regionale, s-au calificat 20 de formații în finală. Această compilație poate fi privită ca o radiografie a underground-ului de rock alternativ şi metal românesc.

Gabi MATEI

Vedete în recital

Succesul de casă al "*Glumelor pe portativ*", una dintre noile premiere ale stagiunii 2016 de la Teatrul de Revistă "*Constantin Tănase*", unde "*personaj principal*" este orchestra condusă de compozitorul şi dirijorul Dan Dimitriu, s-a datorat poate şi faptului că directorul Alexandru Arşinel a avut o idee excelentă: aceea de a invita special în acest concert-spectacol nume sonore ale muzicii uşoare româneşti. Astfel, sub sloganul "*dacă e joi,*

Al. Jula

e concert la Savoy", alături de soliştii teatrului - Adrian Enache, Sanda Ladoşi, Alin Gheorghişan, Radu Ghencea, Cristina Isac, Daniela Marin şi Irina Ionescu - au cântat şi încântat publicul spectator vedete precum Gabriel Dorobanţu (a revenit şi a doua oară, la cererea publicului!), Alexandru Jula (după 50 de ani a revenit pe scena de la Savoy!), Corina Chiriac, Stela Enache şi Anastasia Lazariuc. Deocamdată... Pentru că acest

S. Enache

excelent demers al marelui actor va continua din toamnă, odată cu începerea stagiunii 2016 – 2017. Desigur, va fi şi un intermezzo estival cu premiera "*Hai, zâmbeşte*!", la Teatrul de Vară "*Herăstrău*".

Din distribuţia spectacolului-concert regizat de Cezar Ghioca mai fac parte Adriana Trandafir, Paula Rădulescu, Liliana Mocanu, George Enache, Oana Ghioca, Nae Alexandru şi Cristian Simion. Scenografia este semnată de Ana Iulia Popov, iar coregrafia de Cornel Popovici. Indiscutabil, succesul se datorează şi faptului că

C. Chiriac

marea majoritate a melodiilor interpretate de soliştii acompaniaţi de orchestră face parte din galeria marilor şlagăre de altă dată ale muzicii uşoare româneşti: "*Doamne, domni şi domnişoare*" – Mia Braia, "*Trurli, truli*" de Vasile Vasilache, "*Primul ghiocel - prima iubire*" şi "*Panseluţe albăstrele*" de Elly Roman, "*Violete pentru fete*"

G. Dorobanţu

de Nicolae Kirculescu, "*Firicel de floare-albastră*" de Ion Vasilescu, "*Lalele*" de Temistocle Popa, pe versurile lui Aurel Storin, fostul secretar literar al teatrului. Gabriel Dorobanţu a cântat "*Niciodată*" de Viorel Gavrilă, "*Gara mică*" şi "*Nu ştiu cine eşti*" de Dumitru Lupu. Sanda Ladoşi a ales să interpeteze "*Când vine seara*" (versuri Dan Iagnov) şi cu "*Mi-e dor să te văd*" (text Sanda Ladoşi), ambele compuse de Eugen Mihăescu, iar Radu Ghencea - "*Când prea mult iubeşti*" (compozitor Şerban Georgescu, versuri Viorela Filip) şi "*C'est si bon*" - celebrul şlagăr al anilor '50. Cristina Isac a revenit pe scena de la Savoy şi cu piesa lui Ian Raiburg, "*Clar de lună*", iar Alin Gheorghişan face show cu "*New York, New York*".

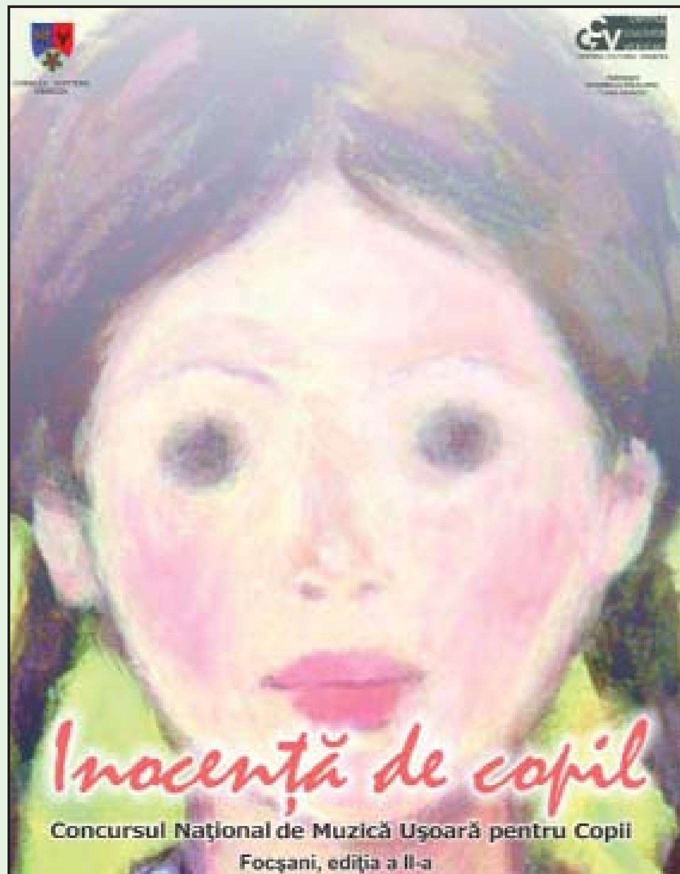
Oana GEORGESCU

Copii cântă

Focşanii sunt o capitală de judeţ de mărime medie, dar în planul manifestărilor muzicale nu au rival pe plan naţional. Muzica uşoară are tradiţionalul festival "Florentin Delmar", folclorul câteva reuniuni majore, inclusiv internaţionale, iar marile concerte din Piaţa Unirii reunesc nu o dată 10-15000 de spectatori entuziaşti la întâlnirea cu cele mai mari vedete naţionale şi internaţionale. Să nu uităm că aici au cântat, la Revelion, la festivalul "Bachus" sau la "Zilele municipiului", Toto Cutugno, Alphaville, Al Bano, Saragossa Band, Goombay Dance Band, Kaoma, BZN, InGrid, şi asta doar în ultimii doi ani! Un singur lucru lipsea acestui oraş cu o asemenea agendă artistică: un festival muzical al copiilor. Drept care prof. dr. Liviu Nedelcu, manager al Centrului cultural Vrancea, a purces anul trecut, chiar de 1 iunie, la organizarea primei ediţii a Concursului naţional de muzică uşoară pentru copii "Inocenţă de copil" (ce nume frumos!). Împreună cu Consiliul judeţean Vrancea (preşedintele Marian Oprişan este un mare meloman şi sprijină orice proiect viabil în domeniu) şi în parteneriat cu Ansamblul folcloric profesionist "Ţara Vrancei" a avut loc în eleganta sală "Balada" din centrul Focşanilor a doua ediţie a festivalului. Juriul, din care a făcut parte şi Titus Andrei, de la Radio România, a fost prezidat de compozitorul Ionel Tudor, care a dat în permanenţă sfaturi la microfon concurenţilor grupaţi pe trei categorii de vârstă. La 7-9 ani premiul III a revenit solistei Andreea Miruna Meleşcanu din Glăvăneşti, jud. Bacău (se pregăteşte însă la Bârlad, unde există o pepinieră serioasă de talente, datorită unor dascăli pasionaţi), cu piesa "Ascultă-mi inima" a orădeanului Gabriel Băruţă,

foarte legat de mişcarea muzicală juvenilă. Clasată pe poziţia a doua, gălăţeanca Teodora Lupu a optat tot pentru o compoziţie a unei orădence, la rândul ei profesoară de profil, Valeria Mişcuţia (văduva compozitorului Bujor Mişcuţia), "Vise şi minuni". Premiul I a mers tot la Galaţi, la o elevă a fostei soliste a Teatrului muzical "Nae Leonard", Emilia Savu, cu multe distincţii la activ în anii tinereţii: Maria Bianca Miron a interpretat cu sensibilitate compoziţia lui

Nicolae Caragia, pe versurile Danielei Doroftei, "Cuvîntul mamă". La 10-12 ani, Alexandra Mihaela Necula din Galaţi a fost recompensată cu o Menţiune (a cântat "Primul cer" de Nicolae Caragia, pe versurile poetului Grigore Vieru), iar reprezentanta gazdelor, Sara Gianā, a reuşit performanţa de a intra şi la actuala ediţie în palmares, cucerind premiul III cu o interpretare temperamentală a şlagărului lui Cornel Fugaru, "De-ar fi dorul". Ca şi la cei mici, pe a doua poziţie s-a situat o talentată solistă din Galaţi, premiul II fiind acordat Biancăi Andra Gîrmacea, care a ales o melodie cu irizări folclorice, "Dorul", a artistului legendar care dă numele său Palatului Naţional din Chişinău, Nicolae Sulac. Premiul I a intrat în "tolba" unei fetiţe din Giurgiu, Maria Ruxandra Popa, care a dat viaţă cu muzicalitate perfectă (dacă în regulament – poate se modifică pentru ediţia următoare – ar fi existat un Trofeu sau un Mare Premiu, l-ar fi meritat cu prisosinţă!) dificilei compoziţii a lui Ionel Tudor, pe versurile Andreei Andrei, "Şansa e de partea mea". Şi iată-ne ajunşi la "domnişoarele" cu vârste cuprinse între 13 şi 16 ani, pentru că, aşa cum se poate observa, deşi au fost şi câţiva băieţi în finală... "şansa n-a fost de partea lor". O melodie clasică, de-acum, "Chemarea dragostei" a lui

Marius Țeicu, i-a adus premiul III Eleonorei Maria Filipoiu din Slobozia, jud. Ialomița. Şi la această categorie de vârstă gălățenii s-au prezentat foarte bine, cucerind un "argint" prin Andreea Ana Mihai, care a optat pentru o piesă extrem de cântată la toate festivalurile de muzică uşoară, "Clopote albe, clopote negre" de George Natsis. Pe prima poziție a secțiunii s-a clasat o solistă foarte muzicală, Doinița Ioniță din Râmnicu-Sărat, cu o versiune reuşită a piesei Aurei Urziceanu, "Opreşte-mă!". Evident, finaliştii au ales multe cântece ale compozitorilor care organizează ei înşişi concursuri şi scriu mult pentru copii, cum ar fi Cristian Alivej, Valeria Mişcuția, Gabriel Băruță, dar, spre bucuria noastră, atât profesorii (cu un rol determinant în alegerea repertoriului) cât şi părinții au dat dovadă de multă maturitate. Aşa încât am putut asculta încântați, aduse la microfon de glasurile pure ale concurenților, creații valoroase aparținând, înafara celor deja amintiți, unor Nicolae Kirculescu, George Grigoriu, Florin Bogardo, Dinu Giurgiu, Alexandru Wilmanyi, Mihai Alexandru, Dumitru Lupu, Viorel Gavrilă.

La puține zile după ce fusese ovaționat "pe teren propriu", la Festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila, Doru Ciutacu, 17 ani, a fost invitat inspirat să susțină un recital la un festival similar cu acelea unde a obținut trofee – cel internațional "Ceata lui Pițigoi" (Galați), "Axiopolis" (Cernavodă), cele de la Sulina sau Târgu-Jiu. A fost ocazia ideală pentru concurenți de a urmări evoluția sigură a unui solist al cărui talent a fost cizelat de regretatul Titus Munteanu la TVR (în emisiunile "Televiziunea copiilor", "Numai cu acordul minorilor") şi care are la activ numeroase apariții pe micul ecran, la Prima TV ("Copiii spun lucruri trăsnite"), Național TV, TV H. Doru Ciutacu este elev la Liceul de artă "Haricleea Darclée" din Brăila, oraş unde a terminat Şcoala populară de arte, pregătindu-se în particular cu Viorela Filip.

Încă de la ediția a II-a, festivalul "Inocență de copil" de la Focşani s-a înscris în rândul manifestărilor de elită ale genului.

Ioana Sandu: „Cât mai e vreme..."

Un foarte reuşit album de autori, editat de casa Eurostar: am scris "autori", la plural, fiindcă la toate cele 14 cântece muzica aparține lui Francisc Reiter, iar versurile – poetei Rodica Elena Lupu, recomandată în booklet de Octavian Paler şi de Dona Tudor. Poeta ne face şi surpriza de a o include cu trei melodii pe frumoasa ei nepoțică, Ana-Maria Stoican. Se rețin cu uşurință titluri pline de căldură cum ar fi "E prea târziu", "Parfumul dragostei", "Farmecul toamnei", "Lumină clară", "Visul meu", "Eu voi pleca...". Orchestrațiile şi mixajul: Francisc Reiter, postprocesare sunet: Valentin Chelaru. Cu acest album, Ioana Sandu face încă o dată dovada calităților ei vocale indiscutabile.

Ana-Maria Stoican

Pagini de **Sara VLASE**

Muzicieni români din diaspora (XIX)

Exact în 8 martie, solista româncă de jazz (stabilită în Finlanda) **Elena Mîndru** prezenta noul său videoclip, dedicat Zilei Internaționale a Femeii. «Reflection» ilustra o melodie de pe cel mai recent disc al său - «Evening in Romania» (2014). Între timp, muziciana a scos al treilea său CD, «Third Stream Project» lansat la festivalul «April Jazz», în Finlanda, iar în 13 mai Elena a susținut primul său concert pentru doctoratul la Sibelius Academy, la Helsinki, pare-se cu aceeaşi trupă lărgită cu care a înregistrat discul într-un celebru studiou radio finlandez, între timp dezafectat.

Sanem Kalfa & George Dumitriu

În mai bateristul american de origine română **Liviu Pop** a revenit în țară (cum face aproape anual) nu cu colegi de breaslă americani, ci cu un proiect comun cu claviaturistul Raul Kuşak şi cu vocea şi chitara de la Nightlosers, Hanno Hoefer. BluesCore, cum se numeşte trupa, va reveni în toamnă, nu e exclus să ne trezim şi cu un disc (colaborarea Kuşak / Pop are peste un deceniu de istorie şi diverse geometrii).

Un alt turneu, început la festivalul «Green Hours» şi încheiat tot în Bucureşti, în iunie, au susținut chitaristul **George Dumitriu** şi **Sanem Kalfa** (turcoaica solistă care a câştigat la Montreux în 2010). Discul ei de debut - «Nehir» a fost înregistrat anul trecut, cu ajutor de la trupa olandeză a lui George – DumiTrio – un eurojazz contemporan, cu inserții etno dinspre originile solistei deopotrivă cu incursiuni experimentaliste; o muzică mai intimă (susținută de chitara românului, licențiat în electronics…), propice nu atât sălilor mari cât cluburilor, cel puțin în varianta de concert.

Tot de la Amsterdam, **Alex Simu** a plecat într-o nouă serie de concerte alături de deja titratul său cvartet world-music Arifa. De astă dată într-o componență up-datată de trei soliste (dar şi instrumentiste) din Bulgaria, Iran şi China. Instrumentele tradiționale – o obişnuință în sound-ul trupei – s-au diversificat, iar compozițiile au suferit aşadar transformări în noua interpretare, consacrată de discul din octombrie 2015, «Voices from the East». Un turneu aşteptat, care încă nu ştiu dacă va trece şi prin România; cert e că diverse asociații culturale româneşti (din Olanda şi Germania) sprijină organizatoric noua incursiune stilistică a lui Alex şi a colegilor săi.

Cu precizarea că fiecare dintre artiştii şi proiectele de mai sus pot fi urmăriți cu numeroase filmări la o simplă căutare pe youtube, alte câteva punctări pentru sfârşitul lunii iunie: un important festival din Paris cu participarea trioului pianistei **Ramona Horvath**, în 19 iunie un nou concert la Montreal al corului român-canadian La Muse condus de **Ioana German** cu rapsodul **Ion Crețeanu** (celebrând Ziua Internațională a Iei), iar în 24 iunie, la Sala Palatului, țambalistul **Marius Preda** vine în turneu cu trompetistul **Arturo Sandoval** (după înregistrarea discului românului, «Mission Cimbalom II»)!

Ramona Horvath

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA şi finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional: Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ

Semnează în acest număr: Loredana BALTAZAR, Corina BURA, Danilela CARAMAN FOTEA, Viorel COSMA, Veturia DIMOFTACHE, Andra FRĂȚILĂ, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, Ozana KALMUNSKI ZAREA, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Despina PETECEL-THEODORU, Adina Mariana POPESCU, Anca ROMECI, Mihaela Silvia ROŞCA, Florin-Silviu URSULESCU, Lena VIERU CONTA, Eliana ZAH

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x